Poštnina plačana v gotovini.

Leto XX., št. 255

Ljubljana, sreda 1. novembra 1939

Cena 2 Din

Uprav ništvo Ljubljana, Knaflje va 5 — Telefon štev 3122 3123 3124 3125 3126
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel 3492 in 2492
Podružnica Maribor Grajski trg št. 7. Telefon št 2455.
Podružnica Celje Kocenova ulica 2 Telefon št 190.
Računi pri pošt ček zavodih: Ljubljana št 11.842 Praga číslo 78.180, Wien št 105.241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflje va ulica 5, telefon 3122 3123, 3124, 3125 3126, Maribor, Grajski trg štev 7 telefon štev 2455; Celje Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev 65

Rokopisi se ne vračajo

Mrtvi in živi

Zopet so zavabili grobovi in na »tisto tiho domovanje, kjer mnogi spe nevzdramno spanje,« se vale množice ljudi, da se po starem običaju zapadnega človeštva poklonijo spominu svojih mrtvih. Praznik mrtvih ni zakoreninjen samo v verskih naukih in cerkvenih tradicijah, marveč tudi v prastarem kultu prednikov. Celo sredi najbujnejšega življenja se človeški um, ki neugnano vprašuje in raziskuje, pogosto obrača k mrtvim, sprejema njihova spoznanja in njihove misli, podreja se — dostikrat nehoté in nevedé — njihovemu vplivu.

Kakorkoli čudna se nam zdi na prvi hip misel francoskega sociologa La Bona, da mrtvi obvladujejo žive, je vendar v nji globoka resnica. Koliko vsebine vsega našega današnjega mišljenja in znanja, koliko idej, ki oblikujejo poedince in družbo, koliko naprav in izumov bi pač ostalo, če bi mogli izključiti iz sedanjosti delo in sadove mrtvih prednikov! Vse, kar smo in kar imamo, je plod prizadevanja mnogih pokolenj pred nami. Vse naše mišljenje je prežeto z mislimi neštetih mrtvih mislecev. Smo samo člen v neskončni verigi, samo skromni nadaljevalci dela, ki ga bodo nadaljevali tudi rodovi zanamcev. Pred večnostjo smo kakor tiste koralе v južnih morjih, ki z milijoni svojih kolonij ustvarjajo cele otoke. Posamezniki izginjajo, izgubljajo se v zgodovini kakor milijarde teh majčkenih bitij, toda narodi žive od njihovega dela, pokolenje sledi pokolenju, človeštvo raste in se oblikuje skozi vse viharje in vse katastrofe, ki ga srečujejo na vekoviti razvojni poti.

Zato je prav, da vsaj en dan v letu posvečamo mrtvim. Medtem ko se posamezniki z vso dolžnostjo spominjajo svojih najbližjih v neizmernem kraljestvu smrti, tistih, iz katerih so izšli ali ki so bili z njimi združeni v minljivih usodah življenja, se narod tega dne hvaležno spominja vseh, ki so bili pred nami na naših domačih tleh. Vseh, ki so govorili isti jezik in verovali v isto skupnost živih in mrtvih, prednikov in sedanjega rodu. Vseh, ki so varovali to, kar nam čut dolžnosti do naroda in domovine veleva varovati danes in kar bomo izročili kot vekovito dediščino zanamcem. Spominja se znanih in neznanih delavcev v našem narodnem občestvu, vseh, ki so doprinesli svoje bolj ali manj obilne, znane in neznane deleže k večnemu izgrajevanju naše kulture, naše narodne usode, pogojev našega skupnega življenja, ki mu ni konca ne s smrtjo posameznikov in ne z izumiranjem generacij.

Velik je grob preteklosti, toda iz njega nenehoma doteka življenje. Ti mrtvi niso mrtvi, marveč so naši nevidni sotrudniki in pomočniki pri delu, ki presega meje osebnega življenja in se nadaljuje v nedoglednost. »Ne bom ves umrl«, je zapisal rimski poet Horacij. Še pred njim je največji grški državnik Perikles v znamenitem govoru poveličeval neumrljivost padlih vojakov v trajnem občestvu domovine in človeške skupnosti. »Grob odličnih mož je vsa zemlja in njega ne označujejo samo napisi na stebrih v domovini«, je dejal ta narodni voditelj pred štiriindvajsetimi stoletji. Tako se skozi dolge vekove oglaša neuničljiva vera v smiselnost in pomenljivost življenja in dela za skupnost, za narod, za človeštvo.

Prav ob letošnjem dnevu mrtvih imamo dovolj povoda, da se spominjamo kakor modri Perikles onih, ki so s svojo smrtjo zaščitili domovino in rešili skupne vrednosti. Še preden so mogli narodi dostojno spraviti v okostnice vse žrtve velike vojne 1914 — 1918, še preden so bili odkriti vsi nameravani spomeniki žrtvam te morije, se je zganil ogromen plaz nove vojne. Miljoni vojakov stoje po vsej Evropi bodisi na frontnih črtah, bodisi v oboroženi pripravljenosti, smrt že žanje na kopnem, na morju in v zraku in morda svoje najhujše srpe šele brusi. Velikopotezne ofenzive, ki se pripravljajo na zapadu, bodo zopet pošastna košnja smrti, kakor da res ne bi bilo več prostora za vse ljudi na tej naši težko preizkušeni celini, kakor da res ne bi bilo mogoče po drugi poti in brez množestvene moritve reševati vprašanj razdelitve moči prostora in pravice.

Na praznik mrtvih se z žalostjo spominjamo teh novih žrtev in prosimo Boga, da zaustavi strahotni plaz, ki mu nihče ne pozna nadaljnje poti in ne konca. Velik del današnje Jugoslavije je bil v zadnji vojni prizorišče hudih bojev, razdejanj, morije, ubega v ognju in dimu požarov. Zato si ves naš narod z vso pravico želi miru in bo skušal do zadnje častne možnosti varovati svojo nevtralnost v usodnem mednarodnem konfliktu. Toda izkušnje preteklosti in usoda drugih narodov narekujejo tudi nam kar največjo čuječnost.

Stojimo na straži svoje domovine. In z nami stoje vsi naši mrtvi, ki so prispevali kakršenkoli delež za njeno svobodo in njeno bodočnost, zlasti pa vsi, ki so v boju za njo žrtvovali svoje življenje. V senci tragičnih dogodkov, ki obdajajo letošnji praznik mrtvih, stojimo čvrsto strnjeni okrog svetega ognja naše domovine vsi, živi in mrtvi, ki pripadamo njeni skupnosti in ki tvorimo njeno neuničljivo, nesmrtno ljudstvo. Naj umirajo posamezniki, naj izumirajo pokolenja — ogenj domovinskega in narodnega življenja ne sme ugasniti. In vsak izmed nas mora kaj prispevati k temu, da bo varen pred viharji, ki pretresajo svet. Če bomo šli danes in jutri na grobove svojih prednikov, jim položimo na gomilo venec obljube, da bomo poslej še vztrajnejši in še pogumnejši pri nadaljevanju njihovega dela v tej krasni skupnosti, ki spaja žive in mrtve in premaguje temine smrti!

Pomembna preosnova rimske vlade

Važne spremembe tudi v vodstvu italijanske vojske in fašistične stranke — Maršal Graziani postal načelnik generalnega štaba, general Mutti pa glavni tajnik fašistične stranke

Rim, 31. okt. br. Komaj se je pričelo novo fašistično leto, katerega pričetek je bil letos praznovan še posebno svečano, je udarila danes dopoldne kakor bomba v italijansko javnost vest o velikih spremembah v italijanski vladi. Toda že v opoldanskih urah so listi v svojih prvih kratkih komentarjih naglasili, da gre le za običajno »spremembo straže« na vodilnih mestih.

Z dekreti, ki jih bo nocoj objavil italijanski uradni list, **je kralj na Mussolinijev predlog sprejel ostavke korporacijskega ministra Lantinija, ministra za ljudsko kulturo (propagando) Alfierija, ministra za devize in valute Guarnerija, ministra za kmetijstvo Rossonija, prometnega ministra Bennija, ministra za javna dela Coboli-Giglia, načelnika generalnega štaba ter državnega podtajnika v ministrstvu vojske generala Parianija, načelnika letalskega generalnega štaba in državnega podtajnika v letalskem ministrstvu generala Vallea ter državnega podtajnika pri ministrskem predsedstvu Medici di Vascella.**

Novi ministri

Z drugim dekretom so bili imenovani: dosedanji državni podtajnik v ministrstvu za Italijansko Afriko, ki ga je doslej vodil Mussolini sam, **general Teruzzi, za ministra za Italijansko Afriko; državni podtajnik korporacijskega ministrstva Rizzi za korporacijskega ministra;** predsednik zveze profesionistov in umetnikov, **poslanec Pavolini, za ministra za ljudsko kulturo; državni podtajnik Riccardi za ministra za devize in valute; državni podtajnik Tassinari za ministra za kmetijstvo in gozdove; državni podtajnik Host Venturi za prometnega ministra; državni podtajnik Serena za ministra za javna dela; bivši podkralj Abesinije maršal Graziani za šefa italijanskega generalnega štaba; general Soddu za državnega podtajnika v ministrstvu vojske; general Fricolo za šefa letalskega generalnega štaba in državnega podtajnika v letalskem ministrstvu: polkovnik Russo za državnega podtajnika pri ministrskem predsedstvu, poslanec Nannini za državnega podtajnika za integralno melioracijo; poslanec Lovrassa za komisarja za notranje preseljevanje.**

Nov generalni tajnik fašistične stranke

Z nadaljnjim dekretom je podal ostavko na svoj položaj dosedanji generalni tajnik fašistične stranke Achile Starace, ki je bil po svojem položaju hkratu tudi član vlade. Te posle je opravljal osem let. Sedaj je bil imenovan Starace za šefa generalnega štaba fašistične milice.

Za novega generalnega tajnika fašistične stranke je bil imenovan general fašistične milice Ettore Muti iz Ravene. Muti je sodeloval v državljanski vojni v Španiji in pri okupaciji Albanije.

Odstopivši ministri v novih funkcijah

Bivši minister Alfieri je bil imenovan za veleposlanika na razpoloženju. Lantini za predsednika nacionalnega zavoda za socialno zavarovanje Coboli-Gigli za predsednika državnega podjetja za nafto; poslanec Marzo pa za predsednika zveze profesionistov in umetnikov.

Velike spremembe v italijanski vladi in vodstvu fašistične stranke so vzbudile v političnih krogih zelo veliko pozornost. Italijanski listi so jih objavili v svojih opoldanskih in večernih izdajah na prvih mestih, vendar zaenkrat še niso objavili nikakih komentarjev o tem pomembnem dogodku.

Angleško zanimanje za Italijo

Rim, 31. oktobra. b. Večina današnjih italijanskih listov poudarja v svojih londonskih dopisih in poročilih izredno angleško zanimanje za Italijo. Angleški listi so objavili te dni v zvezi s proslavami fašističnega pohoda na Rim članke, v katerih naglašajo zlasti premočrtni razvoj italijanske zunanje politike in velik smisel šefa italijanske vlade Mussolinija za realnost prav v teh tragičnih dneh evropske zgodovine. Vsi angleški listi poudarjajo tudi veliko ljubezen italijanskega naroda do svojega vodje. Iz vseh teh člankov in priznanj dobivajo italijanski poročevalci v Londonu vtis, da so v odgovornih angleških krogih končno spoznali veliki pomen Italije v Evropi, še posebej pa v Sredozemlju in na Balkanu. Nobenega dvoma tudi ni, da more italijansko zadržanje odločilno vplivati na sam razvoj sedanje vojne in da bo Italiji priznana primerna beseda tudi tedaj, ko bo dosežen mir.

Posebno močno je v italijanskih političnih krogih odjeknilo priznanje londonskih »Times«, ki so v posebnem dopisu iz Rima napisali, da se v Evropi nič ne bo moglo zgoditi, ne da bi se poprej slišala Mussolinijeva beseda. Ostali londonski listi poudarjajo v svojih rimskih dopisih med drugim, da Italija nikakor ne namerava za sedaj opustiti svoje politike nevmešavanja v sedanjo vojno, kakor je bila sklenjena že **takoj ob izbruhu sedanje vojne. Njena oborožena nevtralnost bo za nadaljnji razvoj v toliko velikega pomena, ker si je Italija z njo zagotovila odločilno besedo kasneje, ko bi prišlo do sklepanja miru.** To priznanje londoski poročevalci italijanskih listov še posebno podčrtavajo kot dokaz, da v Londonu nihče na odgovornem mestu ne misli odriniti Italije vstran v kasnejšem razvoju, ko bo šlo za novo ureditev Evrope.

Prvi odmevi

V Berlinu

Berlin, 31. okt. br. Vest o spremembah italijanske vlade se je v Berlinu razširila že v opoldanskih urah. Izzvala je v narodno socialističnih političnih krogih veliko pozornost. Dobro poučeni krogi tolmačijo te spremembe v zvezi z zadnjimi poluradnimi izjavami italijanske vlade, **da ne bo pod nobenim pogojem dopustila, da bi katerakoli druga sila vplivala na nadaljnje zadržanje Italije glede na sedanji konflikt v Evropi.**

V Franciji

Pariz, 31. okt. br. Tudi v Parizu je vest o spremembah v italijanski vladi in vodstvu fašistične stranke izzvala veliko pozornost. Nocojšnji listi naglašajo, da pomenijo te spremembe v razvoju mednarodno političnih dogodkov v tem tednu nedvomno enega najvažnejših dogodkov. Tudi v Parizu opozarjajo na to, da Mussolini noče dopustiti, da bi **kakršnakoli tuja sila ali ideologija vplivala na smer italijanske zunanje politike. V fašističnih krogih se je spet uveljavilo tradicionalno italijansko geslo »Italia fará da sé«.** Politični krogi naglašajo, da so bili Starace, Alfieri in še nekateri drugi dosedanji ministri, ki so imeli oblast v rokah ves čas, odkar se je pričela politika osi Rim-Berlin uspešno razvijati, vedno zagovorniki tesnega sodelovanja z Nemčijo. V tem pogledu sta posebno važni spremembi na položaju generalnega tajnika fašistične stranke, ki predstavlja neposredno vez med vlado in fašistično stranko ter ministrstva za ljudsko kulturo, ki s svojo propagandno iniciativo lahko odločilno vpliva na razvoj javnega mnenja v državi. Nič ni mogoče reči, kako se bo glede na te spremembe razvijala italijanska politika, ker je treba pač upoštevati, da bo Mussolini v resnici ubral pot, ki bo odgovarjala izključno le njegovim političnim koncepcijam in interesom italijanskega naroda. Po mnenju francoskih političnih krogov pa je gotovo, **da so spremembe v Rimu izraz italijanske politike, ki jo Mussolini vodi že vse, odkar je bil obveščen, da se bo Nemčija vezala na Rusijo.**

Pariz, 31. okt. br. Vest o nenadni preosnovi italijanske vlade je vzbudila v pariški javnosti velikansko iznenadenje. Prvi vtis je ta, da **pomeni nova italijanska vlada ojačenje dosedanje nevtralne smeri italijanske zunanje politike.** Glede na to, da so bili odstopivši ministri soodločujoči v italijanski vladi tedaj, ko je Italija preživljala najbolj kritično fazo svoje novejše zgodovine, sodijo v političnih krogih, da je moralo priti v kabinetu do velikih trenj, ki so morala dovesti do sedanje preosnove.

Molotov o mednarodnem položaju

Kaj je zahtevala Rusija od Finske in Turčije — Pomen nenapadalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo — Temeljna načela ruske zunanje politike

London, 31. okt. s. Danes popoldne je bilo v Moskvi otvorjeno zasedanje sovjetskega vrhovnega sveta (ruskega parlamenta). Navzočnih je bilo okoli 1000 delegatov iz Evrope in azijske Rusije, mnogi med njimi v narodnih nošah. Uvodoma je predsednik sveta ljudskih komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov podal ekspoze o mednarodnem položaju. **Poudaril je predvsem novo ustvarjene prijateljske odnošaje Rusije z Nemčijo, ki pomenijo radikalno spremembo z vplivom na vso mednarodno politiko. Anglija in Francija iščeta še vedno novih izgovorov za nadaljevanje sedanje vojne z Nemčijo. Obnova Poljske v dosedanji obliki sploh ne pride v poštev in je zato absurdno nadaljevati vojno iz tega vzroka.**

Rusija ima interes na Finskem zalivu, ne zahteva pa Aalandskih otokov. Govorice o ruskih zahtevah napram Švedski in Norveški so tako nesmiselne, da jih ni niti vredno zanikati. Kar hoče Rusija od Finske, je sklenitev enakega pakta o medsebojni pomoči, kakor so bili sklenjeni med Rusijo in baltiškimi državami. Finska je to željo Rusije odklonila, češ da bi prekršilo to njeno nevtralnost. Finska je tudi odklonila ruski predlog za zamenjavo ozemlja pri Leningradu za ozemlje v Kareliji. Enako je odklonila zasedbo nekaterih otokov v Finskem zalivu. Sprejela je samo nekaj ruskih zahtev. Rusija nikdar ni hotela osporavati finske neodvisnosti.

S Turčijo je hotela Rusija skleniti samo pakt o medsebojni pomoči glede ozemlja Črnega morja, ki bi preprečil, da bi sovražne ladje v primeru vojne prišle v Črno morje.

Tri osnovna načela **ruske zunanje politike so naslednja: 1. Proste roke v mednarodni politiki. 2. Nadaljevanje politike nevtralnosti. 3. Nadaljnja pomoč v prizadevanju, da se sedanja vojna ne razširi, temveč omeji. Rusija upa, da bo v tem prizadevanju uspela.**

Rusko-finska pogajanja

London, 31 okt s. Iz Stockholma poročajo, **da nosi finska delegacija, ki je odšla pod vodstvom dr. Paasikivija nocoj v Moskvo s seboj podrobne protipredloge finske vlade, ki bodo predloženi Stalinu.** List »Svenska Dagbladet« poroča, da predstavljajo ti predlogi enodušno stališče finske vlade in parlamenta, vključno opozicijske stranke. Vsebina finskih predlogov je tajna, znano pa je, da **določajo točno mejo, do katere je Finska pripravljena iti v pogajanjih čeprav nadaljnje diskusije o podrobnostih niso izključene. V finskih merodajnih krogih so mnenja, da morajo finski predlogi vsekakor Rusijo zadovoljiti in da skušajo z vsemi možnimi koncesijami ustreči ruskim interesom.**

Helsinki, 31. okt. o. Vlada je objavila popolno solidarnost parlamenta glede odgovora na ruske zahteve. Poudarjajo, **da bo Finska gladko odklonila zaključitev pakta z Rusijo o medsebojni pomoči, kakor tudi morebitno zahtevo, da bi Rusija ustanovila svoja oporišča na kopnem Finske.**

V Moskvo sta odpotovala tudi adjutant predsednika republike polkovnik Paasonen in narodni poslanec Mijakonen. Če bo potrebno, bosta stopila v zvezo z ameriškim poslanikom v Moskvi. Znano je, da je predsednik Roosevelt izrazil željo, naj bi ga obveščali o poteku pogajanj finske delegacije z rusko vlado v Moskvi. Da ne bi to naročilo izzvalo v Moskvi nevolje, če bi njegovo izvršitev prevzela finska delegacija, bo Paasonen stopil v stike z ameriškim poslanikom, če bi bilo treba v primeru kritičnega razvoja pogajanj prositi za posredovanje predsednika Roosevelta.

Ruski predlogi sicer še niso bili objavljeni, toda vesti iz Moskve kažejo vsaj trenutno, da je ruska vlada postala napram Finski popustljiva. Današnja »Izvestija«, ki veljajo za glavno vladno glasilo, so objavila zanimiv uvodnik člana ruske akademije znanosti Ivanova, ki med drugim ugotavlja, da so sedaj ruskemu vojnemu brodovju na osnovi sporazuma z Estonsko in Letonsko zagotovljena najvažnejša oporišča v Finskem zalivu, tako da ga lahko popolnoma obvlada in svobodno operira tudi na Vzhodnem morju proti vsakomur, ki bi poskusil po morju vdreti v Rusijo.

Milanski »Corriere della Sera« je objavil vest, da Rusi zahtevajo od Finske korekturo meje severozapadno od Leningrada, kjer je finska meja le 40 km oddaljena od tega mesta. Meja naj bi se pomaknila še za nadaljnjih 30 km proti vzhodu, tako da bi bila Leningrad in Kronstadt zavarovana proti slehernemu napadu po kopnem. V Helsinkih pa odklanjajo take zahteve, češ da Finska nikoli ni imela nikakih napadalnih namenov proti Rusiji.

Novi položaj Litve

Kovno, 31. oktobra. AA. (Havas) V zvezi s podpisom rusko-litovskih vojaških klavzul ugotavlja, »Lieteuvos Aidas«, da je Litva zaradi sedanjega vojnega stanja v Evropi prisiljena pristati na prisotnost tujega vojaštva na svojem ozemlju. Ta okoliščina ustvarja probleme, ki utegnejo nekatere ljudi pripraviti do pesimizma. List ne prinaša točnega števila tujih vojaških kontingentov, trdi pa: 1) da prihajajo sovjetske čete kot zavezniki in ne kot zmagovalci; 2) njihov prihod prav nič ne omejuje pravic litovske vojske; 3) v spremstvu sovjetskih čet ni civilnih funkcionarjev in torej Litva ohrani popolno neodvisnost in svojo državno ureditev; 4) prihod sovjetskih čet in njihova nastanitev je urejena s prijateljskim dogovorom; 5) prijateljski dogovor jasno ugotavlja, da se Rusija ne bo vtikala v litovske notranje zadeve; 6) prihod sovjetskih čet v Litvo ne bo povzročil nobenih gospodarskih težkoč, ker bo za njihovo vzdrževanje skrbela Rusija sama.

Repatriacija letonskih Nemcev

Pariz, 31. okt. s. V Rigi je bila včeraj podpisana nemško-letonska pogodba o repatriaciji Nemcev iz Letonske. Po tej pogodbi imajo letonski državljani nemške narodnosti do 15. decembra pravico, da sprejmejo nemško državljanstvo, morajo pa se potem tudi do tega roka izseliti. Ustanovljen bo poseben mešani nemško-letonski urad, ki bo uredil vse zadeve Nemcev na Letonskem. Pogodba bo še ratificirana v Berlinu, stopi pa v veljavo že z dnem podpisa.

V razgovoru z novinarji je izjavil letonski minister pravde, da predstavlja odhod nemške etnične grupe edinstven primer in zgodovinski dogodek. Po 700 letih se Nemci vračajo v svojo domovino. Ločitev se bo izvršila brez sovraštva. Letonci žele svojim dosedanjim sodržavljanom lepo bodočnost v novem življenju in delu.

Politika imperialne nevtralnosti Italije

Berlin, 31. oktobra. b. V tukajšnjih političnih krogih kažejo te dni izredno zanimanje za italijansko politiko. Vsi listi objavljajo od svojih rimskih poročevalcev daljša poročila o veliki notranjepolitični aktivnosti italijanskega fašizma, ki prihaja do izraza tako rekoč na vseh poljih javnega razvoja. Mnogi listi kažejo zanimanje tudi za razvoj italijanske zunanje politike, ki na zunaj ni posebno viden, ki pa vendarle dobiva vedno jasnejše obrise v znamenju posebne politike nevtralnosti, za katero se je Italija odločila v sedanji vojni. **Rimski poročevalci nemških listov označujejo to politiko kot politiko tako zvane »imperialne nevtralnosti«, in sicer v tem smislu, da se Italija ni umaknila vstran od vsega svetovnega dogajanja, temveč da se je postavila prav v njegovo ospredje. Italija se namreč ni odpovedala nobeni izmed svojih aspiracij, kajti njene nevtralnosti ni mogoče primerjati z nevtralnostjo malih držav. Ona je v neposredni zvezi z imperialno veličino Italije. Zato zasleduje Italija povsem svoje interese, ne da bi se pustila od kogarkoli v svoji politiki vplivati, še manj pa vsiliti kako odločitev. Samo Mussolini odreja politiko, ki jo bo Italija v bodoče vodila. Tega se dobro zaveda tudi italijanski narod, ki ne zapada nobeni tuji propagandi. Kar bo Mussolini odločil, bo tudi javno naznanil. Brez Italije pa se v Evropi ne more nič zgoditi.**

V teh rimskih poročilih nemških listov pada v oči, da govore prvič o italijanski nevtralnosti, medtem ko se je doslej pisalo o Italiji samo kot o zavezniku, odnosno se je italijanska politika v sedanji prehodni dobi označevala kot »politika čakanja v strogi pripravljenosti«.

Nenapadalna pogodba med Italijo in Grčijo

Po londonskih poročilih bo podpisana že v najkrajšem času

London, 31 okt s Iz Aten javljajo, da **bo v kratkem podpisana med Italijo in Grčijo nenapadalna pogodba. V glavnem bo pogodba vsebovala potrditev dosedanje pogodbe iz leta 1928.** V Londonu mislijo, da bo imela pogodba stabilizacijski vpliv v Sredozemlju in jo vsled tega pozdravljajo. Angleška vlada je bila o pogajanjih za sklenitev pogodbe sproti informirana.

Tudi s Turčijo

Rim, 31 okt o Kakor se doznava iz diplomatskih krogov, **so tudi pogajanja med Italijo in Turčijo o zaključitvi pakta o nenapadanju končana ter pričakujejo, da bo že v najkrajšem času objavljen o tem uradni komunike. Nadalje se je izvedelo, da se italijanska vlada pogaja sedaj z drugimi balkanskimi državami za zaključitev sličnih paktov. Tako se bodo Italija in balkanske države povezale - čvrsto verigo paktov o nenapadanju ter morda tudi o medsebojni pomoči, ki bodo zagotovili mir na Balkanu.**

„Times" o položaju na Balkanu

London, 31 okt br »Times« so danes objavile zanimiv uvodnik, v katerem se bavijo z razvojem položaja na Balkanu. List ugotavlja, da balkanski narodi slejko prej iskreno žele, da bi si zagotovili svojo nevtralnost z ustanovitvijo nevtralnega bloka, ki ga pa hoče Rusija preprečiti. To mnenje opira list na poročila agencije Havas, **po katerih so pričele tajne organizacije makedonskih in dobrudžanskih komitov sedaj spet delovati.**

Italijansko-bolgarski razgovori

Sofija, 31. okt. AA. (Stefani). Italijansko-bolgarski **razgovori potekajo v kar najprisrčnejši atmosferi.**

Nov ruski poslanik v Sofiji

Sofija, 31. okt AA. Danes dopodne je prispel v Sofijo novi sovjetski poslanik Lavrentijev v spremstvu treh tajnikov poslaništva. Na postaji ga je pozdravil zastopnik šefa protokola.

Vojaški pouk v srednjih šolah v Italiji

Rim, 31. okt. AA. (Stefani). Letos bo v vseh srednjih in višjih šolah prvič uveden vojaški pouk.

Vojna na morju

Trgovinske ladje v zameno za surovine iz Rusije

London, 31. okt p List »Daily Sketch« je objavil naslednjo senzacionalno vest:

Iz poučenega vira se doznava da je Nemčija odstopila vso svojo trgovinsko mornarico Rusiji, od katere bo naknadno dobila zanjo primerno količino surovin. Ta dogovor je sklenil z rusko gospodarsko delegacijo, ki se mudi v Berlinu, nemški finančni minister dr Funk. Proti temu dogovoru so bili gotovi vplivni nemški krogi, vendar pa se je dr. Funku posrečilo dokazati, da je nemška trgovinska mornarica v sedanjem položaju obsojena v neaktivnost in da država nima od nje nobenih koristi. Zato bi bilo mnogo bolj koristno za državo, če dobi zanjo surovine, da bi lahko nadaljevala vojno.

Brez svarila potopljena angleška ladja

London, 31. okt. s. Nemška podmornica je brez svarila potopila angleški parnik »Carmona« (4.700 ton). Ladjo je zadel torpedo ravno v sredino in se je potopila tekom 15 minut. 41 članov posadke se je rešilo v rešilne čolne in jih je pozneje vzela neka ribiška ladja, 3 člane posadke pa pogrešajo. Bili so v trenutku napada v notranjosti ladje in jih je najbrž ubila že eksplozija.

Angleške ugotovitve o potopitvi „Athenie"

London, 31. okt. AA. (Havas). Po navodilih, ki jih je dobil od svoje vlade, je britanski poslanik v Washingtonu izročil vladi Zedinjenih držav naslednje izjave v zvezi s torpediranjem »Athenie«:

1. Ladja »Athenia« ni prevažala ne kovin ne vrednostnih papirjev, ne topov, ne streliva, ne razstreliva.

2. »Athenia« se ni potopila zaradi britanske mine in je tudi ni potopila britanska podmornica, ne ogenj z britanskih rušilcev. Ladja tudi ni postala žrtev notranje eksplozije, temveč jo je po dokazih, ki jih ima britanska vlada, potopila neka podmornica.

3. »Athenia« ni bila oborožena in tudi ne tako urejena da bi mogla sprejeti kakršnokoli orožje.

4. Nihče ni imel namena izrabiti ladjo kot oboroženo trgovinsko križarko za nobene napadalne namene po koncu njene vožnje, med katero so jo potopili.

5. Kapitan je prisegel da ni nikoli govoril z Gustavom Andersonom o tem, ali so na ladji topovi ali ne.

„City of Flint" zapustila norveško luko Tromsö

London, 31 okt s Ker ladja »City of Flint« po mednarodnih predpisih kot zaplenjena ladja ne bi smela pristati v pristanišču Tromsö, je bil pri njenem prihodu v luko Tromsö uporabljen postopek **da je bila ladja ves čas v gibanju, med** tem pa so jo preskrbeli z mesom in vodo. Na krov ladje so šli samo predstavniki luških oblasti in nemški konzul. Norveški pilot je nato vodil ladjo iz pristanišča in iz norveških teritorialnih vod na odprto morje.

Kaj pripovedujejo mornarji „Stonegate"

London, 31 okt s Člani posadke s potopljene angleške ladje »Stonegate« pripovedujejo, da je križarka »Deutschland« ladjo potopila dne 5 oktobra. Preden je bila ladja potopljena se je posadka imela izkrcati v rešilne čolne. Ker je bilo morje viharno, je kapetan nemške križarke odločil, da sprejme križarka posadko na krov — V Tromsöju je potem neki član ameriške posadke ladje »City of Flint« obvestil norveške oblasti, da se nahaja v spodnjem delu ladje ujeta angleška posadka, nakar so norveške oblasti prisilile nemško posadko, da je Angleže izpustila.

Francija in Anglija bosta sklenili zavezniški pakt

Obe državi se bosta med drugim obvezali, da ne bosta sklenili s sovražnikom separatnega miru

Pariz, 31. okt. br. Francosko-angleški parlamentarni komite je snoči ob pozni uri objavil komunike, v katerem naglaša, da pomeni njegova ustanovitev afirmacijo popolnega zaupanja med obema zaveznikoma ter izraz absolutne skladnosti stališč zavezniških političnih krogov. Komunike izraža nado, da bo zmagalo zavezniško orožje.

V zvezi z razgovori angleškega poslanca generala Spearsa z odgovornimi politiki Francije naglašajo dobro poučenih krogi, **da so se sedaj pričela pogajanja za sklenitev formalnega pakta, ki naj v prvi vrsti služi kot politično sredstvo v borbi proti Nemčiji in nemški propagandi, ki skuša razširiti po svetu vesti, da Anglija in Francija nimata istovetnih interesov.** Zato naj bi v tem paktu prišlo do izraza predvsem absolutno zavezništvo med obema demokratskima velesilama tudi v tej obliki da se bo vsaka izmed njiju obvezala, da s sovražnikom ne bo sklenila separatnega miru.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 31. oktobra AA. (Havas). Francosko vojno poročilo od 31. oktobra zjutraj pravi:

Noč mirna na vsem bojišču.

Pariz, 31. okt s Večerni komunike francoskega vrhovnega poveljstva pravi:

Znatna aktivnost med Mozelo in Saaro v napadih in borbah predstraž. V letalskih borbah sta bili danes sestreljeni dve nemški izvidniški letali nad francoskim ozemljem, dve pa sta najbrže padli nad nemškim ozemljem. Vsa francoska letala so se vrnila nepoškodovana.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 31. oktobra AA. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: *Na zapadu med Mozelo in palatinskim gozdovjem neznatna izvidniška in topniška delavnost. Na ostalih delih bojišča nobenih posebnih dogodkov. Sestreljena so bila štiri sovražna letala.*

Berlin, 31. okt. o. Uradno objavljajo, da **so nemške čete prodrle na francosko ozemlje in da so sedaj tik pred prvimi utrdbami Maginotove črte. Njihovo prodiranje je močno ovviralo obstreljevanje francoskega topništva. Kje se je posrečil ta vdor, ne omenjajo.**

Pariz, 31. okt. p. **Danes so nemški bombniki bombardirali več francoskih vasi, ki so kakih 10 km za fronto. Pri tem so bila najmanj štiri nemška letala sestreljena. Neko nemško izvidniško letalo je preletelo celo 150 km daleč v notranjost Francije in je bilo prav tako sestreljeno.**

Alarm v postojankah angleške vojske

London, 31 okt s. V postojankah angleške ekspedicijske vojske na fronti v Franciji je bil včeraj opoldne prvič od začetka vojne letalski alarm, ki je trajal tričetrt ure. Vsa angleška vojska se je med alarmom zatekla v zaklonišča, ki so zgrajena v to svrho.

Poleti nad Nemčijo

London, 31. okt. s. Angleška izvidniška letala so izvršila včeraj več uspešnih izvidniških poletov nad severno in zapadno Nemčijo ter zbrala več važnih podatkov. Poleti so veljali predvsem večjim nemškim vojaškim letališčem. Letala so bila ponovno obstreljevana in napadena; eno letalo se do polnoči ni vrnilo v svoje oporišče.

Možnost množestvenega letalskega napada na Anglijo

London, 31. oktobra AA (Reuter). Današnji »Times« prinaša članek svojega strokovnega poročevalca za letalstvo, ki pravi med drugim: Naše vojaške oblasti smatrajo, da je namen zadnjih nemških ogledih poletov nad Anglijo, da se ugotovi razpored in kapaciteta naše aktivne letalske obrambe, t. j. kakšne izgledi bi imel nemški množestveni napad. Pri tem moramo takoj ugotoviti, da je angleška aktivna letalska obramba že položila izpit zrelosti. Nasprotnikove izgube so se o priliki dosedanjih napadov gibale med 25 in 50%. Sicer ni mogoče izračunati verjetnosti kolikšnik izgub, ki bi jih imel sovražnik v primeru množestvenega napada, vendar je gotovo, da bi bile izgube toliko večje, kolikor dalje bi letala letela nad našim ozemljem. Čim več letal bi se udeležilo napada, tem večja je verjetnost, da bi dospela do cilja, kajti takega obrambnega sistema, ki bi popolnoma izključil napade nasprotnega letalstva, ni mogoče ustvariti. Čim več edinic se udeležuje napada, tem zamotanejši postanejo problemi, ki nastanejo za branitelja in napadalca.

Nemški poleti v notranjost Francije

Pariz, 31. oktobra. AA. (Havas). Prvič **so zdaj nemška letala odletela na daljše ogledniške polete v notranjost francoskega ozemlja. Včerajšnje jasno vreme nad bojiščem je letalstvo dobro izkoristilo. Francoska ogledna letala so se dvignila ter odletela ne samo nad nemške postojanke, temveč tudi nad pokrajine, ki se razprostirajo globlje na nemškem ozemlju. Tako je bilo izvedenih nič manj kot sedem daljših ogledih poletov. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča.** Podobni poskusi nemških ogledih letal se niso posrečili. Prvič so **se nemška letala drznila leteti nad Francijo. Dozdaj so nemška letala letela vedno le zunaj pokrajin, ki se razprostirajo neposredno za bojnimi črtami in to predvsem z namenom, da fotografirajo to področje. Čim je bilo dano znamenje da lete nemška ogledna letala nad francoskim ozemljem, so se dvignila francoska lovska letala. Neko nemško letalo je bilo sestreljeno 150 km daleč od meje. Zdi se, da so ostala letala doživela isto usodo, bodisi da so jih sestrelila francoska lovska letala ali pa francosko protiletalsko topništvo. Francosko poveljstvo, ki se zvesto drži svojega načela, da ne objavlja podatkov o sestreljenih letalih, predno jih ne more podkrepiti z ostanki teh letal, čaka na konec preiskave, da se ugotovi izid tega spopada. Preiskava pa utegne biti tudi daljša, ker so mogla letala pasti na tla v enem izmed številnih gozdov v vzhodni Franciji. Na drugi strani je treba poudariti, da polet nemških letal globoko nad francosko ozemlje ni motil življenja v teh krajih. V velikih mestih ni bilo dano nobeno znamenje za pripravljenost.**

Tuja letala nad Belgijo

Bruselj, 31. okt. br. Preko severne Belgije je danes dopoldne letelo nekaj tujih letal. Protiletalsko topništvo jih je takoj pričelo obstreljevati. Ni bilo mogoče dognati, kateri državi so letala pripadala.

Naplavljena trupla nemških letalcev

London, 31. oktobra. AA. (Reuter). Pri Mindsleyu (grofija Norfolk) je morje vrglo na suho truplo neznanega moškega. Mislijo, da gre za nemškega letalca. Kakor je bilo že sporočeno, je morje na tem kraju vrglo na breg trupli dveh nemških letalskih častnikov.

Vprašanja in odgovori v spodnji zbornici

London, 31. okt. s. V spodnji zbornici je danes izjavil vojni minister Hore Belisha na neko vprašanje, da angleška vlada nima namena, da bi pošiljala angleške vojake na fronto, če nimajo zadostnega treninga za službo, za katero bodo namenjeni. Trening za motorizirane oddelke traja 8 tednov.

Ministrski predsednik Chamberlain je izjavil glede kontrole živil, da je glavni namen vlade zmagati v vojni, da pa bodo vse težave in nevšečnosti odstranjene, kjer bo to mogoče.

Na neko pismeno vprašanje je ministrski predsednik Chamberlain sporočil, da je angleška vlada imenovala svojega generalnega konzula v Draču in je prosila zanj za odobritev italijansko vlado.

Prva dominionska letalska edinica v Angliji

London, 31. okt s. Avstralska vlada je sklenila, da pošlje v Anglijo takoj popolno avstralsko izvidniško eskadro 70 oficirjev in 166 letalcev. To bo prva samostojna dominionska edinica v aktivni letalski vojni službi v Angliji. V nasprotju s prvotnimi načrti pa je avstralska vlada v sporazumu z angleško vlado tudi odločila, da ne pošlje popolne ekspedicijske letalske vojske v Anglijo, temveč bo svojo glavno letalsko silo porabila za obrambne svrhe v Avstraliji.

Nemški kolonizacijski načrti

Pariz, 31 okt. br »Petit Parisien« je objavil nove zanimive vesti, ki mu jih je stavil na razpolago njegov poročevalec, znani ameriški novinar Knickerbocker. Novinar zatrjuje, da segajo nemški narodno socialistični kolonizacijski načrti še mnogo dalje, kakor na Češko in Poljsko. Nemci imajo v načrtu, da bi naselili svoje ljudi tudi v Franciji. Če bi se jim posrečilo doseči zmago v sedanji Evropi, bodo, kakor zatrjuje Knickerbocker, odselili pretežni del francoskega naroda v sever in centralno Afriko, v Franciji pa naselili 20 do 30 milijonov svojih rojakov.

Nemiri v Pragi

London, 31. okt. s. Pri demonstracijah, ki so se koncem tedna vršile v Pragi, je bila ubita ena oseba, hudo ranjeni so bili 4 Čehi in 2 Nemca. Po nemškem uradnem poročilu so povzročili nemire komunisti, iz Budimpešte pa poročajo, da je nemire organizirala tajna češka nacionalistična organizacija.

Nevtralnostni zakon v reprezentančni zbornici

Washington, 31. okt. AA. (Havas) Odbor za poslovnik reprezentančne zbornice je sprejel predlog, da bo nevtralnostna debata trajala danes in jutri. Glasovanje bo najbrže v četrtek ali najpozneje v petek dopoldne. Republikanski zastopnik New Yorka je glasoval proti temu sklepu.

Španija in Vatikan

Nesoglasja med špansko vlado in sv. stolico glede pravice imenovanja škofov

Vatikansko mesto, 31. oktobra. AA. (Havas). V vatikanskih krogih z najživahnejšim zanimanjem spremljajo razvoj pogajanj med špansko vlado in sveto stolico. Kakor je znano, gre za to da se končnoveljavno uredi vprašanje imenovanja škofov. Za časa španske monarhije je vlada predlagala škofe. To načelo je bilo v veljavi tudi v mnogih drugih državah, toda cerkev je stalno prizadevala, predvsem ob koncu preteklega stoletja, da to načelo odpravi. To je bilo doseženo v nekaterih državah z dvostranskimi konvencijami ali konkordati, v Španiji pa je moralo biti to doseženo s samim dejstvom, da je bila ukinjena monarhija, zaradi česar je po mnenju svete stolice prenehal veljati tudi konkordat iz leta 1851. Nesoglasja, ki so se pojavila zdaj med špansko vlado in Vatikanom, izhajajo iz želje generala Franca, da za Španijo doseže ponovno vzpostavitev privilegijev krone glede imenovanja škofov od strani države. Vatikan želi nasprotno enoten način volitve škofov in opozarja na formalni sklep papeža Benedikta XV., ki je bil izdan leta 1918 po zlomu centralnih držav, in po katerem se smatra, da bistvena sprememba režima v kaki državi razveljavlja tudi konkordate, ki jih je prejšnji režim sklenil.

Društvo narodov noče vedeti za vojno

Ženeva, 31. okt. v. Letošnja seja sveta Društva narodov bo 3. decembra v Ženevi. Predsednik sveta bo tokrat ruski poslanik v Londonu Majski. Po seji sveta bo 4. novembra zasedanje plenuma Društva narodov, v katerem je včlanjenih še vedno okoli 50 držav. Glavni predmet razprav bo proračun Društva narodov za leto 1940. Seji sveta in plenuma Društva narodov bi imeli biti že v septembru, a sta bili odloženi zaradi izbruha vojne.

Po informacijah iz Ženeve bo Društvo narodov molče prešlo preko vojne na zapadu ter zaprlo oči pred dejstvom, da stojijo danes milijoni ljudi v Evropi pod orožjem. To stališče bo zavzelo na izrecno željo nevtralnih držav. Ženevski diplomati pa imajo velike skrbi, kaj bo s poljskim delegatom v svetu Društva narodov, ki se misli oglasiti. Čujejo se tudi glasovi, da razmišlja tudi bivši abesinski cesar o tem, ali ne bi tokrat zopet poslal svoje delegacije na sejo plenuma. Abesinija je namreč pravno še vedno član Društva narodov, dasi sta Francija in Anglija priznali italijansko aneksijo.

Poleg proračuna je na dnevnem redu plenuma še ustanovitev posebnega osrednjega odbora za gospodarska in socialna vprašanja, ki bo imel 24 članov ter se bo bavil samo s strokovnimi vprašanji.

Naravno bogastvo Rusije

Zanimivo poročilo s kongresa ruskih geologov

Moskva, 31. okt. mp Na kongresu ruskih geologov je član vrhovnega sovjeta Mališev poročal o naravnem bogastvu v Rusiji. Dejal je, da je bilo za časa sovjetske države odkritih več ko 1000 novih najdišč rude. Rusija je zlasti bogata na železni rudi. Največja najdišča so na Kavkazu, v Uralu, na polotoku Koli in na Daljnjem vzhodu. Ogromna so tudi ležišča nafte. Rusija ima skoraj tri petine vse svetovne proizvodnje. Večina vrelcev je v Baku, dalje v Uralu, na Sahalinu, v poslednjem času pa so odkrili najdišče tudi na ozemlju med Volgo in Uralom. Premoga ima sovjetska Rusija 1654.4 milijarde ton, kar je devetkrat več ko Anglija. Premog je prvovrsten. Ruski geologi so v poslednjem času našli velikanske sklade premoga, ki se da predelati v tekoča goriva.

Mališev je dalje govoril o velikih množinah surovin, ki iz njih pridobivajo baker, kositer in aluminij. V pogledu bakrene rude je Rusija na prvem mestu v Evropi. Rusija razpolaga z velikimi količinami svinca in cinka, ki ju je morala carska Rusija uvažati, ker ni znala dovolj izrabiti domačih najdišč. Tudi kalija, ki ga je morala prej država uvažati, je dovolj. Ruski geologi so našli ogromne sklade kalijeve soli. Isto velja za fosforite. Carska Rusija je fosforite uvažala iz Maroka, zdaj pa imamo doma bogata najdišča onstran polarnega kroga. Mališev je navedel še druge rude, med njimi mangan, volfram itd. Rusija je morala doslej v veliki meri uvažati bor, zdaj pa so ga odkrili v Kazakstanu in bo tudi v tem pogledu uvoz nepotreben.

Glede trgovinske pogodbe z Nemčijo je Mališev dejal, da bo Nemčija sama organizirala ruski izvoz.

Volilna borba v Bolgariji

Sofija, 31. okt e. Glede na volitve za narodno sobranje objavlja bivši bolgarski poslanik in opolnomočeni minister Peter Nejkov v »Slovu« članek, v katerem priporoča volilcem, da dobro ocenijo današnji mednarodni položaj in naj ne gredo na volitve, ki bi otežkočale položaj, temveč z mirno in pametno zavestjo, da jim bo sama oblast olajšala njihovo dolžnost, zagotavljajoč jim svobodno izražanje volje.

V pričakovanju, da vlada dovršuje vse priprave za volitve, se v nekaterih krogih postavlja vprašanje ali je sploh oportuno da se gre v sedanjem trenutku na volitve, ko je položaj v svetu tako težak in poln nesoglasij. Ti krogi smatrajo, da bi bilo boljše, da se volitve odgode, dokler položaj ne bo razčiščen.

Železniška katastrofa v Italiji

Rim, 31. okt. AA. (Stefani). Električni vlak, ki je snoči ob 18.10 odpeljal iz Milana, je blizu Lambrate trčil v ekspresni vlak, ki je vozil iz Benetk. Doslej so izpod razvalin obeh vlakov potegnili 11 mrtvecev. Vlaka sta vozila s hitrostjo 80 km na uro. Karambol je bil tako strašen, da sta se dva vagona brzega vlaka razklala na dvoje, a lokomotiva in prvi vagon tovornega vlaka sta prebila vagone za njima. Reševalna dela gredo hitro od rok, vendar delajo zelo oprezno, ker morajo reševalci uporabljati razne tehniške pripomočke, da presekajo železno ogrodje vagonov in tako rešijo žrtve. Boje se, da je žrtev še več in da bo med 21 nevarno ranjenimi osebami še katera podlegla. Število lažje ranjenih je zelo veliko. Italijanska oblastva so s prometnim ministrom Benijem na čelu prispela na kraj katastrofe.

Avstralska pšenica za Anglijo

London, 31. okt. s. Avstralska vlada je nakupila 17 milijonov bušljev pšenice. 10 milijonov jih bo prodala takoj naprej angleški vladi po ceni 2 šilinga in 8 penijev za bušelj, to je 1 šiling za bušelj več nego pred izbruhom vojne.

Naseljevanje Italijanov v Albaniji

Rim, 31. okt. AA. (Stefani). Z združenjem Albanije in Italije je bila ustvarjena nova možnost za izseljevanje italijanskih delavcev. V prvih 9 mesecih letošnjega leta, od februarja do oktobra, je dal izseljeniški komisariat 5.000 delavcem dovoljenje za preselitev v Albanijo.

Angleški tanki za Rumunijo

Bukarešta, 31 okt. z. Agencija United Press poroča, da sta včeraj prispeli v Konstanco dve veliki angleški križarki, ki sta takoj pričeli raztovarjati večje število tankov, ki jih je Anglija dobavila Rumuniji v smislu sporazuma, sklenjenega med obema državama.

Omejitev trgovskih koncesij za tujce v Belgiji

Bruselj, 31. okt. br. Vlada je pripravila načrt zakona, ki določa omejitev trgovinskih koncesij za tujce v Belgiji. Načrt je bil že predložen parlamentu.

Pavolini in Pricolo v Beogradu

Rim, 31. oktobra. AA. Novi italijanski minister za narodno kulturo Alessandro Pavolini se je mudil v Beogradu tedaj ko je bila otvorjena razstava italijanske knjige. Novi državni podtajnik v letalskem ministrstvu general Pricolo je bil v Beogradu o priliki mednarodne letalske razstave meseca maja leta 1938.

Veleposlanik Campbell odpotoval

Beograd, 31. okt. p. Dosedanji angleški poslanik na našem dvoru Ronald Campbell je dopoldne odpotoval na svoje novo službeno mesto kot angleški veleposlanik v Parizu.

Naša moka za Nemčijo

Beograd, 30. okt. p. Te dni bo prispela v Beograd nemška delegacija zaradi pogajanj o cenah moke, ki jo naj bi Jugoslavija izvozila v Nemčijo. Kakor je bilo objavljeno ob priliki poslednjih pogajanj v Beogradu, je naša država pristala, da izvozi v Nemčijo 10.000 vagonov pšenice, v kar pa je že vštetо 2500 vagonov pšenične moke. Ker cena za moko pri zadnjih gospodarskih pogajanjih z Nemčijo, še ni bila določena, prihaja sedaj v Beograd posebna nemška delegacija, da uredi tudi to zadevo.

Ameriško-belgijska trgovina

Bruselj, 31. okt. br. V prihodnjih dneh prispe v Bruselj ameriška trgovinska delegacija, ki se bo z zastopniki belgijske vlade pogajala za poglobitev trgovinskih odnošajev med obema državama, kakor so bili urejeni s trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena pred štirimi leti.

Nobelova nagrada za fiziko in medicino

Stockholm, 31. okt. br. Letošnja Nobelova nagrada za fiziko in medicino je bila podeljena nemškemu profesorju Gerhardu Domacku. Nagrada za leto 1938 pa belgijskemu profesorju Cerneilleu Hegmansu.

Ribarstvo v Angliji počiva

Bruselj, 31. oktobra. AA. (DNB). Angleško ribarstvo, ki je velikega pomena za preskrbovanje Anglije, je od začetka vojne skoro popolnoma ustavilo svoje delo. Angleška admiraliteta je zaplenila 75% večjih ribiških ladij. Tako je ostalo brez posla 11.000 ribičev, zelo pa so tudi poskočile cene ribam. Na nekaterih angleških trgih rib sploh ni več.

Trgovinski odnošaji med Anglijo in Italijo

Rim, 31. oktobra. br. Državni podtajnik Giannini in angleški poslanik v Rimu Loraint sta te dni podpisala sporazum, po katerem se ustanovi mešana angleško-italijanska komisija, ki bo v bodoče razpravljala o vseh perečih vprašanjih v okviru trgovinskih odnošajev med obema državama.

Vremenska napoved

Zemunska: Na zapadni polovici države se bo spet pooblačilo in bo deževalo. Delno oblačno v ostalih krajih. Toplina bo narasla.

Naši kraji in ljudje

V nedeljo je Nj. Vel. kraljica svečano položila temeljni kamen za novo zgradbo osrednje dijaške kuhinje v Beogradu, ki stoji pod njeno posebno zaščito. O svečanosti sami smo poročali že v ponedeljski številki, danes pa prinašamo sliko z visokimi gosti na slavnosti. V sredi je Nj. Vel. kraljica Marija, na njeni desni Nj. Vis. kneginja Olga, minister socialne politike dr. Srdjan Budisavljević in beograjski župan dr. Vojin Djuričić, na levi strani kraljice pa patriarh Gavrilo, prosvetni minister Boža Maksimović in vojni minister general Milan Nedić

Ob zaključku bolgarske knjižne razstave

Ljubljana, 31. oktobra

Danes se je zaključila razstava bolgarske knjige, ki je skoraj deset dni vzbujala razveseljivo pozornost ljubljanskega občinstva in mnogih obiskovalcev z dežele. Prireditelji razstave lahko ob nje zaključku z zadoščenjem ugotove dejstvo, ki bo nedvomno odmevalo tudi v Bolgariji: da je namreč imela prva razstava bolgarske knjige v slovenskem kulturnem središču nepričakovano velik uspeh. Zlasti tisočem naše srednješolske mladine, ki je tvorila več ko tretjino vseh obiskovalcev — in njih število lahko mirno označimo s častno številko 10.000 — zlasti tej mladini, pravimo, bo ostal prvi stik z bolgarsko knjigo v dobrem spominu. Ne dvomimo, da bo vzpodbuda, ki jo je dala vsakemu pozornemu obiskovalcu ta manifestacija za jugoslov.-bolgarsko duhovno zbližanje, obrodila tudi kaj trajnejšega sadu. Če bodo naše Jugoslov.-bolgarske lige izkoristile duševno, čustveno voljnost za zbližanje z Bolgari, kakor se je pokazala prav v zvezi s sedanjo razstavo, tedaj morajo biti posledice te-le: večje zanimanje za bolgarski jezik med Slovenci in s tem v zvezi večje povpraševanje po bolgarski knjigi.

Vsekakor je prireditev bolgarske knjižne razstave veliko propagandno dejanje tukajšnje JB lige, ki je pod vodstvom svojega predsednika, ravn. Rasta Pustoslemška zastavila vse svoje sile za dostojen uspeh te pomenljive kulturne prireditve. Oblasti, pred vsem gg. ban dr. Natlačen in župan dr. Adlešič, so pokazale hvale vredno zanimanje in s podelitvijo podpore sploh omogočile razstavo, ki je tako lahko bila zastonj dostopna občinstvu in je morda tudi zaradi tega v toliki meri privabila široke sloje občinstva, posebej še mladine.

Največ pripravljalnega dela za razstavo je izvršil prizadevni ligin tajnik, publicist Vekoslav Bučar, ki je kot dober poznavalec Bolgarije in Bolgarov že letos poleti dosegel v Sofiji, da so za beograjsko razstavo namenjene bolgarske knjige čakale do jeseni, ko je bila mogoča še razstava v Ljubljani. G. Bučar je ob sodelovanju gospe Ivanke Leskovčeve in ge. Pavle Hočevarjeve ter gg. dr. Svetozarja Ilešiča in Kurnika razstavo uredil na razstavišču in ji dal tisto vabljivo zunanjost, ki je vzbujala tudi priznanje sofijskih gostov. Za tako ureditev gre del zasluge tudi prof. arh. Milu Kosu, ki je izdelal načrte. Slike našega kralja in bolgarskega kralja in kraljice v ospredju dvorane so s simboličnim poudarkom izražale večno prijateljstvo obeh držav. Obilno zelenje, ki ga je dala na razpolago mestna vrtnarija, je okusno obdajalo bolgarske knjižne zaklade in tako izpopolnjevalo podobo velike dvorane Narodne galerije, ki se je ponovno pokazala kot kaj primeren lokal za take razstave.

Razveseljivo je, da bo velik del bolgarskih knjig ohranjen Ljubljani: tvoril bo trdno podlago za bolgarsko knjižnico, ki je nujna izpopolnitev slovanskih študij v našem mestu. Upati je, da se bo poslej pojavila bolgarska knjiga tudi v izložbenih oknih naših knjigarn kot vidno znamenje napredujočega zbliževanja in sodelovanja južnih Slovanov.

Vrhovno sodišče v Ljubljani

S 1. novembrom se dosedanji oddelek B zagrebškega Stola sedmorice preseli kot Vrhovno sodišče za področje ljubljanske apelacije v Ljubljano — Nastanjeno bo v stari palači banke Slavije

V uredbi z dne 27. septembra 1939, ki je določila delokrog hrvatske banovine in uredila tudi sodstvo v njej, je bilo le mimogrede omenjeno, da se bo ustanovilo kot najvišje sodišče za teritorij Slovenije Vrhovno sodišče v Ljubljani. Od tedaj pa ni bila objavljena še nobena nova uredba, ki bi odrejala podroben ustroj in kompetence našega novega kasacijskega sodišča.

Glede na to, da je bil določen 1. november tega leta kot datum preselitve slovenskega dela oddelka B Stola sedmorice iz Zagreba v Ljubljano, je apelacijsko sodišče zdaj obvestilo vsa v njen delokrog spadajoča sodišča, naj stranke v bodoče naslavljajo vloge na novi naslov: Vrhovno sodišče v Ljubljani — in več v Zagrebu. Razen tega je apelacijsko sodišče odredilo z ozirom na to, ker bodo posli vsled premestitve zastali, naj sodišča vse vloge, ki bodo naslovljene na kasacijsko sodišče, zadrži do 5. novembra t. l. Do tega časa pa se bo verjetno že uredilo poslovanje najvišjega sodišča, kateremu bodo sodišča poslale do tedaj zbrane vloge. Starejši naši pravniki so v svoji dosedanji praksi v svojih vlogah različno označevali sedež najvišjega sodišča; najprej je bil tak sedež Dunaj, nato Zagreb, odslej bo pa Ljubljana.

Pripomniti je še, da se bo moralo z novo uredbo o našem najvišjem sodišču rešiti obilo vprašanj, ne samo tehnično-upravnih, temveč tudi zaradi senatov, plenarnih, občih in izrednih sej. Najbrže bo imenovanih nekaj kasacijskih sodnikov, katerih imamo zdaj v Zagrebu samo 8 in to število seveda ne bo moglo zadoščati za neovirano delo v Ljubljani. Po eni verziji pa bodo pritegnjeni k delu pri najvišjem sodišču tudi apelacijski sodniki. Področje novega najvišjega sodišča se bo krilo popolnoma s področjem ljubljanskega apelacijskega sodišča.

Urad najvišjega sodišča bodo nameščeni v stari zgradbi zavarovalne banke »Slavije«. V Gosposki ulici bo tako nastanjeno razen javnih in kulturnih ustanov, kot so univerza, Glasbena akademija, univerzitetna knjižnica, Kmetijska družba in mestni muzej, tudi še najvišje sodišče. Nove prostore v omenjeni zgradbi si je komisija že ogledala, vendar pa s preureditvijo prostorov odnosno nameščanjem pisarniške oprave še niso pričeli, ker se za zdaj bančni uradi banke »Slavije« še niso v celoti preselili v novo palačo na Tyrševi cesti. Zgradba, ki ima vhod iz Gosposke ulice, leži nasproti univerzitetne knjižice ob Turjaški ulici. Zgrajena je bila ta hiša takoj po velikem potresu 1896. Stari Ljubljančani se še spominjajo raznih govoric, ki so se tikale zgraditve te hiše. Na ozemlju, kjer se dograjuje zdaj univerzitetna knjižnica, je stal ob času velikega potresa knežji dvorec, ki ga je pa potres precej omajal. Tedanji ljubljanski župan Hribar je dal s komisijo ugotoviti, da se mora knežji dvorec podreti, ker ni več mogoča njega restavracija. Iz materiala porušenega dvorca se je potem sezidala sedanja hiša. S to hišo so se bavili tudi že naši akademiki, ki so v svoji akciji za zgraditev univerzitetnih poslopij pokrenili lepo misel, naj bi »Slavija« odstopila hišo, ki deloma itak stoji izven regulačne črte, univerze tako, da bi se na ta način ustvaril bodoči univerzitetni blok od univerze na Kongresnem trgu pa do univerzitetne knjižnice.

Kasacijsko sodišče oddelek B v Zagrebu, pod katerega so pripadale sodne zadeve Slovenije, je bilo ustanovljeno z ministrsko naredbo z dne 28. nov. 1919, tako da je poteklo prav zdaj 20 let, odkar obstoji to sodišče v Zagrebu. Upati je, da se bodo vse težkoče s preselitvijo odnosno ustanovitvijo Vrhovnega sodišča v Ljubljani, kakor tudi oddelka Vrhovnega državnega pravdništva, skoro odstranile in da bo pričelo naše najvišje sodišče kmalu po 1. novembru redno poslovati.

Griša Koritnik:

Grob je tu...

Grob je tu, ki niste ga zaslutili:
rov globok brez križa, sveč in cvetja,
črna jama, ki iz nje objetja
molk mrtvaški po rešitvi tuli.

Kje ste danes, ki skrbite za grobišče,
vi ogledniki in službeni grobarji,
kje ste, ki bedite nad oltarji —?
Grob je tu, ki dopolnitve išče...

Hoj, možje! Ne slišite, veljaki?
Grob ihti, roti in obtožuje,
mrzlo grabi, kot ujeda kljuje —
Pomagajte bedni duši med mrtvaki.

»Mahni kramp! Zasujte me lopate!
Zemski čutim zrak v odprti jami!
Mržnjo vidim, kri, pokolj med vami —
Vest sem v grobu, ki me ne poznate!«

Ob grobu Bineta Bevca

Ljubljana, 31. oktobra

Včeraj popoldne je pokrila usmiljena, črna zemlja izmučeno truplo Albina Bevca, glavnega arhivarja ljubljanske univerze, ki je moral, strt od zavratne bolezni, leči v prerani grob. Ko je ležal od sobote do ponedeljka na mrtvaškem odru v mrtvašnici bolnišnice, so prihajali od blizu in daleč njegovi mnogoštevilni prijatelji in znanci po slovo. Tudi onim, ki so z njim preživeli samo nekaj ur, se je globoko vtisnil v spomin kot človek visoke srčne kulture in dobrotljivosti. Njegova plemenitost in dobrotljivost je osvajala vse od premožnih do revnih, od najbolj izobraženih do najbolj preprostih.

Bine Bevc je vroče ljubil prirodo, vse ljudi z vrlinami in hibami, ker je bil pač prepričan, da ljubezen, vera v pravico in resnico in širokogrudnost tvorijo temelje sveta. Lep je bil njegov pogreb, ker pač

ni mogoče, da tako lepo, prerano ugaslo življenje ne bi našlo odziva med sodobniki, katerim je bil pokojni Bine Bevc vzor altruista v najčistejšem pomenu besede. Pokopali so ga z vojaškimi častmi, z žalostinkami so mu izrazili akademiki zahvalo za prijateljsko dobrotljivost, čast so mu izkazali profesorji in uradniki univerze, številni studentje, zastopniki združenja rezervnih oficirjev, aktivni oficirji ter dolga vrsta prijateljev in znancev iz Ljubljane in okolice. Po dolgem sprevodu so bili razvrščeni po skupim družb, v katerih je bil pokojni Bine vedno najboljši, dobrodošli drug, in ko je vsaka skupina nekako manifestirala: Bine je naš! — je vendarle ves veličastni sprevod izpričeval, da je bil Bine vsem dragocen. K tej manifestaciji so se pridružile tudi z jesenskim soncem ožarjene planine.

Nikdar nisem mislil, da bom moral za nekaj let mlajšemu, tako čvrstemu in živahnemu prijatelju pisati nekrologe. Težko ga pišem zdaj že drugič, izgovoriti pa ga itak ne bi mogel in sem hvaležen za poslovilne besede ob grobu, ki jih je izgovoril njegov in moj prijatelj, pisatelj Fran Albrecht. Vsem in tudi sebi, ki hočejo častiti Binetov spomin velja samo tole: Bodite tako dobri in pošteni, kakor je bil Bine Bevc. — tg.

Spomenik pesniku Petruški

Ljubljana, 31. oktobra.

Požrtvovalni člani ljubljanskega pododbora četniškega združenja so že pred meseci pokrenili akcijo, da bi z lepim, vidnim spomenikom počastili spomin slovenskega pesnika Radivoja Peterlina Petruške na pročelju njegove rojstne hiše v Kamniku na Šutni. V svoji jugoslovenski bratski širokogrudnosti in idealni vnemi je bil pokojni pesnik tudi zvest član vsem, najlepšim idealom jugoslovenskega rodu, služeči četniški organizaciji. Nekaj časa ji je predsedoval, pozneje pa je bil izvoljen za njenega častnega člana.

Pesnik in človekoljub Petruška se je udejstoval tudi povsod, kjer je bilo potrebno nesebično in bratski vzajemnosti posvečeno delo. Bil je človek, ki je ljubil vse dobre, za svetle ideale zavzete ljudi, in kot tak je s svojim blagim značajem in s svojo požrtvovalnostjo prav za prav naložil dolg izpolnjevanja dela, kateremu se je sam posvečal, in tudi posnemanju svojega lepega zgleda vsem, ki ljubijo svobodo, resnico, pravico in ki upajo v srečno bodočnost našega rodu. Vsi, ki so ga poznali, častijo njegov spomin, ker jim je prijeten, blag, a organizacija četnikov se je kot prva zavedla tudi naloga, da ovekoveči spomin svojega zvestega tovariša in velikega idealista s spominsko ploščo, ki bo tudi za vse, ki prihajajo za sodobniki, spomin in opomin na slovenskega pisatelja in pesnika, ki je vse svoje življenje posvetil ideji slovanskega bratstva.

Relief spominske plošče, ki ga kaže slika je umetniško delo prof. Ivana Šajevica. Odkritje bo nepreklicno 5. novembra dopoldne po sporedu, ki bo še objavljen. Četniki so požrtvovalno zbrali sredstva za izgotovitev spominske plošče in ne bodo za počastitve-

no slavnost nikomur pošiljali posebnih obvestil in povabil. Pri tem se pač ravnajo po zgledu pokojnega blagega tovariša, človeka visoke srčne kulture, ki ni nikdar sikal v ospredje, marveč je lepo skromno čakal, da bo ideja, kateri se je on z vsem svojim bistvom posvetil, zavzemala čim širši razmah in da bo tudi njegov zgled vzpodbudljiv. V mnogih ozirih je to dosegel, zakaj vsak, ki je prišel z njim v stike, je bil nad njegovo dobrotljivostjo tako vzhičen, da je k njej sam sebe vzpodbujal, a če tega ni s pridom opravil, je vsaj obdržal v neizbrisnem spominu idilično podobo dobrega človeka — »prijateljčka« vseh dobrih, poštenih ljudi.

Organizacija četnikov je organizacija idealistov, nesebičnih in poštenih, kakršen je bil Petruška, in zato pričakujemo, da bo njena spominska slavnost 5. novembra deležna zaslužene pozornosti vse javnosti.

Joža Bekš:

Srečku in Borisu na grob

Zakaj si pravil, oče, mi nekdaj,
o svetski sreči, oče? Sèn je sèn!
Življenje je sovraštvo, večen boj...

Pač ljubim te, a ker te ljubim, znaj,
ne želel bi te spet iz groba vèn.
Le spavaj, spavaj, srečni oče moj!

Dragotin Kette

I.

Sto štirideset petkrat utonilo
je sonce žalostno že za gorami,
odkar Te ni, naš Srečko, več med nami,
odkar srce se Tvoje je umirilo.

Prvič praznuješ danes pod gomilo
prsti in rož in lučk ob stari mami
Vseh svetih dan. Nihčè Te več ne vzdrami,
ne s pesmijo, ne s klicanjem, ne s silo.

Srečko Bekš, dipl. tehnik, uradnik papirnic v Vevčah (smrtno ponesrečil 9. VI. 1939.)

Zaman solza potoki Tvoje mami,
zaman vsi vzdihi Tvojega očeta;
nihčè Te več ne dá nam, več ne vzame.

Boris Jenko, sin šef-primarija dr. Ivana Jenka in tovarnar (smrtno ponesrečil 25. VI. 1939.)

CIMEAN
ZOBNA KREMA

O njiva širna, ali si zakleta,
da ne rodiš? Kar pade v tvoje jame
zrn mladih, klenih — vsa so nespočeta...

2.

Ne daleč, sinko moj, na tisti trati
spi Boris, drug Tvoj, ki ga ista sila
pod rušo, ah, prezgodnjo je zvabila,
da na vse veke ga s Teboj pobrati.

— O dragi najini, ne tugovati!
Najvarnejši zaklon sva izvolila,
najslajše postelja bo vsem gomila,
vsak si želi pokojno v njej zaspati. —

— Ne mislite, da smrt je bolečina!
Umreti prav za prav je oživeti
v življenje novo brez tegob pelina. —

Tako ju čujem, slavca, gostoleti,
nalijem zvrhano si čašo vina
in vprašam se, če izplača se ihteti...

Francetu Kovaču v spomin

Dosti prerano je moral umreti g. Franc Kovač, ki se je rodil 11. novembra 1890. v Zalogu pri Moravčah. V otroških letih je že moral po svetu za kruhom. Ko je dorasel, ga je borba za kruh zanesla v službo nekdanje južne železnice, v kateri je dosegel visoko stopnjo. V službi je bil

vedno korekten, do podrejenih pa pravičen in tovariški. Poklic mu je bil svet, posebno, ko je lahko vse svoje sposobnosti posvetil Jugoslaviji. Tudi pozneje, ko je vršil službo skladiščnika, je posvečal vse svoje moči in vso svojo pozornost tej tako važni upravni službi. Zgradil si je dom, kateremu se je posvetil z vso ljubeznijo, a ves svoj prosti čas je izrabljal, da s požrtvovalnim delom in dobrimi nasveti koristi tudi drugim, saj je mož poštenjak vse svoje življenje posvečal v večji meri drugim, kakor pa sebi. Prerana njegova smrt je globoko užalostila veliko število njegovih prijateljev in znancev, ki bodo njegov spomin do konca svojih dni častili.

Članski sestanek »Merkurja«

Ljubljana, 31. oktobra

Snoči je bil v Ljubljani »Pri šestici« sklican članski sestanek članstva ljubljanske »Merkurjeve« podružnice. Po poročilih člana centralnega upravnega odbora in predsednika ljubljanske podružnice g. Bebra ter delegata iz Zagreba B. Štitića, je bilo ugotovljeno, da mora prevzeti glavno krivdo glede zahteve po razmejitvi teritorija Merkurja na banovino Hrvatsko samo SUZOR. Članstvo je sklenilo, da odpošlje na pristojna mesta naslednjo resolucijo:

Članstvo ljubljanske podružnice »Merkurja« najodločneje protestira proti vsaki in katerikoli razmejitvi »Merkurja« po banovinah, ker bi se jim kršile in oškodovale članske pravice, ki so zasebno pravnega značaja. — Člani »Merkurja« so vsi prostovoljno pristopili v društvo in bodo tudi sami prostovoljno izstopili, če jim bo kazalo. — Pravice socialnega zavarovanja, ki jih nudi »Merkur« v Zagrebu, so najboljše, ker takšnih dajatev ne daje nobena druga bolniška blagajna ter si jih članstvo ne pusti vzeti. — Zahtevamo, da »Merkur«, kakor doslej, deluje na vsem teritoriju države, ker je edina čisto nameščenska organizacija v državi, in deluje za izboljšanje ter izpopolnitev socialnega zavarovanja trgovskih in zasebnih nameščencev.

Nemški brzovlaki vozijo v Krakovo in Poznanj. Obnovo razdrtih železniških prog na vzhodu je uprava nemških državnih železnic tako povspešila, da zdaj že vozijo brzovlaki v Krakovo in v Poznanj. Nemški prometni urad je že objavil vozne rede brzovlakov iz Berlina, Beuthena in Katovic v Krakovo ter tudi vozne rede brzovlakov iz Berlina in Dresdena v Poznanj. Najprej sta bila uvedena v Krakovo in Poznanj po dva brzovlaka, pozneje pa sta bila uvedena iz Berlina in Dresdena še dva brzovlaka za Poznanj. (—)

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Najlepši film zadnjega desetletja, film, ki je bil odlikovan s prvo nagrado za umetnost — film za ljudi dobrega, plemenitega srca!

BREZDOMCI

Ta film je najglasnejši memento človeški družbi, da je rešitev naše sodobne mladine v razumevanju njene duše... Ta film je najrealnejša socialna drama sedanje dobe... Ta film Vas bo vse ganil do dna srca — ne sramujte se pa svojih solz, kajti Vaše solze so dokaz, da ste na pravi poti! Ta film si bo ogledal vsak plemenit človek in nihče ga ne bo mogel vse življenje pozabiti!

Svetovna kritika soglasno potrjuje, da je to edinstven, nepozaben film!

PREDSTAVE ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

KINO UNION — tel. 22-21

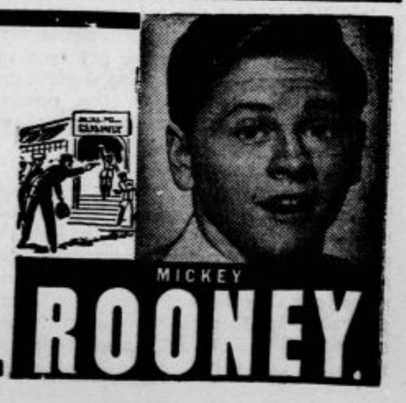

Gospodarstvo

Državna gradbena in cestna dela v Sloveniji

Med pritožbami zaradi nepravične razdelitve državnih investicij na posamezne pokrajine naše države zavzemajo gradbena dela najvažnejše mesto. Od nekdaj moramo ugotavljati, da država v Sloveniji skoro nič ne investira, čeprav prispeva Slovenija v skupno državno blagajno mnogo večji delež, kakor bi znašal po številu prebivalcev. V zadnjih letih so se javna dela, ki jih izvaja država tudi pri nas, sicer pomnožila, najnovejši podatki pa nam pričajo, da je delež Slovenije pri teh javnih delih ostal nadalje minimalen in se vsaj za zadnja leta celo zmanjšal.

Na razpolago so nam zanimive številke iz statističnega letopisa za leto 1938, ki ga je pravkar izdal državni statistični urad. Statistika, ki se tu vsako leto objavlja ne upošteva pričetih javnih del, temveč samo ona javna dela ki so bila v dotičnem letu dovršena. To načelo, ki si ga je postavil državni statistični urad za sestavo statistike o javnih delih, je docela pravilno, ker nam le dovršena javna dela nudijo pravo sliko o tem, koliko je posamezna banovina udeležena pri skupnih javnih delih.

Znano je, da državna javna dela pri nas sila počasi napredujejo. Prav te dni so objavili beograjski listi, da je dovršena velika mednarodna avtomobilska cesta od madžarske meje do Beograda v dolžini 203 km (ostali del te ceste do bolgarske meje bo dovršen prihodnje leto). Vsa ta cesta je zgrajena s sodobnim cestiščem v širini 7 m in so cesto na onih sektorjih, kjer je znašala prvotna širina 6 m, tudi že razširili.

Kako počasi pa se pri nas v Sloveniji izvajajo slična dela, nam priča gradnja ceste Ljubljana — Kranj, ki je dolga 25 km. Napredek del ovirajo zdaj načrti, zdaj krediti, zdaj razveljavljene licitacije ali pa se pokažejo kakšne druge ovire in tako je na videz vedno precej del v teku, dograditi pa se razmeroma malo. Tipičen primer za to, kako se gradbena dela v neskončnost zavlačujejo na škodo države in splošnosti je kirurški paviljon ljubljanske državne bolnišnice. Ta paviljon, ki je tako krvavo potreben naši bolnišnici, kjer že vrsto let leže težko bolni po dva v eni postelji, so dogradili v surovem stanju in spravili pod streho že v jeseni leta 1936, in bi moral biti dograjen in pripravljen za vselitev sredi leta 1937. Ta paviljon pa še do danes ni pripravljen za vselitev, čeprav so potekla tri leta, odkar je bila stavba v surovem stanju dovršena.

Delež dravske banovine 2.6%

Statistika, ki jo objavlja statistični letopis, obsega gradnjo cest, mostov, propustov, zavarovanj, zgradb, instalacij in vrhu tega hidro-tehnična dela (nove gradnje in popravila). Navaja pa ločeno državna javna dela in državno pomoč za javna dela ter banovinska in samoupravna javna dela, ki se vršijo pod nadzorstvom gradbenega ministrstva. Ker gre v našem primeru za vprašanje, koliko investira naša država v posameznih banovinah, smo v naslednjem upoštevali le državna gradbena dela in državno pomoč za javna dela.

V zadnjih štirih letih so bila v naši državi dovršena javna dela v vrednosti 1412 milijonov din, od tega je odpadlo: na dunavsko banovino 477.5 milijona din, na Beograd 355.1, zetsko banovino 107.4, na moravsko 90.4, na vardarsko 75.9, na drinsko 55.6, na primorsko 49.3, na vrbaško 48.6 in na dravsko banovino 36.4 milijona din. Dravska banovina je torej na zadnjem mestu.

V posameznih letih od leta 1935 so se državna gradbena dela v vsej državi in v dravski banovini posebej gibala takole (v milijonih din):

	v vsej državi	v dravski banovini	odst. delež drav. ban.
1935	157.7	11.8	7.5%
1936	184.8	4.6	2.5%
1937	673.1	5.3	0.8%
1938	396.7	14.8	3.7%
1935-1938	1412.3	36.4	2.6%
po številu prebiv. bi moralo odpasti na drav. ban.		111.4	7.9%
po davčni moči bi moralo odpasti na dravsko ban.		195	13.8%

Od skupne vsote, ki jo je država v zadnjih štirih letih izdala za javna gradbena dela, je odpadel na dravsko banovino le malenkostni znesek, ki predstavlja komaj 2.6% celotnega zneska za vso državo. Če bi dodelili Sloveniji delež na podlagi števila prebivalcev, tedaj bi morala dravska banovina dobiti od celotne vsote trikratni znesek, t. j. preko 111 milijonov. Vendar bi bila edino pravična ona kvota, ki ustreza davčni moči Slovenije. Izrazila bi le zahtevo, naj bi država pri javnih delih upoštevala Slovenijo v onem razmerju, v katerem prispeva Slovenija v državno blagajno. Statistični letopis navaja na drugem mestu, koliko je znašal donos neposrednih davkov v posameznih banovinah. Iz te statistike je razvidno, da je dosegel lanski donos neposrednih davkov v vsej državi 2371 milijonov din, od tega pa je plačala dravska banovina 325.0 milijona din, t. j. 13.8%.

Od skupne vrednosti v zadnjih štirih letih izvršenih javnih del bi morala torej Slovenija dobiti v resnici 195 milijonov, ne pa 36 milijonov, kolikor je v resnici dobila. Statistika izvršenih javnih del kaže sliko onih javnih del, ki so se v glavnem pričela izvrševati v prejšnjem letu. Odstotek, ki odpade na dravsko banovino je bil še največji v letu 1935. (za leto 1934 žal državni statistični urad v svojih letopisih ni objavil podatkov). V letih 1931 do 1933 pa je znašal povprečni delež, ki je odpadel na Slovenijo 4.6%.

Gradnja in rekonstrukcija cest

Posebej je treba v tej zvezi obravnavati vprašanje gradnje in rekonstrukcije državnih cest, ker je treba pri tem upoštevati drugačno merilo glede deleža dravske banovine in glede prvenstva posameznih del. Ko je bil lani ustanovljen državni cestni fond je bilo postavljeno načelo, da se v ta fond stekajo že obstoječi davki, ki izvirajo iz cestnega prometa; vrhu tega so bili uvedeni še posebni davki na vozila. To načelo, da morajo vozila, ki uporabljajo državne ceste, prispevati k stroškom za gradnjo teh cest, je docela pravilno, kajti stroške za ceste naj nosijo oni, ki ceste uporabljajo. Dosledno temu načelu pa bi se morali tudi izdatki razporediti na posamezne pokrajine po višini cestnega prometa, kajti stroški za vzdrževanje cest so sorazmerno večji, čim večji je promet. Tudi potreba gradnje sodobnega cestišča s posebnim ozirom na sodobni avtomobilski promet je največja tam, kjer je promet na cestah največji.

Žal pa zakonodajalec v tem pogledu ni ostal dosleden in uredba ne vsebuje predpisov, po katerih naj bi se cestna dela na breme državnega cestnega fonda izvrševala prvenstveno tam, kjer to najbolj nujno zahteva sam cestni promet.

Cestni promet

Statistični letopis sicer ne vsebuje podatkov o obsegu cestnega prometa v posameznih banovinah, pač pa navaja razne značilne številke, ki kažejo, da je promet na cestah v dravski banovini v resnici najgostejši. Dravska banovina ima 1035 tovornih avtomobilov in avtobusov, t. j. 20% vseh tovornih avtomobilov in avtobusov v državi. Osebnih avtomobilov je bilo v Sloveniji po stanju iz leta 1938. 2306, t. j. 17.0%. Motociklov imamo v Sloveniji 2706, t. j. 32% celotnega števila v vsej državi, biciklov pa 148.000, t. j. 40% celotnega števila. Za merilo o tem, kako velik je cestni promet v dravski banovini, je treba omeniti tudi železniški tovorni promet, kajti blago, ki se prevaža po železnicah, se po cestah dovaža k železniškim postajam in se tudi po cestah odvaža. Od celotnega tovornega prometa naših železnic pa odpade, kakor je znano, na dravsko banovino 24%. Še bolj značilen je delež, ki odpade na Slovenijo v avtobusnem prometu. Znano je, da zahtevajo ravno težki avtobusi in tovorni avtomobili gradnjo trdnih sodobnih cestišč. V lanskem letu so na vseh medkrajevnih avtobusnih progah v naši državi prevozili 2,753.000 potnikov, od tega je odpadlo 866.600 potnikov ali 31.5% na dravsko banovino.

Iz vseh teh številk lahko sklepamo, da smo zelo skromni, če trdimo, da odpade na dravsko banovino 20% celotnega cestnega prometa na državnih cestah v vsej državi. Če smo že pri ustanovitvi državnega cestnega fonda postavili načelo, da morajo vozila, ki uporabljajo državne ceste, prispevati k stroškom za gradnjo teh cest, potem lahko tudi upravičeno zahtevamo, da se na breme cestnega fonda izvršujejo cestna dela v naši banovini v onem razmerju, v katerem cestni promet prispeva v ta fond odnosno v onem razmerju, ki ga zahtevata gostota in struktura cestnega prometa v Sloveniji. Kakšnen pa je v resnici delež Slovenije pri državnih izdatkih za rekonstrukcijo cest v zadnjih letih?

Delež Slovenije pri cestnih delih

Statistika o javnih delih nam v tem pogledu navaja naravnost obupne številke. V zadnjih treh letih, odkar se izvršujejo v večjem obsegu rekonstrukcije cest s sodobnim cestiščem za avtomobilski promet, je dobila dravska banovina namesto 20% celotnega zneska, ki bi jih upravičeno lahko pričakovala, le 4.4%. V zadnjih treh letih so bila dovršena v vsej državi in v Sloveniji cestna rekonstrukcijska dela v naslednji vrednosti (v milijonih din):

	v vsej državi	v dravski banovini	delež drav. banovine
1936.	66.3	3.6	5.4%
1937.	113.1	3.2	2.8%
1938.	28.5	11.3	4.9%
1936/38	407.9	18.1	4.4%
po višini cestnega prometa bi odpadlo na Slovenijo		81.8	20%

Namesto 82 milijonov, kolikor bi pripadalo Sloveniji po višini cestnega prometa, je dobila dravska banovina le dobrih 18 milijonov. Če bi dobili po gostoti cestnega prometa in vplačilih za cestni fond pripadajoči ji del, tedaj bi lahko imeli že danes znaten del državnih cest urejen s sodobnim cestiščem, kajti dolžina državnih cest je v dravski banovini manjša, nego v katerikoli drugi banovini.

Slovenija ima najmanj državnih cest

Slovenija ima vsega le 616 km državnih cest, medtem ko znaša dolžina vseh državnih cest v naši državi 10.258 km. Na dravsko banovino odpade komaj 6% državnih cest in smo že zaradi tega dejstva hudo prikrajšani. Zato moramo vzdrževati in graditi mnogo več banovinskih cest, kakor druge banovine. V Sloveniji je namreč 4.088 banovinskih cest, t. j. 13% vseh banovinskih cest v naši državi. V Beogradu pravijo, saj Slovenija glede na dolžino državnih cest ne more zahtevati večjega deleža. Mi pa vprašamo, ali naj bomo zaradi tega še kaznovani, ker imamo tako malo cest, za katere skrbi država, in moramo imeti več banovinskih cest kakor druge banovine, kar obremenjuje naš banovinski proračun. Lastniki vozil v dravski banovini morajo prispevati za gradnjo in vzdrževanje cest ne glede na to, koliko imamo državnih cest, in tudi cestni prispevek za prekomerno izkoriščanje državnih cest se pobira (preko fonda za javna dela za državne ceste) ne glede na to, koliko imamo državnih cest.

Žrtve, ki jih doprinaša cestni promet v dravski banovini za državni cestni fond so izredno velike. V Sloveniji imamo, kakor smo že navedli, 148.000 bicikljev, ki plačajo na leto 3.700.000 din takse (25 din na kolo), od tega 1,480.000 din samo za državni cesti fond (10 din na kolo). Ker odpade na Slovenijo 24% železniškega tovornega, prometa plača Slovenija v enakem razmerju takso na železniške prevoze v vagonskih pošiljkah, ki predstavlja glavni dohodek državnega cestnega fonda. Izredno velik je prispevek dravske banovine za prekomerno izkoriščanje državnih cest, ki se steka v državni fond za javna dela, od tod pa gresta dve tretjini v državni cestni fond.

Ker imamo v Sloveniji tako malo državnih cest (vozila pa plačujejo takse predvsem v državni cestni fond) odpade v Sloveniji na 100 km državnih cest 168 tovornih avtomobilov in avtobusov, v dunavski banovini in Beogradu (skupaj) 144, v savski banovini 86, v primorski 44, v drinski 25, v vardarski 20, v zetski 17, v moravski 14 in v vrbaski 9. Na 100 km državnih cest odpade v dunavski banovini in Beogradu 490 osebnih avtomobilov, v dravski banovini 383, v savski 252, v primorski 58, v drinski 52, v moravski 38, v zetski 33, v vardarski 32 in v vrbaski 28. Motornih koles pa odpade na 100 km državnih cest v dravski banovini 448, v dunavski banovini in Beogradu 237, v savski banovini 100, v primorski 31, v vrbaski 22, v moravski 18, v drinski 15, v vardarski 12 in v zetski 8. Te številke nam znova potrjujejo kako velik je motorni promet v Sloveniji zlasti v razmerju z dolžino državnih cest.

Vprašanje bodoče ureditve

Vprašanje cest v dravski banovini je spričo sedanjega obupnega stanja eno najvažnejših vprašanj, ki ga bo treba urediti v zvezi z upravno preureditvijo naše države in organizacijo banovine Slovenije. V sporazumu, ki je sklenjen med dr. Cvetkovićem in dr. Mačkom je določeno, da bo banovina Hrvatska dobila ustrezen del imovine posameznih državnih fondov. Za nas je predvsem važno, kako bo to vprašanje urejeno med ostalimi banovinami. Naša zahteva gre od nekdaj za tem, da se težišče sistema cestnih fondov prenese na banovinske cestne fonde, ki naj bi prevzeli tudi skrb za vdrževanje in rekonstrukcijo državnih cest iz dohodkov, ki se stekajo iz dotične banovine. Poleg tega se lahko organizira ločen državni fond, ki pa bi moral skrbeti le za taka cestna dela, ki so v interesu vse države, pa jih posamezne banovine same ne zmorejo. S tako ureditvijo bomo lahko likvidirali dosedanji sistem, ki je doslej vedno povzročal občutno prikrajšanje Slovenije. Najprej je bilo rečeno, da je treba v južnih krajih popraviti škodo, ki jo je na cestah povzročila vojna, pozneje, da je treba graditi ceste tam, kjer so najbolj potrebne, potem pa so dali prednost veliki mednarodni cesti od madžarske meje preko Beograda do bolgarske meje (čeprav se pretežni del vsega mednarodnega avtomobilskega prometa vrši preko obmejnih prehodov v dravski banovini), v zadnjem času pa se je pojavil načrt, da je treba zgraditi mednarodno avtomobilsko cesto iz Beograda na Jadran. Če bomo v bodoče modernizirali predvsem ceste v Sloveniji, preko katerih gre največji del mednarodnega avtomobilskega prometa (zlasti na naš Jadran), bo to v korist ne samo Sloveniji, temveč vsej državi, ker bodo dobre ceste v Sloveniji največ doprinesle k razvoju tujskega prometa inozemcev v naši državi. S.

Posestne spremembe v Ljubljani

V zemljiško knjigo ljubljanskega sodišča so bile v oktobru vpisane tele posestne spremembe:

Jernej Jelenič, posestnik v Šlajmerjevi ulici je prodal **Vinku Sireu** s Ceste na Rožnik njivo v izmeri 2104 m² v Mostah za 42.080 din.

Inž. Gvidon Gulič iz Vrstovškove ulice je prodal posestnici **Mici Perdan** hišo in parcelo v Murnikovi ulici štev. 24 za din 340.000.

Amalija Kralj, posestnica iz Železnikarjeve ulice št. 18 je prodala ženi krojaškega mojstra **Ani Oblak** iz Domžal parcelo v Spodnji Šiški v izmeri 353 m² skupno s stavbo v gradnji za 120.000 din.

Amalija in **Peter Starin**, posestnika iz Kavškove ulice v Spodnji Šiški sta prodala **Amaliji Kralj** parcelo v Spodnji Šiški za 38.000 din.

Ciril Brajnik, uradnik direkcije državnih železnic in posestnik je prodal **inž. Silvinu Burgerju** in njegovi ženi Kristini svojo posest v Gradiškem predmestju za 210.000 din.

Marija Milčinski, zasebnica na Mirju 9 je prodala **Rihardu Schweigerju** trav nik v Gradiškem predmestju v izmeri 965 m² po 180 din za m², za skupno 173.000 din.

Kati Kunovar, posestnica v Dravljah je prodala zdravnikovi ženi **Anici Žvokelj** z Aleksandrove ceste dve stavbni parceli v Dravljah v skupni izmeri 990 m² za 55.000 din.

Miroslav Anzelc, posestnik v Ljubljani-Moste je prodal zasebnici **Amaliji Kralj** iz Železnikarjeve ulice njivo in hišo v k. o. Udmat za 115.000 din.

Anton Iler in njegova žena **Alojzija**, posestnika v Novih Jaršah sta prodala **Alojzu Okornu** iz Male vasi pri Ježici polovico svoje posesti v Brinjah za 85.000 din.

Andrej Kregar, posestnik v Vižmarjih je prodal **inž. Eriku Mühleisnu** in ženi **Ljudmili** parcelo v Vižmarjih v skupni izmeri 1590 m² za 30.000 din.

Josip Sodnik, posestnik in zasebni uradnik iz Križevniške ulice je prodal **Antonu Pelcu**, posestniku in trgovcu iz Ribnice parcelo v Karlovškem predmestju v izmeri 766 m² in tovarniško hišo za 170.000 din.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala vdovi zidarja **Ivani Dermastiji** iz Gameljnov pod Šmarno goro stavbišče z njivami, pašniki, gozdovi in travnikom za skupno 75.000 din.

Franc Kmetec, železničar in posestnik z Vica in njegova žena Jožefa sta prodala krojaču **Brandstätterju** in njegovi ženi **Jožefi** vrt in hišo na Viču-Brdo za 60.000 din.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala posestnikovi hčeri **Apoloniji Dolinšek** z Jesihovega Stradona parcelo v Karlovškem predmestju, imenovano »Collegium Marianum«, v skupni izmeri 9238 m² za 54.500 din.

Tvrdka Ivan Knez z Gosposvetske ceste je prodala Stavbni zadrugi »Šišenski dom«, r. z. o. z. v Spodnji Šiški travnik v izmeri 1741 m² in pašnik v izmeri 340 m² po 100 din za m² za skupno vsoto 208.100 din.

Ljubljanska Kreditna banka je prodala zasebnici **Mariji Žibernovi** iz Beethovnove ulice vrt v Gradiškem predmestju v izmeri 980 m² za skupno vsoto 42.295 din.

Ljubljanska Kreditna banka je prodala **Ilmi Piber** vrt v Gradiškem predmestju v izmeri 980 m² za 83.300 din.

Viktor Škerl, posestnik in mesar z Vica, je prodal davčnemu uradniku **Štefanu Volčku** iz Mokronoga stavbišče na Viču, Cesta XVII št. 3 v izmeri 191 m² in parcelo v izmeri 567 m² za skupno vsoto din 100.000.

Rudolf Müller, posestnik na Sv. Petra cesti je prodal dr. **Josipu Volavšku** in njegovi ženi **Dragici** svojo nepremičnino v Sv. Petra predmestju I za 950.000 din.

Ferdinand Poljak iz Komenskega ulice in trgovski pomočnik **Franc Lah** iz Streliške ulice sta prodala stavbeniku **Leopoldu Brielju** stavbišče v Udmatu v izmeri 974 m² za 48.000 din.

Stanislav Arko, višji veterinarski svetnik iz Vukovarja je prodal gostilničarjevi ženi **Pavli Hočevar** s Tyrševe ceste hišo v Kersnikovi ulici št. 5 s poslopjem na dvorišču in vrt za 170.000 din.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Gospodarske vesti

= **Nov namestnik generalnega direktorja PAB.** Na današnji seji upravnega odbora Privilegirane agrarne banke je bil izvoljen za namestnika generalnega ravnatelja dr. Zuzić, bivši upravnik podružnice iste banke v Zagrebu. Dr. Zuzić se je rodil l. 1902 v Soljanih v županskem srezu. Po končani gimnaziji v Vinkovcih je dovršil trgovinsko visoko šolo na Dunaju in v Kölnu, nakar je študiral še pravo na Dunaju.

= **Nova Siemens-Martinova peč v Zenici.** Iz Zenice poročajo, da so v tamošnji železarni, ki pripada državnemu podjetju »Jugoslovensko jeklo«, dogradili novo Siemens-Martinovo peč. Doslej je imela železarna štiri take peči s skupno letno produkcijsko kapaciteto 80.000 ton jekla. Nova peč, ki so jo pričeli graditi letos v začetku leta, pa ima produkcijsko kapaciteto 45.000 ton. Z dograditvijo te nove peči bo železarna lahko sama proizvajala pretežni del potrebnega jekla za valjarno.

= **Občni zbor Prizada** je sklican za 27. november. Na dnevnem redu je med drugim sprememba pravil in izvolitev članov upravnega in nadzorstvenega odbora.

= **Dobave.** Komanda podvodnega orožja v Kumboru do 2. nov. ponudbe za dobavo raznega materiala za jadra, do 6. nov. za dobavo gumijastih izdelkov in do 15. nov. za dobavo specialnega orodja. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 2. nov. ponudbe za dobavo krilnih sesalk iz medi, stenja za petrolej, lepila za pnevmatike, amerikan-platna, bombažnih krp, platnenih brisač, konjske žime, afriške trave, plavljenega jekla, železne pločevine, železnih peči, dimovodnih cevi in kolen za cevi, do 4. nov za dobavo orodja, ščetk iz žice, plute v ploščah, morskih gob, ročne priprave za brušenje, raznih brusilnih plošč in kamnov ter opasačev za narednike, do 6. nov. za dobavo valjanih plošč iz čistega cinka, kravjega usnja, medeninaste pločevine, kositra v šipkah, mrež iz železne pocinkane žice, elektromotorja in motor-ventilatorja, do 8. nov. za dobavo mizarskih dlet, prebijačev ter matric za strojne prebijače, do 10. nov. pa za dobavo vijakov, matic, zakovic in žebljev. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 7. nov. ponudbe za dobavo cevi iz gumija, do 9. nov. za dobavo ročnih tahometrov, do 10. nov. za dobavo zakovic in do 11. nov. za dobavo Djeselovega motorja, raznih vijakov iz jekla in medi. Direkcija drž. rudnika v Kakanju sprejema do 1. novembra ponudbe za dobavo kopalnih kadi, železnih vijakov za les, stekla za okna, krede, kita, pil za kovino, sekačev, ključavnic, kant za vodo in cementa, do 6. nov. za dobavo cementa, do 8. nov. za dobavo plinskih cevi, slikarskega materiala, plinskega olja, kompletnega detektorja, ventilov in vodovodnega materiala do 15. nov. pa za dobavo žice za električno varjenje. Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 2. novembra ponudbe za dobavo signalnih zvoncev in tipkal ter klozetnih školjk.

= **Licitacije.** Dne 2. novembra bo pri vojno-tehničnem zavodu v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo vijakov, žice, žebljev, pločevine, zakovic, smirkovega platna, azbesta v ploščah, manometrov termometrov i dr. — Dne 6. novembra bo pri direkciji državnih železnic v Sarajevu licitacija za postavitev železniške trinadstropne zgradbe. — Dne 13. novembra bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije državnih železnic v Beogradu licitacija za dobavo električnih svetilk, 18. nov. pa za dobavo orodnega jekla — Dne 14. novembra bo v materialnem oddelku štaba zrakoplovstva vojske z Zemunu licitacija za dobavo risarskega papirja. — Dne 14. novembra bo pri banovinski bolnici dunavske banovine v Veliki Kikindi licitacija za dobavo posteljnine in perila (v slučaju neuspele prve licitacije bo druga 24. in tretja 30. novembra). — Dne 23. novembra bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo 123 dežnih ogrinjal.

Borze

31. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 32.60 in v Beogradu po 33. Tečaji na svobodnem trgu se ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri stalni tendenci trgovala po 439 (v Beogradu po 442 — 443). Promet pa je bil samo še v delnicah Trboveljske po 200.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 176.65 — 179.85, Pariz 99.85 — 102.15, New York 4408, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 735.25 — 746.25. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 218.21 — 221.41, Pariz 123.40 — 125.70, New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 908.09 — 929.09.

Curih. Pariz 10.10, London 17.8250, New York 446, Bruselj 74.18, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Köbenhavn 86.10.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 439 — 442 (439), 4% agrarne 52 — 55, 4% severne agrarne 54 bl., 6% begluške 80 bl., 6% dalm. agrarne 72.50 — 74.6% šumske 75.50 bl. 7% stabiliz. 90 den., 7% invest. 98 bl., 7% Seligman 97 den., 7% Blair 89 — 91, 8% Blair 94 den.; delnice: Trboveljska 197.50—200 (200), Gutmann 40 — 49, Šečerana Osijek 90 den., Osječka lijevaonica 150 den.

Beograd. Vojna škoda 440.50 — 442 (442 — 443), za dec. — (438). 6% begluške 81 — 81.25 (81 — 81.50), 6% dalm. agrarne 76.50 — 77, 6% šumske 73.50 — 75, 7% Seligman 99 den., 7% Blair 89.25 den., 8% Blair 92.75 den., Narodna banka 7000 den., PAB 204 — 206.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago**, 31. okt. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 86.125, za maj 85.75, za julij 84.25; **koruza:** za maj 52.875.

+ **Novosadska blagovna borza** (31. t. m.). Tendenca čvrsta. **Pšenica:** baška okol. Novi Sad 157 — 159; gor. 160 — 162; srem. slav. 154 — 156; **rž:** baška 127 — 129. **Oves:** bački sremski in slavonski 142 — 144. **Ječmen:** bački in sremski 64/65 kg 145 — 147.50. **Koruza:** baška 124 — 125; banatska 122 — 123; pariteta Indija 124 — 125. **Moka** baška in banatska »0g« in »0gg« 245 — 255; »2« 225 — 235; »5« 205 — 215; »6« 182.50 — 192.50; »7« 157.50 — 167.50; »7« 122.50 — 125. **Fižol:** bački, sremski beli brez vreč 312.50 — 322.50. **Otrobi:** bački in sremski 105 — 106, banatski 103 — 104.

Gospodarski razvoj Abesinije

Državni podtajnik za italijansko Vzhodno Afriko je predložil te dni Mussoliniju v odobritev obširno poročilo o gospodarskem razvoju bivše Abesinije. V njem navaja med drugim:

Od dragocenih kovin se pridobivata v Abesiniji zalto in platina, od ostalih pa prihaja v prvi vrsti v poštev železo. Največji rudnik železa je v Monte Ghedemu v Eritreji, ki daje že sedaj blizu 100.000 ton dobre železne rude. Našla pa so se tudi ležišča kositra in bakra, nadalje soli in raznega gradbenega materiala. V pogledu pridelovanja kave se oblasti trudijo da bi z raznimi načini gojitve in predelave ustvarile tipičen produkt, ki bi vzdržal tudi mednarodno konkurenco. Pridelek bombaža se je v zadnjem času zelo povečal, enako tudi pridelek semenskih olj. Lesa je za domače potrebe že dovolj na razpolago. Pridelek volne se bo v kratkem kvantitativno in kvalitativno izboljšal.

Važno poglavje gospodarskega napredka Abesinije tvori kmetska kolonizacija vse pokrajine, ki stalno napreduje. Posamezna zemljišča obsegajo po 25 do 50 hektarov plodne zemlje.

Ogromen napredek pomenijo dovršena javna dela. Tako je bilo doslej zgrajenih 4000 km cest. Izdelani in deloma tudi že izvršeni so bili nadalje razni regulacijski načrti v posameznih mestih in večjih krajih. Trenutno je v Vzhodni Afriki 25 moderno opremljenih bolnišnic. Velika javna dela se izvršujejo v luki Asab, ki je sedaj zvezana z Adis Abebo z moderno cesto. Velik napredek pa je mogoče zaznamovati tudi na trgovskem in industrijskem področju. Vseh industrijskih in trgovskih podjetij v Abesiniji je sedaj že 8792. Od njih investirani kapital presega znesek 5 milijard lir.

Podzemska železnica v Rimu

Italijanska prestolnica dobi izhod na morje

Rim bo v kratkem deležen najmodernejšega proizvoda prometne tehnike, podzemske železnice. Dela zanjo so že v polnem teku. Računajo, da bo prva proga, ki bo vezala glavno postajo s prostorom svetovne razstave, dograjena že prihodnjo jesen.

Po tej progi boš prišel z glavne postaje v kakšnih 25 minutah do morja. Razstavišče bo pri cerkvi Treh vodnjakov. Do Ostijskih vrat bo proga podzemska, od tam dalje bo vodila nad zemljo. V zvezi s tem načrtom nameravajo italijansko prestolnico razširiti do morja, zato gradijo razstavne zgradbe tako, da bodo pozneje rabile kot upravna poslopja novega mestnega predela.

Ta novi Rim bo nekakšno vrtno mesto, v katerem bodo smeli zidati tudi visoke stavbe. Poleg omenjene podtalne proge nameravajo zgraditi še dve.

Iz Murske Sobote

ms— *Stanovanjska akcija.* Zadnjič smo zabeležili vest o zidavi stanovanjske hiše za uslužbence drž. železnic. V teku je tudi akcija, da bi Pokojninski zavod zgradil v Murski Soboti veliko stanovanjsko hišo za 15 moderno urejenih stanovanj. Te dni je bil informacijski razgovor med predstavniki naše občine in Pokojninskega zavoda, ki bi z zgradbo stanovanjskega poslopja mnogo pripomogel k rešitvi stanovanjske krize v prestolnici Prekmurja.

ms— *Vrnil se je iz Francije* medicinec in pravnik g. Janez Titan, ki je nekoč izdajal tednik »Novi čas«. Prekmurski katoliški tisk je razširjal o njem neverjetne vesti in mu pripisoval važno vlogo v političnem življenju. Po teh informacijah je potoval iz Moskve v Pariz v spremstvu več letal in odličnikov. Dejstvo je, da je potem, ko je zapustil Dunaj in se preselil v Pariz, sodeloval v odličnih francoskih, ameriških, nemških in drugih listih. Zatrjuje se, da bodo v kratkem gotovi krogi preklicali svoječasne trditve o njem.

ms— *Sokolske koline.* Preteklo nedeljo je priredil soboški Sokol koline in trgatveno veselico v vseh prostorih Sokolskega doma. Ta tradicionalna prireditev je bila tudi letos zelo dobro obiskana. Prišlo je tudi mnogo gostov z ljutomerske strani. Koline so bile izvrstne, zabava pa je potekla v prav prisrčnem domačem razpoloženju.

ms— *Velik ogenj v Tešanovcih.* V zgodnji večerni uri je pri posestniku Josipu Kuharju v Tešanovcih izbruhnil požar. Ogenj se je pokazal v gospodarskem poslopju, ki je bilo do vrha založeno s senom in ajdo, ki je še čakala na mlatilni stroj. Ker je imel ogenj dovolj netiva in je pihal močan veter, je bilo gospodarsko poslopje naenkrat v plamenu. Ogenj je razširjal tako vročino, da niso mogli rešiti niti gospodarskega orodja in treh vozov, ki so vsi postali žrtev plamenov. Prihiteli so gasilci iz Murske Sobote, iz Filovcev, Ivanjevcev in Bogojine, ki so preprečili, da se ogenj ni razširil še na sosednje zgradbe. Poleg gospodarskega poslopja je bilo zloženih 300 centov slame, ki je tudi pričela goreti kot mogočna bakla. Ogenj je bil videti daleč naokrog, zato so nekateri mislili, da gori cela vas. Vzroka požara še niso mogli ugotoviti. Škoda je precejšna, zavarovalnina pa prav nizka.

ms— *»Trgovsko izobraževalno društvo«* bo z novembrom organiziralo šestmesečni poučni tečaj iz komercialne stroke in raznih tujih jezikov: nemščine, francoščine, ruščine, angleščine itd., kar bo odvisno od zanimanja obiskovalcev. Tečaja se lahko udeleži vsakdo. Učnina je minimalna.

Ljubljanska pokopališča

Pokopavanje rajnih od davnih dni do danes

Kje je bilo prvo ljubljansko grobišče, pač ne bo moči nikoli natančno ugotoviti. Zgodovinar Ivan Vrhovec domneva, da je bilo na sedanjem Mestnem trgu ali pa v sedanji Stritarjevi ulici. Ko so namreč po potresu leta 1895 podirali skupino hiš, ki so sestavljale stari meščanski špital, so našli pod temeljnimi zidovi špitalske cerkvice sv. Elizabete ostanke mrtvecev. Vobče znano pa je, da so bila tako ob stolnici kakor pri šentjakobski, frančiškanski (na sedanjem Vodnikovem trgu) in šentpetrski cerkvi pokopališča. Zadnje je bilo največje, saj so na njem pokopavali ne le prebivalce, ki so preminuli v Ljubljani in njenih predmestjih, ampak tudi okoličane, to je vse tiste, ki so umrli na Glincah, v Spodnji Šiški, Vodmatu, na Selu, v Mostah in Jaršah. Nekdanji krstjani so goreče želeli, da bi čakali vstajenja na svetem kraju — v cerkvi. Seveda se je izpolnila ta želja le redkim, predvsem zgolj takim, ki so cerkvi kar koli poklonili že za življenja ali pa s poslednjo voljo določili, da se ji mora po njihovi smrti izplačati večji ali manjši znesek.

Ko je cesarica Marija Terezija ukazala, da je odstraniti iz mest pokopališča ter zanje poiskati izven mestnih okoliševprimerne prostore, se je moralo opustiti tudi pokopališče okoli cerkve sv. Petra. To se je zgodilo leta 1779. Takrat je dobilo mesto pri Sv. Krištofu novo pokopališče za mrtvece iz vseh župnij ljubljanskih. Pri tisti priliki so prosili Trnovčani, Krakovci in prebivalci v nemškem predmestju odnosno krog Križank, da bi smeli napraviti lastno pokopališče, in sicer na mestni gmajni blizu mlinarja Petra Suhadolnika. Pokopališče bi obsegalo pet sto štirjaških sežnjev. Prvotno so namerjali ograditi prostor z deskami, če bi bilo pa ravno treba, tudi z zidom. Prav tako so bili voljni, sezidati mrtvaško kapelico in mrtvašnico. Kresija (okrožni urad) je vloženo prošnjo, naslovljeno nanjo, oddala dne 1. avgusta 1782 magistratu v nadaljnje reševanje. Dvanajst dni pozneje je obvestil magistrat prosilce, da je izbrani svet za pokopališče neprimeren, ker je močvirnat in ker zastaja na njem voda tako, da dobavljajo tam pozimi celo led. Povrhu ni prostor pripraven za zadnje počivališče trnovskih župljanov tudi zato, ker opravlja v bližini svoj posel mestni konjač.

Navedeni razlogi so bili torej odločilni, da zaprošena naprava pokopališča ni bila dovoljena in da so se morali prosilci zadovoljiti s pokopališčem pri Sv. Krištofu.

Ker je število grobov naraščalo od leta do leta, je postalo to pokopališče kmalu premajhno. Zaradi tega je bilo treba njegov obseg večkrat razširiti, in to v letih 1797., 1849. in 1872.

Spričo pričakovanega večjega razvoja mesta proti severu je jela že v devetdesetih letih prejšnjega stoletja dozorevati misel, da bo treba ljubljansko pokopališče prej ali slej opustiti in si urediti novo, ležeče čimbolj ob skrajnem mestnem robu. Zato so se začeli odločilni činitelji jače zanimati za to vprašanje in se posvetovati, kje naj bi bilo novo grobišče. Eni so priporočali dovolj veliko razširitev pokopališča okoli štepanjske cerkvice, a drugi so bili vneti za prostor na severovzhodu Ljubljanskega polja. Ker je obveljala volja poslednjih, je bilo ustanovljeno pri Sv. Križu pokopališče, ki se uporablja izza dne 1. maja 1906. Kot prvi je bil na njem pokopan, odnosno nanj prenesen od Sv. Krištofa šempetrski župnik Martin Malenšek, ki si je pridobil dokaj zaslug za zgraditev pokopališča na tem kraju ter je točno pol leta poprej — na Vseh svetnikov dan leta 1905. — podlegel kapi. To pokopališče velja izza jeseni leta 1937., ko je bil privzet k mestu velik del ljubljanske okolice, za glavno. Kakor je namreč vobče znano, so zdaj v mestu še tri manjša pokopališča, in to na Viču, v Dravljah, v Štepanji vasi, ter Navje — ta mirni dom zaslužnih naših mož.

Zaradi zanimivosti naj bo objavljen tu nekdanji postopek ob smrtnih primerih.

Uradni spisi mestnega arhiva pričajo, da je moral svoje dni mrliški ogleda predložiti kresiji mrliške liste, na katerih mu je bilo treba napisati priimke, imena in poklice mrličev, dneve njihove smrti, številke okraja in hiš, kjer so prebivali mrliči, njihovo starost in bolezen, imena zdravnikov, okrajnih zdravnikov, babic in lekarnarjev, navedbo, ali so preminuli prejeli zadnjo popotnico, glavne vzroke smrti in skupno število umrlih.

Ljubljana je bila l. 1780. razdeljena na tri okraje ali distrikte, ki so jim načelovali zdravniki. Le-ti so morali budno paziti na zdravstvene razmere svojega okraja in siromakom zastonj pomagati. Okraji so pripadali: prvi, obsegajoč župnijo Marijinega oznanjenja in vse šempetrsko predmestje, dr. Jelovšku, drugi, ki je obsegal stolno župnijo in poljansko predmestje, dr. Jugovicu in tretje, obsegajoče župniji šentjakobsko in trnovsko, dr. Kastelicu.

Po mrliških listih je mogla policija vedno ugotavljati pojemanje ali pa naraščanje smrtnih primerov, kar je pomagalo po možnosti prvo pospeševati, a drugo zaustavljati.

Leta 1780. je bilo ukazano, da se mora sleherna mrliška jama, preden se položi vanjo truplo, posuti z nežganim apnom. Določeno je bilo, da je porabiti za otroka, starega do treh let, dve merici apna, od treh do sedmih let, tri, od sedmih do dvanajstih let, štiri, od dvanajstih do sedemnajstih let, pa do osem meric. Apno je prodajal cerkovnik pri Sv. Krištofu ter zahteval za merico tri solde, pri pokopu vojaka pa samo dva solda. Vsem, ki niso mogli plačati zvonenja, se je dajalo apno zastonj.

Jama je bila za osemnajstletnega ali starejšega umrlega človeka šest čevljev globoka. Za njen izkop je prejel grobar, ako je bil mrtvec kolikor toliko imovit, 40 krajcarjev, ako pa je bil ubožen, samo 27 krajcarjev.

Pri dvanajstletnih do osemnajstletnih mrličih je znašala pristojbina 30, pri šestletnih do dvanajstletnih 24, pri triletnih do šestletnih 18 krajcarjev, a pri prav majhnem otroku le 17 krajcarjev. Za prenos otroka h grobu je znašala pristojbina 24 krajcarjev. Ako je pomagal grobar nositi mrliča, je zaslužil 57 krajcarjev. Takrat pa, kadar je bilo truplo pokopano v grobu, ob katerem je stal nagrobnik, je dobil grobar za njegov premik 10 krajcarjev.

Mrliški ogleda je prejemal pred letom 1770 po mrtvečevih premoženjskih razmerah največ 34, a najmanj 9 krajcarjev za svoje delo, medtem ko je bila njegova dolžnost, ogledati siromašnega mrliča brezplačno. Mrliški list je moral predložiti kresiji, a mestni magistrat je želel, naj bi se tudi njemu izročila poročila v umrlih osebah, in sicer zaradi zapuščinskih razprav in zavoljo naznanitve smrti upokojencev finančnemu oblastvu, ker mora njihove pobotnice z navedbo bivanja in življenja potrjevati. Zato je prosil magistrat, naj naroči kresija mrliškemu ogledu, da bo tudi njemu pošiljal vsak teden mrliške liste. Sprva se kresija za prošnjo ni dosti brigala, zakaj magistratu je pisala, da ima mrliški ogleda Anton Steiber premajhno plačo, da bi pisal mrliška poročila še za magistrat. Toda leta 1787. se je kresija vendar omehčala in določila, da mora tedanji ogleda mrliške liste izročati magistratu, ki pa jih je dolžan vsako sredo in soboto do desetih oddajati kresiji. Kadar med tednom nihče ne umre, pa mora tudi o tem poročati. Takratni mrliški ogleda Janez Melzer je imel sto goldinarjev letne plače.

V prejšnjih časih so v Ljubljani mrliče navadno nosili pokopat. Ko pa je dne 28. junija 1869 ustanovil ljubljanski tapetnik in trgovec s pohištvom Franc Doberlet pogrebni zavod, so premožnejše mrliče začeli na pokopališče tudi voziti. »Laibacher Tagblatt« je pisal leta 1870., da je obrat Doberlet zbral prav lepo uniformirano godbo, ki je igrala pri pogrebih — Manjši pogrebni zavod, ki ga je ustanovil leta 1906. Fran Vidali v Prešernovi ulici št. 44, je kmalu prenehal obratovati. — V mesecu januarju leta 1909. pa je ustanovil naposled še Josip Turk prvi slovenski pogrebni zavod s sedežem v Komenskega ulici.

Meseca februarja leta 1914. je prevzela mestna občina tako Doberletovo kakor Turkovo podjetje ter ustanovila mestni pogrebni zavod, ki je nastanjen na Ambroževem trgu in kjer bo ostal do časa, ko bo izročene Žale skoraj tik pokopališča pri Sv. Križu svojemu namenu.

Alojzij Potočnik

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUŠČAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LIŠAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO.
DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA ŠKATLICO.

Na grobovih se vžigajo lučke...

Ljubljančani so gomile mrtvih zasuli v cvetje

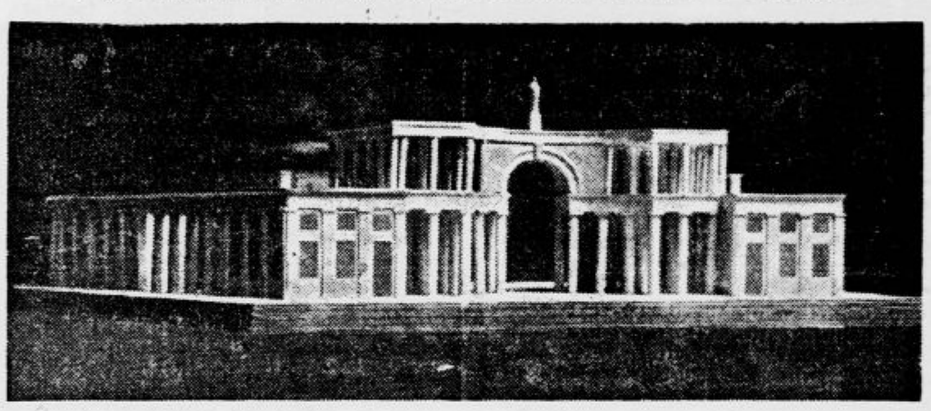

Ljubljana, 31. oktobra

Misli in poti našega mesta so se spet okrenile na ljubljansko polje, kjer počivajo dragi svojci in prijatelji svoj večni sen. Okrog gomil pri Sv. Križu je zaživelo. Voz za vozom drvi proti polju. Ceste tja doli so se napolnile. Kite cvetja, ki je čakalo praznika Mrtvih, so napolnile roke. Pred malo cerkvico se ustavljajo vozovi, iz njih se zgrinjajo trume meščanov.

Sprejemajo jih dela in zaslužka željne roke revnih iz predmestja: priletnih mož, žena v poguljenih capah, premraženih otrok. Radi bi zalili, opravili spomenike, posuli svežega peska na zapuščeno gomilo. Za mal denar. Roke in obrazi so omrznili ob delu in čakanju. Starček ob samokolnici, v katero je položil motiko in grábljice, si je nažgal pipico. Čaka nove gospe, da mu bo dala naročilo.

Še je prostora na poteh ob gomilah mrtvih. Pridne roke pripravljajo, popravljajo. Ob vsaki gomili po ena, dve pridni roki. Jutri bo šele zaživelo. Veletoki ljudi bodo preplavili polje, da obiščejo svoje drage, položijo še kakšno cvetko in žažgejo morje lučic. Danes le prinašajo cvetje in vence, pospravljajo in odnašajo, kar je uničila jesenska slana. Ob gospej, ki se je ob grobu svojih dragih zamislila v minljivost tega sveta, se vsak trenutek ustavljajo prezebli dečki, v lahek plašč zavite deklice, žena z ruto na glavi, možakar s polomljenim udom. Vsakdo bi še rad kaj popravil. Za droben novec »Ne, hvala, vse je pripravljeno!«

Pred vhodom so se porazdelili ljudje, ki prosijo usmiljenja za uboge: za revno mladino, za vojne invalide. V puščicah ropočejo osameli novci. Da bi jutri ljudje ne pozabili svojih dolžnosti do bližnjih! Da bi odstopili kak dinar od denarja, ki ga bodo izdali pri prodajalcih cvetja in zelenja, pri svečarjih! Toda tudi ti: dvakrat naj se vsak premisli, preden se bo onegavil, ali bo dal več ali manj za šopek, ki ga bo izbral. Ves up, vsa nada sta vpleteni v lične šopke, križce in košarice, ki so razstavljeni na polju pred pokopališčem. Koliko pripravljenosti in dobre volje za skromen zaslužek je položene v košare, v katere je pazljivo naložen mah! Poceni stvar, toda s trudom nabrana. In lepo se bo prilegla mrzli grudi, pod katero počivajo vaši dragi.

Zelena tratica mahu nad mrzlo gomilo, šopek cvetja, mežikajoča lučka... Ne bo je gomile na praznik vseh mrtvih, ki ne bi v zelenju, cvetju in lučkah zaživela ta dan. Vsak bo poskrbel za svoje in vsi za vse. Povsod se kaže skrbna roka, ki je bila na delu. Kjer ni bilo svojca, je bila šolska mladina, bil je »Preporod«. Venček zelenja s skromnim napisom je bil položen povsod, kjer se je moral narod oddolžiti možem, ki so skupnosti dali vse svoje moči, vso ljubezen in vse svoje znanje. Niso bili pozabljeni naši pesniki in pisatelji in drugi tvorci naše kulture, spomnili smo se vseh, ki so dali življenje za svobodo naše zemlje. Na Navju, kjer stoje spomeniki mož, ki se jih narod s spoštovanjem spominja, so zagorele lučke. Zeleni venci in šopki kisanih cvetk pričajo, da se je ob njih ustavila hvaležna roka, ki je poskrbela, da to tiho zadnje domovanje ni ostalo pozabljeno. Ceprav osamelo in daleč stran od skupnega domovanja tistih, katere bodo jutri obiskovale trume ljudi pri Sv. Križu.

Tam doli se je pravkar oglasil zvonček v zelenem zvoniku. Tu so odgrnili novo jamo in položili vanjo tistega, ki se je še zadnji hip pridružil mrtvim. Jutri bo njegova gomila še povsem sveža, toda danes so ga spremili pogledi vseh tistih, ki so krasili zadnje domove onih, ki so odšli pred njim.

Od tam, kjer že dve desetletji počivajo kosti zemskih ostankov za svobodo naroda padlih junakov iz svetovne vojne pa se oglašajo udarci kladiv, ki v vsej naglici le klešejo kamen za novi mavzolej, po dvajsetih letih svobode postavljen borcem za domovino. Iz megle nad ljubljanskim poljem so se pravkar utrgali in priplavali nad grobove trije avioni. Ljudje, ki so se sklanjali nad grobovi, so zravnali hrbte, njih pogledi so sledili velikim zračnim ptičem, ki so zakrožili nad gomilami. Dvajset let so junaki počivali v miru. Zdaj brne motorji avionov nad njih gomilo. Dvajsetletni pokoj je bil odmor in priprava. Zgodovina ne pozna postanka. Vojaki, ki ležite v skupnih gomilah, na katere so vam pravkar zasadili sloka drevesca z dolgim, ostrim trnjem, ali je bil vaš trud zaman? Po dvajsetih letih svobode smo vam postavili dostojen spomenik v zahvalo za vaše žrtve, danes, ko bolj kot kdaj znamo ceniti vašo žrtev in našo svobodo! Tja bomo romali in mislili na svobodo našega rodu, ki ste nam jo skovali iz svojih žrtvovanih življenj. Dan vseh mrtvih naj nam bo ob vaši gomili svetel spomin in živ opomin!

Mrtvaške njive Maribora in okolice

Maribor, 31. oktobra

Spet bodo zagorele lučke na naših mariborskih ter okoliških pokopališčih. Na tisoče in tisoče Mariborčanov bo opravilo svojo pietetno dolžnost s počastitvijo spomina blagih pokojnih. Za Maribor bo letošnji praznik mrtvih posebne važnosti, saj bomo lahko letos poslednjič poromali na staro mestno pokopališče, ki bo s 1. januarjem 1940. zaprto. Dotlej imajo svojci pokojnikov čas, da dajo izkopati ostanke svojcev ter jih prepeljati na druga pokopališča.

Če izzvamemo znana mariborska prazgodovinska pokopališča, nadalje staro meljsko pokopališče okoli kapelice Sv. Katarine, ki je bila podrta 1844 in kjer je danes vrt meljskega dvora, nadalje staro magdalensko pokopališče okoli cerkve, staro mestno pokopališče okoli stolnice, potem pokopališče okoli cerkve Sv. Ulrika, ki je stala na vogalu Aleksandrove in Prešernove ulice, potem stari židovski pokopališči v Židovski in Strmi ulici ter staro protestantsko pokopališče na Betnavi, je sedanje staro mestno pokopališče ob Strossmajerjevi ulici najstarejše mariborsko pokopališče. To pokopališče, ki je last mariborske stolne in mestne župnije, obsega 25.018 m². To staro mestno pokopališče je dobilo poseben pomen, ko je bilo opuščeno leta 1783 pokopališče pri stolnici in pozneje tudi Ulrikovo pokopališče. Tukaj so pričeli pokopavati mrliče leta 1783. Toda kmalu je zmanjkalo prostora. V letih 1868 do 1879 se pojavi v Mariboru neke vrste prva pokopališka kriza. Pomagali so si s tem, da so staro mestno pokopališče povečali z novim delom, ki je bil blagoslovljen leta 1868. Priključeno mu je bilo protestantsko pokopališče. Na starem mestnem pokopališču so pokopavali mrliče do leta 1910, oziroma 1914, izjemoma v nekaterih primerih tudi do leta 1923. Na starem mestnem pokopališču je bilo pokopanih okoli 20.000 mrličev. Poleg škofa A. Slomška, počivajo tukaj prvi slovenski novinar Anton Tomšič, znani matematik Blaž Matek in šolnik Janez Koprivnik. Telesne ostanke znanega nacionalnega in sokolskega delavca odvetnika dr. Vladimirja Serneca so že prepeljali v Kamnico.

V času prve pokopališke krize je uredila mariborska mestna občina leta 1879 na Pobrežju posebno pokopališče za magdalenski mestni okraj in druge bližnje naselbine. Tukaj naj bi se razvilo nekako osrednje mariborsko pokopališče. Misel osrednjega pokopališča pa se ni mogla uresničiti, tudi pozneje ne, ko je leta 1890 kupila mariborska mestna občina nov prostor za pokopališče ob Koroški cesti pri takozvanem »Monte bello«. Zaradi raznih vzrokov je namreč magdalenska župnija staro magdalensko pokopališče ob koroški železniški progi, kjer so pokopavali mrliče od leta 1788 do leta 1879. To staro magdalensko pokopališče so povečali leta 1862 in 1876. Pokopanih je bilo tukaj 10.000 ljudi. Pokopališče so leta 1880 zaprli. Mrtvašnica stoji še danes. Leta 1906 so uredili tukaj park, ki so ga 1927 povečali. Magdalenska župnija je svoje novo cerkveno pokopališče na Pobrežju povečala in sicer leta 1893 in 1907. Tukaj vzbuja pozornost grob trpina A. Kelnariča z napisom »Obtožujem«.

Okoli leta 1910 pa je nastala zaradi prenapolnjenosti starega mestnega pokopališča druga mariborska pokopališka kriza. Mestna in stolna župnija je kupila leta 1911 na Teznem prostor za novo pokopališče, ki pa je bilo opuščeno že leta 1914. Tukaj je bilo pokopanih 85 mrličev. Danes nudi to preraščeno in zapuščeno pokopališče žalostno sliko. Mariborska cerkvena občina pa je kupila na Teznem svoje zemljišče, kjer so pričeli leta 1914 pokopavati svoje mrliče. To pokopališče je zelo lično. Na drugi strani pa se je v zvezi z drugo mariborsko pokopališko krizo osredotočilo pokopavanje mrličev vse bolj na Pobrežju. Na prostoru, ki ga je leta 1879 kupila mariborska mestna občina in ki obsega danes 23.560 kv. metrov, so začeli pokopavati mrliče v številnejših primerih že leta 1910, zlasti pa leta 1914. To pokopališče je bilo 1920 razširjeno. Danes je pokopanih tukaj okoli 14.000 ljudi. Vsako leto jih pokopljejo okoli 800. Na mestnem pokopališču na Pobrežju počivajo telesni ostanki številnih zaslužnih mož, med drugim osvoboditelja Maribora generala R. Maistra, carzanskega junaka dr. Pivka, mecena dr. Pavla Turnerja, nacionalnih borcev dr. Rosine, dr. Pipuša itd.

Misel osrednjega pokopališča v Mariboru ni uspela. Dejansko pa se je pokopališko vprašanje mariborskih župnij združilo na istem terenu, to je na Pobrežju. Ta misel ločenih, toda prostorno bližnjih pokopališč je prevladala pred-

Spomenik žrtvi dela Kelnariču

vsem leta 1929, ko se je frančiškanska župnija uredila v neposredni bližini mestnega in magdalenskega pokopališča na Pobrežju svoje posebno pokopališče, ki obsega 22.620 kv. metrov. Poseben okras tega pokopališča so lepe arkade.

Mariborčani pa bodo pohiteli jutri tudi na grobove okoliških pokopališč, kjer spijo dragi svojci svoje nevzdramno spanje, zlasti v Kamnico, Sv. Peter niže Maribora, potem na radvanjsko pokopališče, ki je bilo otvorjeno leta 1880, ter studensko pokopališče, ki ga je uredila studenška občina leta 1879 ob cesti proti Limbušu, oziroma Pekram in ki je bilo leta 1912 povečano. Spomniti pa se moramo tudi pokopališča pri Sv. Marku niže Ptuja, kjer pokopljejo vsako leto številne žrtve Drave.

Na dan Vseh svetnikov ob 11. se zbero nacionalni Mariborčani na grobu prvega slovenskega novinarja Antona Tomšiča, ki počiva na starem mestnem pokopališču, tradicionalna skupna počastitev pokojnih pa bo pop. na pobreškem pokopališču.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Vsi sveti v gorah

Ni dolgo, ko se je z gora poslovilo poletje in je že dahnil preko skalnih velikanov jesenski mraz. Z zapada in juga so pritisnile vlažne megle. Sever je kmalu ohladil ozračje, slana je požgala rože in shladila zemljo. V gozdu je porumenelo listje in rdeči zublji bukovja so se dvigali iz dolin visoko proti skalnim robem. Tik pod skalami na goličavah so se pozlatili mecesni. Skoro vsako jutro je pobelila slana jase sredi gozdov, gori visoko v pečeh pa so se pokazali snežni in ledeni kristali in vse to je po svoje okrasilo jesensko prirodo gora. Veter je bril preko goličav, kuštral dolgo gorsko travo, se upiral v od viharjev oklesčene in od strele osmojene mecesne, da so se upogibali in ječali pod pritiskom. Upiral se je veter v peči, grape in grebene s seboj pa je z juga gnal megle in oblake, polne dežja. Megle so se prihuljeno vlačile po južnih robeh proti grebenom. Na grebenih pa so z vetrom zaplesale in se vrtinčile v zraku. Spodaj v gozdovih se je veter upiral v porumenelo in rdeče listje, skozi gozd je venomer šumelo. Listje je odpadalo in veter ga je nosil visoko v zrak, da se je marsikateri list pridružil razcefranim meglam. Temni oblaki pa so ostali na grebenih; postrojeni kot grozeča vojska, vedno pripravljeni, da vsak čas prineso hudo uro nad dolino. Končno so se spustili kot slapovi preko škrbin tesno ob stenah navzdol. Dolina je temno sivo potemnela, pred bližajočo se nevihto je vtihnilo vse in v tem svinčenem somraku pričakovalo novega časa. Megle so se spustile med gole veje, iz oblakov pa je začelo deževati. Po grapah in tokavah so vode narasle. Ko je prenehalo deževati, je postalo še bolj hladno, megle so se dvignile pod oblake, visoko v gorah pa je snežilo. Spet se je spustil svinčeni svod in tudi v dolini so začele padati snežinke.

Na dan vseh vernih duš je snežilo vse do mraka. Vse je bilo mirno in brez vetra. Sneg pa je padal... Iz vasi se je pozno v mrak oglasil zvon Zdrave Marije. Glas zvona se je pomešal s snežinkami in poromal skozi lesove gori do sten, se odbil preko doline na nasprotni skalni greben in dalje do vseh robov in sten naših gora. Potem pa je legel za kratek čas molk na ves zagorski svet. Malo za tem pa se je sredi Velike stene na skalnem prostoru med prevesami in nad prepadi oglasil daljni glas. Na ta glas so se oglasili še drugi, globoki, kot da so prišli z onega sveta. Oglasil se je oni izpod plazu in tudi oni zmrznjeni se je odzval vabilu. Tako je šlo vzdihovanje od Ozebnika do drugega žleba preko vseh grebenov do poslednje stene. Vsi so se oglasili. Tudi oni iz Kamniških planin so se zbudili, se pomešali med snežinke in preleteli so duhovi dalje, da se ta večer pomenijo, kako je bilo nekdaj.

Prišli so vsi, ki so v gorah iskali svojih potov in so hodili tja v stene, žlebove, grape in grebene skozi mraz in viharje po borbena doživetja. Hoteli so si na ta način priboriti večje pravice do poštenega življenja. Veliko jih je bilo, preveliko samih mladih, idealnih ljudi, ki so se zbrali ta večer na onem previsu pod mogočno črno steno. Vse je zvabil klic gora, ki je bil pri njih tako velik in močan, da so šli in odšli za njim v dalje nedogledne. Zgrabila jih

Spominski križ na Škrlatici za vse, ki so se ubili v gorah (Foto: Marjon)

je želja po boju, ki dela življenje močno in ga pripravlja v teh težkih dneh za boljše čase. V gorah so iskali ti mladi ljudje človekovo bistvo. Čestokrat so ga iskali prav blizu meje med življenjem in smrtjo. A gore imajo že od nekdaj svoje zakone, ki bodo trajali večno, le-tem ubogi človek ni kos. Mlad mož pa ne trpi zaprek in ugank, on hoče odkriti in razodeti. Mladina ne odneha na svojih potih in odkriva poslednje zastore tajnosti stvarstva. Vsi ti, ki so po planinskih potih odšli v večnost, so bili željni, skušati svoje moči. Hoteli so hoditi po potih, kjer še nihče ni hodil. Vedeli so, da je lepo, narediti nekaj, kar drugi ne zmore in za kar je potrebna posebna sposobnost. Uživali so ob zavesti, da imajo v sebi toliko življenjske sile, da lahko spreminjajo nemogoče v mogoče in prav to jim je bila najbrže višja vrednost življenja. Žrtvovali so se za svoje ideale in pokazali so pot, ker so vedeli, da je bogato, žrtvovati se za take cilje.

Pripovedoval je, kako je bilo takrat, ko se je odprl pekel, ko se je nepretrgoma bliskalo, ko je tulil vihar in je naval oblakov zbudil vse vetrove, ko nisi videl v steni pod predse, ko so pogledi zaman iskali prijemov in stopov, ko je pričelo deževati, ko so slapovi lili preko njega; povedal je, kako je bilo takrat, ko ga je gora in razbesnela narava prisilila k strahu.

Prav tam na robu se je oglasil drugi. Pravil je, kako so sunki vetra prinašali snežne zastave preko grebena, kako je sneg v kratkem času pobelil vso steno in kako je obupal nad strašnim položajem.

Stisnjen ob steno se je oglasil znova in zavijal duh, kako strašno je bilo, ko je gorel greben v bliskih in ječal pod pritiski vetra, kako mu je vihar zaorglal poslednjo pesem.

Kako je bilo takrat, ko sem moral odvreči vse železne stvari in se skril pod preveso, zunaj je besnel pekel, jaz pa sem postal ujetnik gore, dolgo eno noč in en dan in še eno noč, je zaječal neznaten duh, sloneč na skali.

Tesno mi je, če se spomnim na one ledene igle, ki so mi bičale obraz, zastajal mi je dih, lovil sem sapo. Mraz pa mi je z ledenimi prsti silil pod obleko in se zajedal v mozeg, da so mi pojemale mladostne moči.

Takrat, ko je nastopil vihar ko sodnega dne, sem se zavedel, da lahko vsak trenutek in vsak napačen gib prinese kaj hudega, takrat me je bilo resnično strah. Zbral sem se in zatajil strah mraz in utrujenost in šel sem srečen mimo smrti. To je bilo enkrat — a drugič?

Ko sem nastopil poslednjo pot in se naselil tu med vas, sem nastopil tako pot, kjer ničesar ne morem imenovati lahko ali ne nevarno. Naneslo je tako, da se mi je sredi dela odkrušil edini prijem v previsi, zaupil sem, veter pa je moj poslednji glas raztrgal in odnesel v dolino. Jaz pa sem padal — — padal — — —

Vsi so govorili. Vsak je povedal svoje. Kako je takrat snežilo, kako je naglo prišlo nevreme, kako je mraz ubijal in utrujal moči in zagon, kako je varljiva skala zahtevala svoje, kako je na grebenu ob sunkih vetra, ki se je razvnemal lovil ravnotežje, kako je v previsi popustil edini prijem, kako se je zamajal klin kako se je napela vrv, zabrnela, in potem — potem potovanje skozi zrak navzdol v večnost.

Za podaljšanje naročnine

prosimo cenjene naročnike, ki prejemajo list po pošti in jim je naročnina potekla, da se poslužijo položnic, ki so jih prejeli za vplačilo nadaljne naročnine in sicer zaradi poslovnega reda pri upravi že prve dni meseca novembra. Kdor ima še kak zaostanek, naj ga sedaj, ko se leto pomika h koncu, in pa da ne zgubi za svojce pravice do »Jutrovega« nezgodnostnega zavarovanja pri Zedinjeni zavarovalnici d. d., s tekočo naročnino vred poravna. Kakor znano, velja zavarovanje le za naročnike, ki imajo naročnino poravnano vsaj za ves čas do 14 dni pred nezgodo.

Uprava »JUTRA«

Domače vesti

* **Zaradi današnjega velikega praznika bo prihodnja številka »Jutra« izšla šele v petek zjutraj.**

* **Občni zbor udruženja aktuarjev kraljevine Jugoslavije.** Letošnji redni občni zbor je bil v nedeljo 29. oktobra v sejni dvorani »Vzajemne zavarovalnice« v Ljubljani. Poleg tekočih poslov je bilo na dnevnem redu tudi več izrednih zadev. Predvsem je občni zbor enoglasno imenoval g. Radovana Matjašiča, generalnega direktorja SUZOR-a v Zagrebu, z ozirom na njegove izredne zasluge v našem socijalnem in zasebnem zavarovanju, nadalje za njegove zasluge kot eksperta pri številnih mednarodnih pogodbah itd. itd. za častnega predsednika udruženja. Zaradi sedanje politične napetosti se je pečal občni zbor z vprašanjem vojnega rizika, to je s problemom vključitve škod, katere povzroča vojna v življenjskem in elementarnem zavarovanju, v zavarovanje itd. — Popoldne je bil slavnosten banket v srebrni dvorani hotela »Union«, na katerem je zastopal »Vzajemno zavarovalnico« njen prvi podpredsednik prečastiti g. Mlakar in banko »Slavijo« pa njen generalni direktor gospod dr. Bole.

30 vrst kolonjske vode, odlično parfumiranih — toči v vsaki količini in po nizkih cenah Parfumerija »VENI« Sa. Tyrševa

* **Častitljivi jubilej zaslužnega zdravnika.** Kastavski zdravnik dr. Kajetan Dabović, ki je doma z Reke, a je že od mladosti v Kastavu, je slavil te dni 40letnico svojega zdravniškega delovanja. Ta njegov jubilej pa bi se lahko imenoval tudi jubilej najpožrtvovalnejšega humanitarnega dela, kajti dr. Dabović je v svojem poklicu in tudi drugače velik dobrotnik revnega ljudstva. Neštetim siromakom nudi zastonj zdravniško pomoč in v kraju in okraju ni dobrodelne organizacije ali ustanove, pri kateri ne bi z največjo požrtvovalnostjo deloval. Dolga leta je bil okrajni zdravnik a čeprav je bil za svojo službo še v vsakem oziru sposoben, so ga vendarle leta 1936. upokojili. Vest o njegovi upokojitvi je prebivalstvo hudo razburila in v vsaki hiši Kastavščine so podpisovali vlogo za njegovo reaktiviranje. Prošnja sicer ni imela uspeha, pač pa je dr. Dabović ugodil prošnji prebivalstva ter ostal v kraju. Njegova pokojnina je skromna, reveže pa še vedno zdravi zastonj ter odklanja vse, kar mu ponujajo za trud in odškodnino. Večkrat se je že zgodilo, da so mu kmetje, ki jim je rešil življenje, hoteli pokloniti zemljišča in celo hiše, a je človekoljubni zdravnik vse take poklone odklanjal.

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA

PERGAMENTNI IN CELON SENČNIKI po najnovejših osnutkih pri **M. Tičar,** Ljubljana. — Posebni oddelki za senčnike.

Vse so si povedali, kako se je raz grebena utrgala snežna opost, kako ga je plaz zgrabil, vrtinčil, zakopal in spet vrgel na zrak pa ga spet zgrabila snežna gmota in ga vzela s seboj, kako ga je udarilo in zabolelo, potem pa je nastala tišina — tišina ki ni nikoli več prenehala. Pravil je, kako je noga stopila na spolzek led, kako je lovil ravnotežje. Mlad duh je povedal kako so ga izvabile rože, in poslednji je povedal žalostno zgodbo, kako so ga zajele megle, kako je taval vso dolgo noč ko je snežilo, gazil globok sneg, a jutra ni hotelo biti. Utrujen se je hotel spočiti le za čas je sedel in zaspal za večno. Tako so si dolgo pripovedovali. Po steni so se vlačile megle in proti jutru so se jele trgati. Skozi okna v njih so zasijale zvezde in potegnil je hladen veter, ki je ječal ob robu in blodil po grapah in pojemal. Hlad je naznanil, da so se ure pomaknile naprej in da se nov dan počasi zori. Ko je v vasi zazvonilo k zornicam, so duhovi zaplesali z vetrom in meglami ter se razbežali. V steni pa je veter pometal sneg raz police in pršil megle in oblake.

Ko pa se je naredil nov dan, so v hladno jutro poromali živi ljudje k svojim rajnkim. Pod našimi skalnimi stenami so zagorele lučke. Zagorele so pod Triglavom in Planjavo pod Storžičem in Škrlatico, zatrepetale so v jesenskem vetru pod Jalovcem in Mrzlo goro, povsod so dvigale svoj plamen proti nebu, in prosile za vse one, ki so si pot na drugi svet poiskali preko gora.

Na Škrlatici pa je visoko proti nebu stal, sredi skalnega zasneženega morja, križ, v znak, da vzorov, ki so nam pokazali tako lepo pot navzgor, nismo pozabili.

Juro.

* **Smrt četniškega vojvode Petka Tanevića.** V svojem rojstnem kraju Bogomilu v Južni Srbiji je umrl slavni četniški vojvoda Petko Tanević-Stanković, ki se je rodil leta 1862 in je že kot 18letni mladenič postal četnik pod poveljstvom vojvode Nikole Trajkovića. Po neki borbi je ranjen padel Turkom v roke, ki so ga potem v Solunu obsodili na 7 let robije. Ko je leta 1888. prestal robijo, se je vrnil v svojo domačo vas, a je že šest let pozneje spet postal četnik in se je pod poveljstvom vojvode Sokolovića udeležil mnogih borb s Turki. Njegovo junaštvo in požrtvovanje je vojvoda Sokolović visoko cenil in imenoval ga je za svojega namestnika. Po znameniti bitki pri Drenovu leta 1907. je Petko Tanević organiziral samostojno četniško četo, katero je vodil med vsemi osvobodilnimi borbami. Med osvobodilci srbskega juga je zavzel četniški vojvoda Petko častno mesto.

* **Sneg na Blokovu in Velebitu.** V zadnjih dneh je spet divjalo orkansko neurje nad severno Dalmacijo. Med plohami se je ponekod vsipala debela toča, orkanski veter pa je napravil dosti škode v raznih pristaniščih. Po neurju pa je gore pobelil sneg. Največ snega je na Bijokovu, a tudi na pobočju Velebita ga je že za 20 cm.

* **Velike poplave v Baniji.** Po dolgotrajnem deževju so močno narasle reke in vsi potoki v Baniji. Reka Glina je že blizu 4 m nad normalo, številni potoki pa so se spremenili v mogočne hudournike ter poplavili velika zemljišča. Vsa polja okrog Petrinje so pod vodo, a majhna reka Petrinjčica je tako močno narasla, da predstavljajo njeni izlivi veliko nevarnost za vso področje proti Sisku. Okrog Gline in Topuskega se je razlilo vodovje iz reke Gline in njenih dotokov in so nastala številna precej velika jezera. Ker še vedno dezuje, bodo poplave povzročile ogromno škodo ker bodo pod vodo uničeni zaostali poljski pridelki.

— **V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekom jeter, je** pravi blagoslov naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. **»Franz-Josefova«** voda milo deluje in zanesljivo otvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 90474/35.

* **Gradbena delavnost v Beogradu.** Letos so zgradili v Beogradu nad 500 novih poslopij, s katerimi je pridobljeno nad 2000 novih stanovanj. Gradbena delavnost je bila zelo živahna v vseh delih mesta in tudi na periferiji. V zadnjih šestih letih je po številu gradbenih dovoljenj doseglo letošnje leto prvo mesto. Od osvobojenja do konca oktobra letos so znašali stroški novih zgradb 3 milijarde in 789 milijonov. Z letošnjimi novimi privatnimi zgradbami vred je dobil Beograd po osvobojenju 7850 novih privatnih hiš.

* **Podjetnost domačih ljudi.** Znano trgovino koles, šivalnih strojev, nadomestnih delov in mehanično delavnico **Ivan Jax v** Ljubljani, Tyrševa cesta 36, sta prevzela zavedna narodnjaka gg. **Švajcer Rudi in Kajzer Drago.** Prehod tega renomiranega podjetja v domače roke javnost toplo pozdravlja in ga bo tudi nedvomno primerno podprla. (—)

* **Razbojniki so napadli menihe.** V pravoslavni samostan Duži blizu Trebinja je vdrlo ono noč sedem maskiranih razbojnikov. Napadalci so morali dobro poznati razmere v samostanu, kajti prišli so v noči istega dne, ko je iguman Nikolaj dobil precej denarja za drva iz samostanskega gozda. Razbojniki so poznali tudi dobro samostanske prostore in so se naravnost napotili v celico igumana. Preteč mu z revolverji, so zahtevali od njega ves denar. Iguman je planil na hodnik ter klical na pomoč ostale menihe. Z igumanom vred je bilo v samostanu samo pet menihov in med njimi ter razbojniki se je razvila ogorčena borba. Razbojniki so bili oboroženi z revolverji in noži, menihi pa niso imeli nobenega orožja. K sreči je samostanski vratar še pravočasno doklical neke vaščane, ki so razbojnike pregnali. V borbi so bili ranjeni iguman Nikolaj in dva meniha.

KINO MATICA 21-24 Ob 15., 17., 19. in 21.15, dopoldanska predstava danes odpade.

MARIA ANTOINETTA

Žaloigra zadnje francoske vladarice. NORMA SHEARER TYRONE POWER

MISTERIJOZNA GROZODEJSTVA Mr. WONGA

PREMIERA DANES! Samo za močne živce! Misteriozna senzacija iz zakulisja kineškega okraja v San Franciscu. — V mučilnici kitajskega razbojnika, kjer se dogajajo najstrašnejša grozodejstva! — Izredno napeto!

Kot dopolnilo ameriška senzacija vrtoglavega tempa: ŠTEVILKE, KI PRINAŠAJO SMRT (Noči v Monte Carlu) Zaradi dolžine programa se vrše predstave ob 14.30, 16.45, 19. in 21. uri. KINO SLOGA, tel. 27-30

Iz Ljubljane

u— **Članstvo krajevne organizacije Legije koroških borcev** vabimo, da se polnoštevilno udeleži na dan 1. novembra popoldne ob 16. uri svečanosti v spomin na padle vojake na pokopališču pri Sv. Križu. Po svečanosti, katero prirede vse bojevniške organizacije s sodelovanjem vojaške oblasti, obiščemo grobove naših padlih tovarišev, ki iz tehničnih razlogov niso bili ekshumirani in prepuščeni v skupno grobnico. Vse te grobove kakor tudi one na Viču in v Dev. Mariji v Polju obišče delegacija Legije, vabimo pa tudi občinstvo, da se na ta dan posebno spominja onih, s katerimi smo se pred 20. leti skupno borili. Padlim junakom, uživajočim večni sen v domači zemlji kakor tudi onim, ki leže pokopani daleč od nas, pa kličemo: Počivajte v miru in slava vam! Glavni odbor LKB.

u— **Filozofsko društvo** bo imelo v soboto 4. t. m. ob 18. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi svoje prvo predavanje. Predavala bo docentka ga. dr. Alma Sodnikova o temi: Filozof F. S. Karpe in »Academia operosorum«. Odlomek iz zgodovine filozofije pri Slovencih. K predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

ČIK-BONBON JE RES SLADAK, VEČ NE MARAM ZA TOBAK!

u— **Sokol I.** Bratje in sestre Sokola I se na dan 1. novembra vsako leto poklonijo v obliki posebne svečanosti spominu vseh umrlih bratov in sester od ustanovitve društva pa do danes. Svečanost bodi izraz društvene hvaležnosti za delo in zvestobo Sokolu, mladini pa izpodbuda, da vztraja na poti idejnega življenja za splošno korist. Vabimo vse brate in sestre, da prisostvujete svečanosti, ki bo na Taboru danes ob pol 14. — Po svečanosti odidemo na pokopališče. Uprava.

Samo kratek čas!

LEPO DARILO za dijaka ali vojaka:

1 aparat za britje,
1 čopič za britje
10 britvic,
1 milo za britje,
1 sobno ščetko,
1 sobno pasto,
1 kom. toiletnega mila,
1 doza za milo,
1 steklenica kolonske vode,

stane samo **Din 30.—.**

Ako želite da Vam pošljemo po pošti upłačajte gornji znesek plus Din 4.— za priporočnino na ček. rač. 13285 ali v znamkah na naslov:

Foto Tourist LOJZE ŠMUC, Ljubljana — Aleksandrova cesta 5.

u— **Šentjakobčani otvarjajo svojo 19. sezono z izvirnim slovenskim delom »Kurent«.** V soboto 4. novembra bodo naši vrli Šentjakobčani spet odprli vrata svojega gledališča v Mestnem domu. Za otvoritev so izbrali najnovejše delo svojih članov Metke in Danila Bučarja, kmečko igro z godbo in petjem »Kurent«. Verze za vse pevske uložke je napisal Viktor Markič. Sodelovali bodo poleg starih članov, gojenci dramatične šole, dalje pevci raznih pevskih društev in orkester Sokola I. Uprava Šentjakobskega gledališča si je nadela nalogo, da vzgoji poleg dramskega tudi pevski naraščaj in da nudi talentiranim pevcem priliko za odrsko udejstvovanje. V »Kurentu« bodo imeli posetniki priliko videti prve uspehe te vzgoje. Šentjakobski oder namerava ustanoviti svoj lastni pevski zbor in orkester, tako da bo za one, ki imajo veselje in zmožnost, dovolj prilike, da se izpopolnjujejo v tej panogi. Prihodnja premiera bo Goljeva mladinska igra »Petrčkove poslednje sanje«, v načrtu je nato Kranjčeva »Kartoteka grehov« itd. m

DANES JE IZŠLA NOVA ŠTEVILKA »DRUŽINSKEGA TEDNIKA«.

u— **Uspela proslava Jadranskega dne.** Krajevna odbora JS mesto in železnica sta v ponedeljek zvečer v dvorani Trgovskega doma skupno proslavila Jadranski dan. Prijatelji našega morja so napolnili dvorano in predsednik krajevnega odbora Joško Pogačnik je pozdravil zastopnika bana, načelnika prosvetnega oddelka dr. Šušnika, brigadnega generala Dodiča kot zastopnika divizionarja in oblastnega odbora JS, polkovnika Kajfeža kot zastopnika brigadnega generala Rupnika, zastopnika mestne občine in župana, predsednika CMD inž. Mačkovška, zastopnika Združenja bivših mornarjev Štrausa, zastopnika Češke obce Raleka in predstavnike tiska. Ko je predsednik v lepih besedah orisal pomen zgodovinskega dne, ko so na bivših avstrijskih ladjah zavihrale jugoslovenske trobojnice, je moški zbor Sloge zapel državno himno, nato pa je prof. Ivan Kolar v slavnostnem govoru očrtal pomen morja za našo državo. V imenu mladih jadranskih strażarjev sta uspešno deklamirala učenka I. drž. ženske realne gimnazije Metka Kregarjeva in učenec IV. razreda osnovne šole Bogdan Širok. Tatjana Cankarjeva in baritonist Milan Kocjan pa sta z umetniškim uspehom zapela vsak po eno pesem. Moški zbor Sloge je zaključil lepo uspelo prireditev.

u— **Razstava neodvisnih** je dosegla izredno številen obisk. Danes bo zaključena, zato vabimo vse, ki je doslej še niso obiskali, da prilike ne zamude.

u— *Himen.* V nedeljo dopoldne sta se poročila v pravoslavni cerkvi gdč. Marinka Jeločnik, hčerka trgovca iz Rožne doline, in g. Risto Popović, avtomobilski narednik. Obilo sreče!

PLESALCI!

Ples ni užitek, ako ne uporabljate za nego nog in telesa SANOPED. Vrečica 2.— din.

u— **Najlepši in najprimernejši okras za grobove** nam ponujajo v Vrhovnem socialnem svetu združene karitativne organizacije in dobrodelna društva pred vsemi pokopališči in tudi po mestu, da letos pač ne bo več groba brez sveč in vencev vsesvetske akcije. Dobro misleče in tudi praktično čuteče občinstvo se je odločilo, da letos z odkupninami od razkošja na grobovih splošno počasti rajne z dobrimi deli, saj je pri nas cvetje vzela slana in tudi bohotnega uvoženega cvetja primanjkuje zaradi vremenskih neprilik. Razen tega se pa Ljubljančani zavedajo resnih časov, ko bahaštvo z razkošjem gotovo ni na mestu in bo zato razsodna javnost okrasila grobove s preprostimi venci in svečami vsesvetske akcije ter tako svojo pieteto združila s podporo revežem, ki trepetajo v strahu, kaj jim prinese zima.

Rokavice, nogavice, Karničnik, Nebotičnik.

u— **Elitni ples kemikov** ob priliki dvajsetletnice obstoja kemičnega instituta univerze kralja Aleksandra I v Ljubljani se bo vršil v soboto 25. novembra v Kazini. Čisti dobiček te prireditve je namenjen za podpore revnejšim akademikom-kemikom. Zato pričakujemo, da bo vsa javnost naše delo podprla in se odzvala v velikem številu našemu vabilu. Odbor. (—)

u— **Otvoritveno predavanje društva »Soče« matice v Ljubljani,** popularne ljudske univerze, bo v soboto 4. novembra v salonu pri »Levu« ob ½ 21. Ta večer nastopi g. prof dr. Lavo Čermelj s temo **»Sodobni problemi manjšinjske zaščite«.** Predavatelj bo v kratkih obrisih pokazal izpremembe v gledanju na narodne manjšine in njihovo zaščito, ki so jih izzvale spremembe v nazorih o pripadnosti narodu in državi. Iz prijaznosti sodeluje ta večer tudi odsek pevskega društva »Sava« pod vodstvom vrlega pevovodje g. Venturinija. Vabimo vse Sočane, člane vseh emigrantskih društev v Ljubljani in okolici ter vse naše prijatelje. Vstop vsem prost, vsi dobrodošli! (—)

u— **Da ne bo prevelike gneče pred pokopališči,** se odkupite že v mestu od razkošja na grobovih in si priskrbite nakaznice na sveče in vence vsesvetske akcije že v mestu v trgovini mestne elektrarne na Mestnem trgu in v poslovalnici mestne plinarne v kresiji na Nabrežju 20. septembra, belozelene sveče in vence pa dobite v pisarni vsesvetske akcije v pritličju Mahrove hiše ter na vseh stojnicah po mestu in pred vsemi pokopališči, kjer so dobrosrčne članice in člani karitativnih organizacij in dobrodelnih društev že včeraj požrtvovalno vabile obiskovalce grobov, naj počaste rajne z dobrimi deli v prid mestnim revežem.

u— **Pred pokopališčem pri sv. Križu** bodo stojnice vsesvetske akcije nasproti glavnemu vhodu za one obiskovalce grobov, ki se bodo pripeljali s tramvajem in drugimi vozili, a ob vhodnem poslopju žal bodo stojnice za one, ki bodo šli peš na pokopališče. Da pa na pokopališčih ne bo prevelike gneče, naj se dobrotniki revežev že v mestu odkupijo od razkošja na grobovih in si preskrbe nakaznice ali pa tudi že belozelene sveče in vence. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Oglejte si zalogo najnovejših pletenin** po ugodnih cenah pri K. Sosa, Mestni trg štev. 18. (—).

u— **Za mestne reveže so darovali:** g. Josip Šubert, obratovodja Kemične tovarne v Mostah, 100 din mesto venca na grob pok. g. Ivana Findeisna; g. Avgust Martinčič, ključavničarski mojster na Cesti 29. oktobra št. 14., v počastitev spomina nadzornika Fortunata Lužarja 100 din; lastnik kolekture sreč. »Vrelec sreče« g. Alojzij Planinšek v Bethovnovi ulici pa 1000 din. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Novi začetniški plesni tečaj za novince-dame in gospode otvori plesni zavod »Jenko« v Kazini ta petek 3. nov. ob 20. uri.** Informacije za posebne ure in vpisovanje proti legitimiranju vsak dan od 11. do 13. in 15. do 19. ure. **Akademiki-dijakinje imajo popust.** V nedeljo 5. nov. ob 16. uri prvi popoldanski ples. (—)

u— **Izredno napet film »Misteriozna grozodejstva Mr. Wonga« v kinu Slogi.** Prijatelji napetih filmskih snovi bodo imeli te dni s programom v kinu Slogi veliko veselje. Film »Misteriozna grozodejstva Mr. Wonga« nas popelje v zloglasno kitajsko četrt milijonskega velemesta San Francisko. Skozi ozke ulice, temne, umazane prehode, kjer se skrivajo razni sumljivi tipi pridemo v klet Mr. Wonga, opasnega kitajskega bandita. Ta klet, spremenjena v mučilnico, je opremljena z vsemi najbolj rafiniranimi mučilnimi napravami in tu se dogajajo grozodejstva, da se gledalcu ježijo lasje. Iz te mučilnice, kjer ima Mr. Wong centralo vseh svojih zločinskih početij, je rešitev izključena in vendar je to uspelo mlademu novinarju na izredno spreten in junaški način. Film je vseskozi napet in gre gledalcu, ki grozovitejših prizorov ni vajen izredno, na živce, zato ga priporočamo tudi le takim ljudem, ki imajo prav dobre in močne živce. Kot dopolnilo doda kino Sloga še senzacionalen kratek film »Številke, ki prinašajo smrt« ali »Noči v Monte Carlu«. (—)

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI — Telefon 41-79

SHIRLEY TEMPLE kot angel miru in čuvar imperija v filmu

Čuvarji Indije

V gl. vlogah: Victor MacLaglen, June Lang in Cesar Romero

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9. uri.

Prihodnji spored: **VIZIJA ORIENTA**

u— **Prekrasno sliko pietete do naših nesmrtnikov** nam odkriva Navje, ki je vse okrašeno s cvetjem, venci in svečami. Ne pozabite pri obisku pokopališč počastiti tudi zaslužnih in slavnih mož na Navju s svečami in venci vsesvetske akcije!

Iz Celja

c— **Petje na pokopališčih.** Združeni moški zbori Celjskega pevskega društva »Oljke« in »Celjskega zvona« bodo peli danes ob 15. na okoliškem in ob 16. na mestnem pokopališču, pevski odsek gasilske čete v Gaberju pa bo pel ob 15. na bolniškem pokopališču in ob 15.30 na vojaškem oddelku mestnega pokopališča.

c— **Štetje obiskovalcev grobov** je letos sporazumno razdeljeno in to tako, da bo izvršil štetje na mestnem pokopališču Rdeči križ, na okoliškem pokopališču pa Vincencijeva konferenca. Obe društvi bosta pobirali prostovoljne prispevke. Pozivamo občinstvo, da prispeva po svojih močeh v dobrodelne namene.

c— **Zaključno nagradno strelsko tekmovanje** bo priredila Strelska družina v Celju v nedeljo 5. t. m. na strelišču v Pečovniku. Nagradno sobno streljanje je vsak četrtek od 20. dalje v Celjskem domu.

DAME! Da boste praktično in lepo kupile vaš zimski plašč, perilo in drugo, poiščite modno trgovino GUSTI VRAČKO, CELJE.

c— **Težka prometna nesreča na Teharju.** V ponedeljek okrog 18. se je peljal celjski avtoprevoznik Karel Dolinšek s svojim tovornim avtomobilom po cesti iz Štor proti Celju. Na ovinku pri Godčevi trgovini na Teharju mu je privozil nasproti kmečki voz posestnika Franca Tovornika s Planine. Tovorni avto je zadel z vso silo v Tovornikov voz in ga zdrobil. Pri karambolu se je pokvaril motor in zdrobile so se tudi šipe na avtomobilu. Dolinšek je dobil težke poškodbe po glavi in vsem telesu. Nezavestnega so prepeljali v celjsko bolnišnico. Posestnika Tovornika je vrglo pri karambolu z voza na drugo stran ceste, a je dobil k sreči samo neznatne poškodbe. Tovornikovemu konju pa je avtomobil zlomil dve nogi in ga tudi močno poškodoval po glavi. Konja so morali na mestu ubiti.

FRIZERSKI SALON

R. GROBELNIK, Celje

ZOPET PRENOVLJEN.

Novost za prijetno britje. Novost za hitro sušenje las. — Nizke cene. — Pariška in dunajska diploma.

c— **Vlom v trgovino.** V noči od ponedeljka na torek je vlomil neznan storilec v trgovino Terezije Kolarjeva v Čretu pri Celju ter odnesel za 3.000 din blaga in ukradel tudi kolo, s katerim se je po vlomu odpeljal. Orožništvo je ukrenilo vse potrebno, da čimprej izsledi vlomilca.

c— **Roparji so ga napadli.** Ko se je vračal 62letni raznašalec peciva Anton Muršič iz Rogatca v nedeljo zvečer domov, so ga blizu Rogatca napadli trije moški, ga podrli na tla in začeli biti po njem s pestmi. V tem je prišla mimo neka ženska. Roparji so se ustrašili in so pobegnili s 3.000 din, ki so jih bili ukradli Muršiču. Muršiča so oddali v celjsko bolnišnico. Izjavil je, da je roparje spoznal in da so to neki posestnik iz Hrvatske in njegova dva sinova.

c— **Slinavka in parkljevka v Zavodni pri Celju.** V hlevu posestnika Mihe Drobiža v Zavodni pri Celju se je pojavila slinavka in parkljevka. Zaradi tega je mestno poglavarstvo proglasilo Zavodno za okuženo področje in odredilo vse potrebno, da se ta kužna bolezen omeji in zatre. M. dr. so v Celju do nadaljnjega ukinjeni vsi živinski in kramarski sejmi. V Zavodni morajo biti vsi psi in mačke zaprti odnosno psi privezani. Na celjskem mestnem področju je prepovedan vsak svoboden in trgovski promet s parkljarji.

c— **Obnovite srečke drž. razredne loterije** do sobote 4. t. m. v podružnici »Jutra« v Celju.

Iz Maribora

a— **Vsesvetska pietetna počastitev.** Na praznik Vseh svetih bo na pobreškem pokopališču tradicionalna popoldanska počastitev spomina mrtvih, pri kateri sodelujejo vsi mariborski pevci. Ob 11. pa bo na starem mestnem pokopališču počaščen spomin prvega slovenskega novinarja Antona Tomšiča.

a— **1500 litrov vina v Dravo.** Neki posestnik, doma od Sv. Ane v Slov. goricah, je hotel prodati nekemu vinskemu trgovcu v Mariboru 1500 l vina. Kupčija je bila že dogovorjena. Finančni organi pa so se zanimali za kakovost vina in so ga poslali v analizo. Dognalo se je, da je vino mešanica hruševca in šmarnice. Zaradi tega so vino zaplenili, izlili ga bodo v Dravo. Posestnik pa bo imel sitnosti pred sodiščem.

a— **Šolsko kuhinjo RK** bo ustanovil odbor RK skupno z učiteljstvom. Šolska kuhinja bo skrbela v zimskih mesecih od decembra do marca za najsiromašnejše šolske otroke.

Prvovrstne bukove in hrastove **PARKETE** dobavlja po najugodnejših pogojih **REMEC Co Kamnik**

a— **Plapolajoča zastava.** Ob znani madžarski obmejni postaji je ves čas do nedavna plapolala madžarska zastava na poldrogu. Pred dvema mesecema so jo sneli, pa je kmalu zatem spet zaplapolala. Te dni pa so jo spet sneli. Ta plapolajoča zastava je kakor simbolno znamenje spremenjenih odnosov med našo državo in Madžarsko.

PREDTISKANJE,
entlanje, izdelovanje vseh ročnih del izvršuje hitro in poceni **»LAMA«**, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

a— **Zaradi 8 din rabuka in razdejanje.** Gostje so se v neki gostilni v Frankopanovi ulici precej žilavo spoprijeli. Neki Franc P. ni marai plačati biljardne pristojbine v znesku 8 din. To je dalo povod vznemirjenju, ki je prešlo v rabuko in razdejanje. Padali so udarci na levo in desno in tudi gostilniški inventar je čutil posledice razburljivega incidenta. Policija je vzpostavila red in mir. Svoje odmeve pa bo imela rabuka pred sodiščem. — Tudi v Veliki Zimici je bil razburljiv dogodek. Razvila se je ogorčena fantovska bitka. Na bojišču sta obležala zaradi udarcev, ki sta jih dobila s kolom po glavi 34letni hlapec Ervin Zdovc ter 19letni posestniški sin Alojzij Hrastnik, Zdovca in Hrastnika so odpremili v bolnišnico.

a— **Krznarstvo P. Semko,** Tyrševa 37 Vam nudi ceneno kožuhovino in krznarske izdelke. (—)

a— **Obiščite »Mariborsko menzo«** na Slomškovem trgu, najboljšo in najcenejšo kuhinjo. Se priporoča M. Drčar. (—)

Iz Gornje Radgone

gr— **Po treh letih pojasnjena tatvina.** Z aretacijo tatinske tolpe Janeza Kosa iz Cogetincev so prišli na dan številne tatvine, ki so bile pred več leti izvršene v tukajšnjem okolišu, zlasti v okolici Sv. Jurija in v Ščavniški dolini. Med drugim je zdaj pojasnjena tudi velika trikratna tatvina, ki je bila pred tremi leti izvršena pri posestnici Kristini Flajsingerjevi na Grabonoškem vrhu. Tatinska tolpa je odnesla vse, kar ji je prišlo pod roko, tako nad 100 litrov vina, več steklenic žganja in bučnega olja, različno gospodarsko orodje in posodo. Tatinska tolpa je tedaj povzročila občutno škodo tudi s tem, da je razsekala dvojna vrata v klet in sobo, nadalje razdrla štedilnik in razbila železne plošče. Zdaj po aretaciji vodje tatinske tolpe si bo tukajšnje prebivalstvo oddahnilo.

Iz Trbovelj

t— **Jadranski dan** je proslavila Jadranska straža v Trbovljah v soboto zvečer z dobro uspelo akademijo v Sokolskem domu. Akademijo je otvoril s prigodnim nagovorom g. Pahor Drago, ki je v izbranih besedah podčrtal, da Jadranska straža praznuje ta dan jugoslovenskega morja leto za letom, a še nikdar ga ni praznovala v tako izjemnih razmerah, ki terjajo od nas vso nacionalno složnost. V tem času morajo nas Jugoslovene zanimati predvsem naši problemi, med katerimi ni najzadnji problem našega morja. Veliki časi zahtevajo velike ljudi: Zato proč z malenkostmi in partikularizmom! Škodljivci naše narodne stvari so oni, ki utesnujejo naše narodne probleme v ozke vsiljene meje! Po govoru so sledile deklamacije in telovadne točke, ki so jih izvajali gasilski naraščajniki, sokolska deca in podmladkarji Jadranske straže. Vse točke so bile izvedene prav odlično in manifestirale za celotnost našega Jadranskega morja. Na prireditvi je bilo mnogo mladine, kar je razveseljivo. Manj razveseljivo je vsekakor dejstvo, da je bilo odraslega občinstva bolj malo — kot je to na žalost običajno če gre za nacionalne in kulturno prosvetne manifestacije. Spričo dejstva, da udeležba na prireditvi ni bila vezana na stroške — vstop je bil prost — bi bilo pričakovati od trboveljske javnosti pač primernejše udeležbe!

t— **Organizacija trgovskih in privatnih nameščencev** v Trbovljah sporoča, da se bodo od 1. t. m. do 1. marca 1939. zapirale trgovine ob 18. izvzemši sobote ter plačilnih dnevov t. j. vsakega 1. in 15. Na to opozarjamo trboveljsko občinstvo radi informacije!

Iz Gornjega grada

gg— **Za 75letnico** je sprejela ga. Trobej Franja od številnih prijateljev in znancev čestitke in ker se ne more vsakemu posebej zahvaliti, stori to po tej poti ter se iskreno zahvaljuje vsem čestilcem za čestitke.

gg— **Betonski most v Nazarju** bo kmalu dovršen in izročen prometu. Zgradba predstavlja lep napredek našega okraja in posebej Zadrečke doline. Otvoritev mosta se bo izvršila v kratkem na slovesen način.

gg— **Elektrifikacija gornjegrajskega okraja** le počasi napreduje. Stebri za daljnovod iz Velenja so postavljeni do Nazarja in na drugi strani ob Savinji v smeri proti Rečici. Pravijo, da bo tu luč gorela že tekom meseca novembra. V Zadrečki dolini, v Gornjem gradu in v Novi Štifti pa se bodo dela za velenjski daljnovod pričela šele pomladi. Skrajni čas je že, da se elektrifikacija teh krajev izvrši ko je zlasti v Gornjem gradu razsvetljava in pogonska sila omejena le na nočni čas in še v tem času je električna sila preslaba in luč zelo pomanjkljiva, tok je seveda istosmerni in ne polnovredni izmenični tok. Pričakovati je pa da bode banovina prevzela uporabljivi material dosedanjih domačih elektrarn, da ne bodo lastniki istih preveč oškodovani. Seveda pa pričakujemo, da bo uprava in nadzorstvo nad električno napeljavo v dobrih in skrbnih rokah in da bo luč ter pogonska sila v zadostni meri na razpolago in da ne bo nikakih pomanjkljivosti, kakor jih čutimo sedaj.

gg— **Odbor za prošnje vojaških obveznikov,** je pričel z delom pod predsedstvom predstava dr. Žnidarja Antona Nabralo se je prošenj za podpore veliko število in bo pač delo odbora jako težko. Želeti je, da bi se rešitev prošenj pospešila, ko rodbine obveznikov že komaj čakajo na denar.

gg— **Naše ceste** so v izredno slabem stanju. Šele sedaj so pričeli s postipanjem gramoza, a gramoza je vse premalo pripravljenega. Treba se bo lotiti temeljito rekonstrukcije naših cest v vsem okraju. Naš okraj se tudi v tem oziru preveč zapostavlja. Potniki imajo priliko na lastni kož. čutiti, ko se vozijo z avtobusi po naših cestah, kako desolatno je stanje teh cest in mora človek imeti pač izredno dober želodec da srečno in brez neprilik doseže svoj cilj.

gg— **Prezgodnji sneg.** V soboto 28. oktobra je tudi v dolini snežilo, kakor sredi zime in je snega obležalo za nad 20 cm. Ponekod je sneg poškodoval telefonske napeljave, ker je bil moker in težak. V nedeljo so nekateri navdušeni smučarji že hiteli na smuk. Sedanja generacija ne pomni tako zgodnjega snega v dolini, ko kmetje še niso pospravili jesenskih pridelkov in še tudi niso utegnili pripraviti stelje. — Krompirja je bilo letos zelo malo in se je seveda njegova cena zvišala. Pridelek fižola pa je sploh odrekel in so tudi lanske zaloge že pošle.

gg— **Nov vozni red** po savinjski železnici je jako nepriličen in se prebivalstvo sprašuje, zakaj je bil ukinjen popoldanski savinjski vlak, ne da bi bili prej zaslišani krajevni faktorji in ne da bi se bilo oziralo na potrebe in želje prebivalstva. Poštni avtobus bo odslej popoldne vozil prazen, ker potniki nimajo zveze takoj za Celje, oziroma bodo prišli v Celje šele po 18. uri.

Iz Ptuja

j— **Zvočni kino** predvaja v četrtek dne 2. novembra ob pol 19. in pol 21. uri film Strahovi na potovanju. (—)

Kino »Royal«, Ptuj. Danes senzacionalno veledelo **»Kavčuk«.** V gl. vl.: Rene Delgten, Gustav Diessl in Vera v. Langen. Najnovejši tednik. Sledi: **»Kirchfeldski župnik«,** po Anzengruberjevem romanu!

Iz Tržiča

č— **Kino predvaja danes 1. XI. film »V novo življenje« črtan film »Popaj-avijatik« in tednik. (—)**

Iz Novega mesta

Zima zahteva dobro, elegantno in poceni vrhno oblačilo! Vse to, Vam nudi v krasni izbiri modelov damskih zimskih plaščev s prvovrstno kožuhovino v najboljši izdelavi za vsak okus — splošno znani modni salon ŠETINC LADO.

Iz Krania

r— **Na vojaškem pokopališču na Rupi se bo danes vršila spominska svečanost po končanem opravilu na kranjskem pokopališču, ob četrt na 17. Na grobovih bodo zapeli otroci obeh ljudskih in meščanske šole, ki so tudi lepo okrasili grobove padlih borcev iz svetovne vojne.**

Promet o Vseh svetih

Uprava policije odreja sporazumno z mestnim poglavarstvom glede prometa ob priliki praznika Vseh svetih sledeče:

Dovoz je dovoljen po Šmartinski cesti, Savski cesti in Med hmeljniki.

Odvoz izpred pokopališča pa po cesti, ki vodi v Tomačevo, Linhartovi cesti v smeri Tyrševe ceste. Za vozove s konjsko vprego pa po cesti, ki vodi v Jarše Pokopališki ulici, mimo Kemične tovarne in dalje skozi Predovičevo ulico proti mestu.

2. Električna cestna železnica, ki bo vozila vsaki dve minuti, bo imela pred pokopališčem posebno postajališče za izstop in posebno postajališče za vstop potnikov.

3. Redni avtobusni promet iz mesta na pokopališče in obratno letos odpade.

4. Vsako prenatrpanje vozil je v smislu obstoječih predpisov strogo zabranjeno in smejo sprevodniki sprejeti le ono število potnikov, kolikor je komisijelno dovoljenih mest (sedežev) in stojišč. Varnostni organi imajo nalog, da vozila, ki so bila prenatrpana, izločijo iz prometa ter jim zabranijo nadaljnje obratovanje. Vsled tega se tudi občinstvo opozarja, naj ne sili v vozove, ki so že z najvišje dopustnim številom potnikov zasedeni.

5. Za privatne avtomobile in avtoizvoščke je določen pred pokopališčem poseben park poseben park tudi za konjsko vprego; kolesarjem pa je dovoz pred pokopališče prepovedan Vsi kolesarji bodo morali pustiti svoja kolesa na za to določenem prostoru to je na trikotnem vogalnem zemljišču, kjer se stekata Savska in Linhartova cesta.

6. Glede parkiranja vozil, kakor tudi glede vožnje same, se morajo vsi vozači, brez izjeme strogo ravnati po navodilih službenih varnostnih organov.

7. Občinstvo se opozarja, da je vstop na pokopališče dovoljen izključno pri vratih na desni strani cerkve (ki so navadno zaprta), izhod pa je izključno skozi leva vrata (to je med cerkvijo in upravnim poslopjem pokopališča).

8. Občinstvo, posebno starši z otroki, se opozarja, naj se tam kjer ni hodnikov strogo drže desne strani ceste, da se s tem izognejo nezgodam in da ne ovirajo po nepotrebnem prometa.

9. Občinstvo se ponovno, kakor vsako leto, opozarja, da je hoja in stopanje na grobove prepovedana. Varnostni organi imajo strog nalog, da vse take osebe legitimirajo in prijavijo, ker se bo proti njim postopalo zaradi poškodbe tujega imetja.

10. Končno se opozarja občinstvo, da se bo nahajala postojnica mestne socialne akcije na prostoru pred pokopališčem, to je na desni strani ob koncu ulice Med hmeljniki, kakor tudi ob upravnem poslopju žal. S tem bo vsakemu obiskovalcu grobov omogočeno, da počasti spomin svojih rajnkih z malenkostno odkupnino v prid mestnih ubogih.

★

Na vseh svetih dan bo ves dan promet do skrajnosti pomnožen. S končnih postaj Vič, Rakovnik in Št. Vid bodo vsi vozovi **direktno vozili k Sv. Križu, iz Most pa s prestopanjem na Hrvatskem trgu.** Za ta dan sta vpeljani tudi **dve krožni progi.** Krožna proga št. 2 bo vozila od Sv. Križa mimo kolodvora in pošte ter magistrata po Poljanah nazaj čez Hrvatski trg k Sv. Križu, a krožna proga št. 5 bo vozila od Sv. Križa čez Hrvatski trg mimo magistrata in pošte ter kolodvora nazaj k Sv. Križu. Ponavljamo, da se bomo na praznik Vseh svetih lahko vozili k Sv. Križu naravnost z Rakovnika, Viča, Št. Vida in nazaj, a pri vožnji iz Most bomo morali prestopati na Hrvatskem trgu. V prometu bo ta dan 46 voz in 6 prikolic in zato prosimo občinstvo, da zaradi hitrejše odpreme voz od Sv. Križa vstopa samo v **direktne vozove, da bodo odpadla vsa zamudna in nepotrebna prestopanja.** Pri vstopanju in izstopanju pri Sv. Križu naj ljudje pazijo, da vstopajo **na prostorih, ki so označeni za vstopanje,** izstopajo pa **samo na prostorih za izstopanje,** ki so tudi tako označeni. Posebno pa tudi prosimo, **naj nihče ne stoji na stopnicah,** ker bo policija strogo pazila na obešanje na tramvaj in vsak prestopek takoj kaznovala.

Na Vernih duš dan, v četrtek 2. novembra bodo direktno k Sv. Križu vozili vsi vozovi iz Most in Rakovnika ter nazaj ves dan, z Viča naravnost k Sv. Križu in nazaj pa samo popoldne. Šentviška proga bo vozila do pošte in nazaj. V prometu bo ta dan 36 voz in 6 prikolic.

V petek 3. novembra bodo ves dan vozili vsi vozovi iz Most k Sv. Križu, na ostalih progah pa tako kakor vsak dan po obstoječem voznem redu. Skupaj bo ta dan v prometu 28 voz in 6 prikolic.

Da se bo promet čim hitreje razvijal in ne bo zaradi napačnega vstopanja in izstopanja ter nepotrebnega prestopanja kakih zamud, zlasti pa zaradi pritiskanja na vozove in obešanje nanje celo kakih nesreč, naj občinstvo mirno čaka na prave vozove in se ne gnete s silo vanje. Zato naj pa ljudje zlasti na praznik Vseh svetih odidejo od doma o pravem času, predvsem naj pa pazijo na napise in pojasnila ter navodila policije in uslužbencev električne cestne železnice.

Presenečenja zgodnje zime

Živali so jo občutile, rastlinstvo in ljudje pa so bili presenečeni

Radovljica, 31 oktobra.

Prvi sneg, posebno če zapade zgodaj, povzroči vedno precejšnjo škodo. Tako je bilo tudi letos. Priroda se je sicer v zadnjih dnevih izredno hitro pripravljala na prvi učinkoviti zimski napad, toda vse le še ni bilo v redu, ko je zima nastopila svoje prodiranje tudi v dolini. Lastovke dolgo niso odletele, toda odšle so pa le še pravočasno. Divji golobi so odšli predčasno. Navadno se selijo še okoli Vseh svetih. Tudi škorci so odjadrali pravočasno.

Zanimivo je bilo opazovati letošnjo selitev kljunačev. V planinah so jih videli precej stalno skozi kakih 14 dni. Močan polet kljunačev je prišel v dolino v noči od 23. na 24. oktobra, pač kakor vsako leto. Toda dolgokljuni so se letos zadržali v naših krajih izredno kratko dobo. 24. oktobra je bil glavni polet. Dan kasneje, ko je precej deževalo, so bili še pri nas, noč od 25. na 26. oktober pa je bila jasna in hladna. Dočim so ljudje pričakovali z nočnim ohlajenjem zboljšanja vremena, so kljunači občutili svarilo pred snežno nevarnostjo, ki je res že sledila prihodnji dan. Druga leta so se kljunači zadržali celo po 14 dni in še več, letos pa jih je odpeljala že prva jasna noč. In to je bilo za rod dolgokljunov tudi rešilno. Le težko bi si bili iskali hrane v trdih, zamrznjenih tleh. Hrana kljunačev obstoji v glavnem iz deževnikov, ki posebno v južnem vremenu prilezejo na površje in jih kljunači z dolgimi kljuni vrtajo iz mehke, močvirnate zemlje.

Kljub precej nenadnemu napadu zime so se letošnjo jesen vse selivke pravočasno umaknile čez gore v varne, tople kraje. Prihod zime pa so začutili pravočasno tudi četveronožci. Ko je po planinah pred dobrim tednom tu pa tam še prav prijetno poljubovalo solnce prosojne rebri, so že jeli črni gamsi prihajati iz senčne koroške strani na prisojno kranjsko plat Karavank. Večina gamsov s Karavank je povržena v ruševju in v macesnovcih na naši strani. Ko pa prične greti poletno solnce in to že proti koncu pomladi in ko pričnejo v planino prihajati turisti in pastirji, pa odide skoro vsa gamsarija, posebno koze z mladiči, v senčne pečine na Koroško, kjer je vse bolj mirno in težje dostopno svetu, kakor je na južni strani Karavank. Preden pa zakraljuje zima, se skoraj vsi gamsi spet vrnejo v svoje rojstne kraje.

Prav tako kakor gamsi so tudi srne začutile pravočasno bližajočo se zimo. Nekaj ur preden je pričelo snežiti, ko je sijalo še solnce, so že opazili na pobočju Jelovice srne, ki so se pomikale v dolino. Po več skupaj so jih videli, kako so letele v nižje ležeče gozdove. Ljudje, ki so opazovali hitro premikanje divjadi, so sklepali, da bo prišlo izredno hitro hudo vreme. In to se je tudi zgodilo. Na Karavankah je zapadlo v poldrugem dnevu toliko snega, da se Prešernova koča na Stolu le komaj še opazi. Sneg jo je skoraj vso zapadel. Veliko snega pa je padlo tudi na Jelovici. Delavci, ki so sekali les na Jelovici, pravijo, da ga je na Mošenjski planini, kjer bo kmalu lepa smuka, zapadlo nad 1 meter. Vozniki so morali za nekaj dni ustaviti vožnjo s planine.

Bolj kakor živano je iznenadil sneg cvetano in človeka. Listje z drevja je zelo hitro odpadalo, toda ne pri vseh drevesnih vrstah enako. Dočim so se bukve in gabri hitro obleteli, je na nekaterih vrstah drevja, posebno na sadnem drevju še vse zeleno. Tako drevje je seveda zelo trpelo in ga je mnogo polomil prvi težki sneg. Mokri sneg pa je posebno v dolinskih gozdovih polomil in celo izruval več iglavcev. Kako zelo težak je bil zadnji sneg, priča dejstvo, da je potrgal na Gorenjskem električne vode in da se je bilo zlomilo celo več drogov. Ker je bilo do zadnjega toplo, so kmetje pustili na njivah zimske pridelke. V nadi, da ne bo še takoj zapadel sneg, pa tudi niso zavarovali sadovnjakov, in to se je že maščevalo. Prvo noč, ko je bil zapadel sneg, od sobote na nedeljo, zajci niso šli iz ležišč. Sadjarji so se tolažili, da bodo počakali vsaj do ponedeljka, kajti pri novozapadlem snegu zajci radi čepijo nekaj dni v ležišču, a zdaj imajo tudi še v kozolcih dosti hrane. Toda letos se je zajcem zelo mudilo. Kljub temu, da jim ni primanjkovalo hrane, so se bili že v noči na ponedeljek lotili mladih debel sadnega drevja. V nekaterih krajih so povzročili že precejšnjo škodo, kar naj bo sadjarjem neprijeten, žalosten opomin, da tudi lepemu, toplemu jesenskemu vremenu ne smemo verjeti in da je treba pač vse narediti pravočasno. —a.

Novi občinski dom v Trbovljah

Novi trboveljski občinski dom, o katerem smo poročali, da je bil pred kratkim dograjen, so nedavno na prvi otvoritveni seji občinskega odbora v novem domu predali svojemu smotru.

Na predvečer je bila impozantna zgradba svečano razsvetljena. Množica ljudi je prisostvovala na novem občinskem trgu koncertu delavske godbe, portal je bil lepo okrašen z jugoslovenskimi trobojkami in zelenjem. Na dan otvoritve same se je dopoldne zbral občinski odbor k svečani seji, katere so se udeležili zastopnik rudnika ravnatelj inž. Biskupski, v imenu občine Hrastnik Doi pa župan Malovrh s člani hrastniškega občinskega odbora.

Sejo je otvoril predsednik Klenovšek, ki je uvodoma omenil, da so se v Trbovljah baš pred šestimi leti združili delavci kmetje in obrtniki pod skupnim gospodarsko-po-

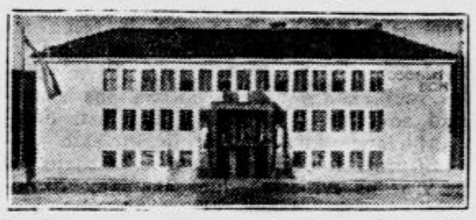

litičnim programom za depolitizacijo občine, za ravnopravnost občanov ne ozirajo se na stan in politično pripadnost. Poudaril je industrijski značaj Trbovelj, čijih gospodarski napredek je odvisen le od prosperitete rudarskega dela. Občina je pod današnjo upravo izvedla veliko socialno delo, predvsem v prid delavskega prebivalstva, od javne kuhinje, ki je preskrbovala v letu krize dnevno 1600 revnih otrok in 200 brezposelnih delavcev in delavk pa do finančne sanacije občinskega gospodarstva, ki je uspela vsled splošnega zboljšanja gospodarskega stanja in uvedbe novih davščin na električni tok. Občina skrbi za najpotrebnejša javna dela in izpopolnitev higiensko zdravstvene službe, ki je zahtevala nastavitev lastnega občinskega zdravnika za bolnike, ki niso člani Bratovske skladnice in Okrožnega urada ter nimajo sredstev za zdravljenje. Zgraditev novega občinskega doma je bila z ozirom na velike nedostatke dosedanjih občinskih uradnih prostorov ter vedno večje upravne naloge občinskega uradovanja neobhodno potrebna. Priprave in zgradbe so bile dovršene v amerikanskem tempu ter so bili celokupni gradbeni stroški kriti s prihranki in povečanimi dohodki na električni trošarini v iznosu od din 1,654.000. Novi dom naj bi hiša pravice za vsakogar, dom vseh občanov, kadar bodo v stiski. Predsednik je predložil, da se mesto svečanostnih otvoritvenih prireditev nakaže kot pomoč največjim občinskim revežem din 5000, kar je občinski odbor odobril soglasno. V imenu občine Hrastnik Dol je župan Malovrh čestital k tako lepo uspeli zgradbi, ravnatelj TPD Biskupski pa je izrazil čestitke v imenu TDP. Seji je sledil ogled zgradbe, ki je po svoji smotrni notranji ureditvi brez dvoma eden najlepših in najmodernejših občinskih domov v Sloveniji.

Zgradba sama je dvotraktno dvonadstropno poslopje. V glavnem traktu so nameščeni vsi občinski uradi, v manjšem stranskem traktu pa sejna dvorana. Uradi sami so prostorni in svetli ter vsi zvezani med seboj po dveh širokih hodnikih, ki jih zopet veže položno stopnišče. V pritličju je nameščen arhiv, skladišče za potrebščine proti napadom iz zraka s posebno celico za preizkušanje plinskih mask, soba za sluge in dostavljalce, stanovanje za hišnika kotlarna in zaporne celice. V prvem nadstropju so uradi policije, prijavnega, vojaškega oddelka, blagajna in knjigovodstvo. Blagajniški in vojaški oddelek imata posebno zidane trezorje. Poleg tega sta v prvem nadstropju še dve sobi za oddelek finančne kontrole, trošarinski in socialni oddelek. V drugem nadstropju pa so uradi župana, tajniške sobe, registratura, vložišče in strojepis, posvetovalnica uprave, sodišče in gradbeni oddelek, ki ima prostrano sobo kot risalnico v kateri je vse smotrno pripravljeno za gradbeno delo. Posebnost je tu na prečnem zidu narisana glavna delitev daljič »a« po zlatem in ilustrirana potreba prostora za človeka v raznih držah. Zgradba ima centralno kurjavo in avtomatsko telefonsko centralo Siemens za notranji, krajevni in medkrajevni promet. Občina je sedaj vezana po telefonu tudi z ostalimi občinskimi objekti in z župniščem.

Občinskemu odboru je čestitati k temu zadnjemu uspehu trboveljske komunalne politike, ki bo s takim reprezentativnim občinskim domom poudarjena v zdravem naprednem stremljenju za dobro vseh Trbovelj. Želeti je, da temu velikemu delu sledijo v kratkem druga nič manj važna dela, ki so že pripravljena ter se morajo izvesti s sodelovanjem banovinskih in državnih činilcev. Predvsem naj bo omenjen Zdravstveni dom in regulacija Trboveljščice, postavki ki sta iz higiensko zdravstvenih ozirov pač najnujnejši v bodočem programu občinskih javnih del.

Zagrebški mestni uradniki po novem

Značilna in zanimiva izjava novega zagrebškega mestnega komisarja Starčevića

Ljubljana, 30 oktobra

V zvezi z organizacijo nove banovine Hrvatske se v vsem jugoslovenskem tisku mnogo razpravlja o novih političnih in upravnih problemih, ki se zastavljajo, in splošna slika že približno naznačuje novega duha, v katerem se država preureja. Spričo tega pa smo skoraj prezrli nekatera konkretna socialna vprašanja, ki hkratu prihajajo na dnevni red. V drugem pogledu daje nekaj zanimivih informacij najnovejša številka lista »Gradski namještenik«, uradnega glasila «Društva gradskih službenika« v Zagrebu, ki objavlja na uvodnem mestu intervju svojega glavnega urednika z novim komisarjem zagrebške mestne občine Mate Starčevićem.

Urednik lista je vprašal komisarja najprej, koliko je resnice v govoricah, da bodo vsi mestni uslužbenci, ki imajo manj kakor 10 let službe za sabo, stavljeni na razpoloženje. — Kdo pa govori takšne reči, je rekel komisar. O tem ni govora, jaz poznam potrebe uradnikov, saj sem sam uradnik, zato pa se tudi borim na njihovi strani. Nihče naj se ničesar ne boji. Vrše se samo nekatere premestitve, a odpustov ne bo nikakih. Naj se le kar vsi mirno primejo dela, naj le delajo za občane in naj v svojem poslu zmerom bratsko ravnajo. Zmerom se moramo zavedati, da smo mi tu zaradi občanov, ne pa oni zaradi nas. Dolžnost nas uradnikov je, da narodu pomagamo, da ga dvignemo kulturno, moralno in gospodarsko. Le nič skrbi! Jaz hočem urad. stanje še izboljšati, da bodo lahko delali v miru. Zato je treba samo časa in možnosti Slišal sem, da se nekaterim premestitvam daje nekak političen pomen. A v resnici ni nič tega. Te premestitve se vrše po našem preudarku in po službeni potrebi. Tako so se izvršile nekatere izpremembe med gospodi senatorji in med šefi odsekov. Postavili smo jih na mesta, ki jim stvarno kot strokovnjakom ustrezajo. Kot primer lahko vzamete senatorja Mira Majerja. Prosim vas on je kot senator sedel pred županovo sobo in spuščal k njemu stranke. To pač ni bil posel za senatorja. Nismo mogli dopustiti, da sedi tam, zato smo ga razrešili te službe in zdaj ima priliko da se povsem preda delu v svojem odseku.

Na vprašanje, ali bodo res znižane plače, je komisaru odgovoril: — Kaj? Znižane? Ne! Če bi mogli, bi še zvišali plače. Znižali bomo samo plače gospodom ravnateljem podjetij, nikdar pa mestnemu uradništvu. Bodite prepričani, da storim vse, kar morem, da bi bili mestni uradniki zadovoljni.

Frizersko zborovanje v Celju

V nedeljo je bilo v Celju zborovanje zastopnikov frizerskih združenj iz Ljubljane, Maribora in Celja. Zborovanja so se udeležili tudi štirje delegati zagrebškega frizerskega združenja.

Na zborovanju so razpravljali o perečih stanovskih vprašanjih, zlasti o razmejitvi frizerske in brivske stroke. Zborovalci so zahtevali, da se izda uredba, ki naj točno določa, da smejo mojstri, ki si so pridobili do uveljavljenja te uredbe pravico, da izvršujejo frizersko in brivsko panogo, obdržijo to pravico. Novi mojstri pa naj bi morali polagati izpit iz obeh panog, če bodo hoteli izvrševati obe panogi. Kandidatov, ki so se učili samo ene panoge in nameravajo izvrševati samo to panogo, naj bi polagali izpit samo iz te panoge.

Pri razpravi o pomočniških mezdah ni prišlo do zaključka. Mojstri so mnenja, da je v tem pogledu itak v veljavi zakon o minimalnih mezdah. Na zborovanju so tudi razpravljali o enotnem postopku pri mojstrskih izpitih v dravski banovini. V debato so posegli tudi zagrebški delegati in dajali koristne nasvete. Na zborovanju je bilo doseženo popolno soglasje v vseh vprašanjih. Podčrtana je bila tudi potreba enotnega postopanja v vseh obrtniških zadevah v dravski banovini.

Osa jo je pičila v jezik

V Frankfurtu ob Odri se je primeril te dni nenavaden slučaj, ki je zahteval zdravniško intervencijo. Neka štiridesetletna ženska je jedla hruško in ni opazila, da se nahaja v sadežu osa, ki je pičila žensko v jezik. Zaradi osinega pika je ženski otrpnil jezik in so ji morali nuditi zdravniško pomoč.

Vojne mornarice obeh vojujočih se taborov

Zadnji znani podatki o številu in velikosti nemških, angleških in francoskih vojnih ladij

Dosedanji potek vojne med zapadnima velesilama in Nemčijo je zaenkrat obeležen predvsem po borbi na morju, pri čemer sta oba tabora prizadela drug drugemu že težke izgube Anglija je izgubila že dve veliki ladji: nosilca letal »Courageous« in bojno ladjo »Royal Oak«. Nemci pa so izgubili okrog 20 podmornic.

Anglija ima trenutno pod orožjem 14 velikih bojnih ladij s skupno 443.750 ton tonaže. Pri tem je potopljeni »Royal Oak« že odračunan. Francija ima 7 velikih bojnih ladij in tonažo 163.495 ton. Obe državi skupaj imata torej 21 velikih bojnih ladij s tonažo 607.695 ton. Nemčija ima pod orožjem 2 veliki bojni ladji s skupno tonažo 52.000 ton. Trenutno grade v Nemčiji še 2 veliki bojni ladji, v Angliji 5 in v Franciji 2.

Francija in Anglija imata skupaj 7 velikih nosilcev letal s skupno tonažo 140 000 ton in 200 letali, nameščenimi na teh nosilcih. Potopljeni »Courageous« je že odštet. Poleg tega imata še 3 matične ladje s skupaj 50 letali. Nemčija trenutno nima še nobenega nosilca letal, gradi pa dva, ki bosta imela na krovu skoraj 80 letal. V Angliji so v gradnji štiri, v Franciji pa ena matična ladja.

Nemčija ima tri oklopne križarke po 10.000 ton tipa »Deutschland« V gradnji pa ima še tri težke križarke. Anglija in Francija imata skupaj 22 oklopnih in težkih križark s tonažo 215.000 ton. Lahkih brzih križark imata Anglija in Francija 57 s skupno tonažo 365 000 ton. Nemčija pa 6 s skupno tonažo 35.400 ton. Francija in Anglija imata še dve križarki minonoski, katerih vsaka nosi po 630 min.

Torpednih rušilcev imata Francija in Anglija 235 s skupno tonažo 370.000 ton, Nemčija pa 22 s tonažo 31 000 ton.

Podmornic imata Anglija in Francija skupaj 132, od tega 66 velikih s tonažo 800 do 2.000. Skupna tonaža angleških in francoskih podmornic znaša 117.000 ton. Nemčija je imela ob izbruhu vojne okoli 65 podmornic s skupno 25.000 tonami. Večina nemških podmornic spada med male podmornice, ki imajo po 250 do 500 ton. Visokomorskih podmornic s 750 in več ton je imela Nemčija 3. septembra t. l. okrog 30. Po angleških in francoskih vesteh je Nemčija doslej izgubila kakih 20 podmornic, baje po večini visokomorskih. Ako je to res, bi imeli Nemci sedaj le še 10 takih podmornic, ki so sposobne za plovbo in borbo na oceanu, dočim operirajo manjše podmornice lahko le v morju med nemško in angleško obalo, tako da ne morejo ogrožati angleških in francoskih zvez z izvenevropskimi državami.

Poleg tega ima nemška mornarica večje število posebnih manjših ladij za polaganje in iskanje min. Njih število ni znano, ravno tako tudi ne število posebnih francoskih in angleških ladij za polaganje in iskanje min, za spremljevanje trgovskih ladij, za borbo proti podmornicam in za obalno službo.

Anglija ima skupno pod orožjem okoli 550 pomorskih vojnih edinic s skupno tonažo 1,500.000 ton, Francija okoli 250 s tonažo 600.000 ton, Nemčija pa 140 edinic s tonažo okoli 200.000 ton.

★

Težkoče prekomorskih letalskih napadov

Znani francoski publicist Henri de Kerillis, ki slovi tudi kot eden najboljših letalskih strokovnjakov, je objavil v svojem listu »Epoque« studijo o izgledih nemškega letalstva za množinske napade na Anglijo. V studiji ugotavlja pisec, da je nemško vrhovno vodstvo doslej uporabljalo pri letalskih akcijah samo manjše število letal. To taktiko tolmačijo letalski strokovnjaki na različne načine. Najbolj verjetno tolmačenje je tisto, ki trdi, da razpolaga Nemčija z omejenim številom modernih bombnikov za dolge polete. Med drugim pravi Kerillis:

»Nemčija je gradila zadnja leta veliko število bombnikov, ki pa so sposobni le za krajše polete, ker je pri njihovi izgradnji računalo nemško vojno vodstvo prvenstveno z operacijami proti letalsko šibkim državam, kakor sta to bili Češkoslovaška in Poljska. Tekom poljske akcije je utrpelo nemško letalstvo dokaj velike materialne žrtve, pa tudi človeške ki so še težje nadomestljive od materialnih. Letalcev ki so zmožni leteti s težkimi modernimi bombniki nad sovražnim ozemljem tisoče kilometrov brez pristanka, ni na legije. Še manj pa je takih letalcev, ki so sposobni za prekomorske polete. Poleg tega je treba računati s tem, da je koeficient izgub pri letalskih operacijah z določenim ciljem mnogo večji, kakor pa pri poletih »na slepo« nad sovražnim ozemljem. Rezultati dosedanjih angleških in nemških letalskih operacij proti določenim ciljem dokazujejo, da se vrne na svoje izhodne baze samo 70 odstotkov letal, dočim jih je 30 odstotkov sestrelienih Na podlagi tega je mogoče v naprej izračunati, da so letalci pri poletih na velike razdalje nad sovražno ozemlje pri tretjem ali četrtem poletu po verjetnostnem računu obsojeni na smrt.«

Štiri vojne zapada proti Nemčiji

Belgijski vojaški tednik »Guerre« je objavil v svoji poslednji številki zelo zanimiv članek o vojaških ciljih sedanje vojne. Najprej se dotika vprašanja opozicije v Nemčiji proti sedanjemu režimu in prihaja do zaključka, da se varajo vsi, ki mislijo, da je mogoče Hitlerja in njegov režim strmoglaviti na tako zvani »notranji fronti«. Nato presoja posamezne izraze sedanje vojne in piše, da vodijo to pot zavezniki proti Nemčiji štiri vojne: vojaško, gospodarsko, moralno in diplomatsko vojno.

Izmed vseh štirih je znabiti najbolj uspešna gospodarska, toda tudi najbolj počasna. Preden bi ona dosegla svoje uspehe, bi se lahko pri sovražniku pojavil oni notranji razpad, ki bi pozneje samo kompliciral delo za vzpostavitev miru, kakor je bil to primer leta 1918, ko so zavezniki dolgo zaman iskali prave odgovorne državnike na nasprotni strani, s katerimi bi se lahko pogajali. Najbolj uspešna je vsekakor prava vojna na bojiščih, kajti edino ta nudi možnost, da se zasede primeren del sovražnega ozemlja in pridobi s tem edino zanesljivo jamstvo za vzpostavitev take vlade, ki nudi vse garancije za sklepanje o novi, boljši mirovni ureditvi po končanih operacijah. Moralna vojna ali »vojna živcev« se je začela že davno pred pravo vojno in se je potem le še stopnjevala. Toda ona igra enako kakor diplomatska vojna le podrejeno vlogo: nobena od njih ne more izsiliti odločitve, temveč lahko le pripomore k pospešitvi odločitve v pravi vojaški ali pa v gospodarski vojni.

Male priče velikih dogodkov

Svojevrstna razstava v Londonu

V Londonu imajo navzlic vojni svojevrstno razstavo. V hiši v Piccadillyju, v kateri sta prebivala sedanji kralj in kraljica kot vojvoda in vojvodinja Yorška, so razstavili predmete iz vsakdanjega življenja, ki so bili v zvezi z znamenitimi osebnostmi in ki so v določenih trenutkih imeli zgodovinsko ulogo.

Videti je n. pr. z dragulji posuti red, ki ga je Napoleon izročil nekemu prijatelju, ko je zapustil »Bellerophon« in šel v pregnanstvo. »Napoleon je sam stopil v čoln,« piše neka priča tega tragičnega dogodka. »Kmalu sta mu sledila dva francoska generala in dve francoski dami... Oba generala sta sedela molče s sklonjeno glavo, klobuk sta držala med koleni. Obe dami sta med vso vožnjo tiho jokali. Ko se je odpravljal na krov »Northumberlanda«, je Napoleon snel z vrtu red z ognjenim trakom in ga izročil Manningu s francoskimi besedami: »Obdržite to v spomin name.« Manning je odgovoril: »Do svoje smrti, Sire!«

Številne so relikvije iz stuartske dobe. Tako je St. John's College v Oxfordu posodil podobo Karla I., ki so mu lasje in brada popisani s teksti spokornih psalmov. Karel II. je bil prosil, naj mu to podobo darujejo. Zelo nerad se je zavod ločil od nje. Nekoliko let pozneje je kralj vprašal, ali bi mogel za zavod kaj storiti Tedaj so ga prosili, naj bi sliko vrnil.

Na razstavi je videti tudi pol zlate gvineje, ki jo kraljica Henrieta Marija izročila Karlu I., svojemu možu, ko se je z zadnjim stiskom roke za vedno ločila od njega.

Nenavaden razstavni kos je čudovito lepo rumeno brokatno oblačilo iz l. 1760 Jane Wainwrightova, lepa, čednostna hči nekega kvekerskega zdravnika iz Yorkshirea, je prišla v London, da obišče kraljevega telesnega zdravnika. Ta ji je podaril omenjeno oblačilo in jo vzel s seboj na dvorni ples. Ves London jo je potem slavil zavoljo njene lepote. Ko je pa o tem »nesramnem« početju zvedel nje oče, je prišel v London, vzel hčer domov in jo kratkomalo poročil z nekim dostojanstvenim kvekerskim trgovcem z volno.

Nadalje občuduješ na razstavi lahko posteljo, v kateri je spal Wellington med waterlooškim pohodom, brivsko skledo, ki jo je uporabil v jutru bitke, daljnogled, skozi katerega je Florence Nightingale opazoval bitko pri Sebastopolu, malo žago, s katero so lordu Nelsonu amputirali roko po bitki pri St. Vincentu, in njegove prve otroške oblekce.

Mnogi predmeti spominjajo na dobo kraljice Viktorije. Tu je videti n. pr. kraljičino pisalno mizo, na njej kip njenega moža, pisemski papir s sliko Windsorskega gradu, nje najljubši stol nje šal, skice in slike o njej kot otroku, dekletu, mladi ženi in babici v krogu vnukov, male gosli, ki jih je daroval nje mož princu Albertu in na katere je ta na kraljičin rojstni dan pred njeno spalnico igral »God save the Queen«. Našemu času bližji so spet spominki na nesrečno Scottovo odpravo na Južni tečaj posebno pa njegovo zadnje presenetljivo pismo na go Wilsonovo, katere mož je poleg njega umiral, ko je to pismo pisal.

Italijanski strokovnjaki o nemških pripravah

Italijanski listi objavljajo obširna poročila svojih vojaških strokovnjakov o nameravani nemški ofenzivi na zapadu. Večina italijanskih strokovnjakov meni, da ni računati s kakimi vojaškimi operacijami nemške vojske proti nevtralnim državam Švici, Belgiji in Nizozemski. Ako bi nemška vojska resnično nameravala storiti tak korak, potem bi izvršila svoje priprave tako da bi bile povsem tajne ter napad izveden čim bolj nepričakovano in iznenada. Pač pa italijanski vojni strokovnjaki ne izključujejo v zvezi z morebitno nemško ofenzivo možnosti, da bo nemška vojska nastopila z vojaškimi iznenadenji, na katera Angleži in Francozi niso pripravljeni. Med iznenadenji bi lahko bili izredno težki tanki, oboroženi s topovi kalibra 15 cm in pa obstreljevanje francoskih in angleških postojank z izredno močnim doslej neznanim eksplozivom, kakršen je bil najbrž uporabljen že tudi pri nemškem podmorniškem napadu na angleške ladje v Scapa Flowu.

Beležke

Dr. Krnjević v Beogradu

Glavni tajnik HSS dr. Krnjević je, kakor smo že poročali, v torek zvečer prispel v Beograd, prvič po svojem povratku iz emigracije. Včeraj se je sestal s podpredsednikom vlade dr Mačkom in v teku dneva tudi z drugimi hrvatskimi ministri. Dr. Krnjević je obiskal tudi ministra pravde dr. Lazarja Markovića v njegovem stanovanju ter mu čestital h krstni slavi Razen tega ga je sprejel predsednik vlade Dragiša Cvetković, s katerim je imel daljši razgovor.

Priprave za vsesokolski zlet 1941

V Beogradu je bila seja prosvetnega odbora saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Na seji je poročal profesor Krejčik o pripravah za vsesokolski zlet v Beogradu leta 1941. Zlet bo štel skupaj 28 zletnih dni. Pričel se bo že januarja 1941 z glasbenimi prireditvami in zimsko sportnimi tekmami. V teku meseca maja bodo zletni dnevi sokolske dece, ki naj bi se vršili za več sokolskih žup skupaj v Ljubljani, Subotici, Beogradu in Zagrebu. Glavni zletni dnevi bodo okoli Vidovega dne v Beogradu. Vojaški zletni dnevi pa bodo okoli 6 septembra v Beogradu v zvezi s proglasitvijo polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II. V glavnih zletnih dneh bodo predvajali tudi zletno sceno, ki bo nosila naziv »1804 — 1918«.

Katere volitve imajo prednost

Zabeležili smo mnenje nekaterih beograjskih političnih krogov, da se ne morejo vršiti volitve v hrvatski sabor pred volitvami v narodno skupščino in da je zaradi tega sedaj prvenstvena potreba, da izda vlada čim prej nov volilni zakon za volitve poslancev v narodno skupščino. V Zagrebu so nekateri zopet drugega mnenja. Dočim zagovarjajo samostojni demokrati z Večeslavom Vilderjem na čelu preko svojega organa »Nova riječ« čim prejšnji razpis volitev v narodno skupščino, pa meni »Obzor«, da je treba najprej razpisati volitve v hrvatski sabor, to pa zaradi tega, ker »banska oblast ne more razviti svojega delovanja v polnem obsegu vse dotlej, dokler se ne bo sestal hrvatski sabor. Poleg tega ni reševanje splošnih političnih vprašanj v narodni skupščini noben razlog, da bi čakali z izvolitvijo in sestankom hrvatskega sabora vse dotlej, dokler ne bo izvoljena nova narodna skupščina.«

Demokrati o današnjem političnem stanju

V spominu je še, koliko prahu je svojčas dvignila afera prof. Kneževića, ki ga je kot predsednika Jugoslov. profesorskega društva Stojadinovićev režim pognal v penzijo. Sedaj je pričel profesor Knežević aktivno nastopati v politiki ter je v ponedeljek govoril na demokratski konferenci v Selevcih. V svojem govoru se je v celoti in brez pridržka izrekel za zunanjo politiko, ki jo vodi v sedanjih težkih časih naša država, ostro pa je kritiziral našo notranjo politiko. Obrazložil je stališče demokratske stranke do sporazuma med predsednikom Cvetkovićem in dr. Mačkom. Po poročilu beograjske »Politike« je dejal med drugim:

»Sporazum ni zadovoljil Srbov iz več vzrokov. Predvsem zato, ker ni privedel do splošne preureditve naše državne zajednice in ni vrnil političnih in državljanskih svoboščin. Najnovejša razdelitev države odgovarja v neki meri razdelitvi interesnih sfer in predstavlja pravi politični rebus. Na sliki vidimo danes Hrvatsko, jutri bomo videli morda Slovenijo in mi se upravičeno vprašujemo, kje so ostali Srbi in kje je ostala Jugoslavija. Razpis volitev v senat, nesvobodni tisk in vse metode vladanja dokazujejo, da se nadaljuje s starimi metodami. Tudi dr. Stojadinović je »gusaril« o političnih svoboščinah in izvajal pri tem najbolj črni režim, kar jih je doživela Jugoslavija.«

JRZ v banovini Hrvatski

Za nedeljo 5. novembra je bila sklicana skupna seja banovinskih odborov Jugoslovenske radikalne zajednice za savsko in primorsko banovino, na kateri naj bi se bila osnovala enotna JRZ za banovino Hrvatsko. Sedaj javljajo beograjski listi, da je ta seja odložena zaradi tehničnih razlogov za nedoločen čas. Odložitev seje je bila storjena v sporazumu z glavnim vodstvom stranke v Beogradu. Kakor nam javljajo iz Zagreba, obstoja razpoloženje, da se JRZ v hrvatskih krajih likvidira.

Dva hrvatska škofa obiščeta Ameriko

Zagrebški listi poročajo, da je bilo v soboto na končani konferenci jugoslovenskega katoliškega episkopata med drugim sklenjeno, da se zaradi organizacije proslave 1.300 letnice pokristjanjenja Hrvatov pošljeta v Ameriko kotorski škof msgr. Butorac in sarajevski pomožni škof dr. Čekada Škof Butorac bo obiskal hrvatske naselbine v Severni, škof Čekada pa one v Južni Ameriki.

Ljubljanski „šlosberg“

Kratkovalovni radijski postaji v Beogradu, ki je edina od vseh naših oddajnih postaj v državni upravi, je treba priznati, da za naše razmere opravlja mnogo koristnega propagandnega dela doma in v tujini. V obliki ličnih brošuric izda vsak mesec naprej svoj program. V novembrskem zvezku je posvečeno mnogo prostora ziasti Sloveniji in Slovencem. Na prvih straneh ima brošurica Prešernovo sliko, sliko cerkve v Vrbi ter kratek životopis pesnika z oceno njegovega dela. Tudi partitura Hajdrihove skladbe »Pod oknom«, sonet »O Vrba, srečna, draga vas domača« s faksimilirano Prešernovo pisavo zadnjih dveh verzov soneta in pesnikovim podpisom, opis Logarske doline — vse to se dobro poda vanjo in smo je kar veseli.

Pri nas pa je menda že tako, da nobeno veselje ne sme biti neskaljeno. Tudi s to brošurico je tako. V kratkem opisu Ljubljane s sliko naleti namreč čitatelj na tale stavek: »... iznad starih krovova uzdigao se breg Šlosberg sa starim zamkom.« Upravičeno se bojimo, da je tudi v tujejezične izdaje prospekta (v francoske, italijanske itd.) zašla ta čudna označba, dasi ne dobite Slovenca, tudi najstarejšega ne, ki bi Ljubljanskemu gradu pravil »šlosberg«. Bog vedi odkod je nesrečni pisec dobil to besedo in kako da ga ni zbodla v domačem besedilu!

Sestanek kmečko-delavskega gibanja v Ljubljani

V nedeljo je bil v Ljubljani sestanek, ki sta ga sklicala ljubljanski odvetnik dr. Viktor Maček in kozjanski posestnik Franc Jevšnik. Na sestanku naj bi se bilo glasom okrožnice, ki je bila izdana od omenjenih dveh gospodov, obravnavalo vprašanje slovenske »kmečko-delavske zveze«. Sklicatelja zatrjujeta, da so voditelji bodoče kmečke stranke, v katerih imenu sta izdala okrožnico, že dobili v tem oziru pritrdilni odgovor delavske levice. Neodvisni kmet in neodvisni delavec naj se kot naravna zaveznika združita v posebno zvezo. Tudi da je že dosežen sporazum za sodelovanje odn. fuzijo s predstavniki grupe »mladokmetijcev«.

Sestanka se je udeležilo okrog 80 povabljenih ljudi s podeželja, zlasti iz ljubljanskega okrožja, kakih 100 udeležencev pa je bilo iz Ljubljane. Prireditelji so povabili na konferenco dr. Dragoljuba Jovanovića, znanega zastopnika levičarskega delavsko-kmečkega programa. Dr. Jovanović osebno ni prišel, temveč je poslal kot svojega zastopnika nekega g. Bogdanovića iz Beograda. Konferenca se je zaradi intervencije oblasti predčasno razšla.

O njej poročajo tudi zagrebški listi. Med drugim javlja »Hrvatski dnevnik«: »V restavraciji pri Levu so se zbrali delegati in pristaši slovenskega delavsko-kmečkega gibanja, mladokmetijcev in zveze delavskega ljudstva. Kmet Jevšnik je prečital okrožnico, ki poziva na sestanek pristašev vseh treh skupin v svrho fuzije. Na sestanek sta prišla tudi dva delegata dr Dragoljuba Jovanovića. Čim je Jevšnik otvoril sestanek, ga je policijski zastopnik razpustil, ker je bil sestanek sicer prijavljen, toda dovoljenje ni prišlo. Jevšnik je izjavil, da se bo vršil sestanek v Zagrebu čez 14 dni. Nato je povzel besedo odposlanec dr. Jovanovića Bogdanović, toda beseda mu je bila odvzeta, ker sestanek ni bil dovoljen. Tedaj je policija izpraznila dvorano, nakar so prisotni odšli v »Loyd«, kjer so sprejeli neke sklepe.«

Naš izvoz in uvoz

Važni podatki ministra trgovine in industrije Andresa

Beograd, 31. oktobra. AA. Danes dopoldne je minister za trgovino in industrijo, dr. Ivan Andres sprejel novinarje, ki jih je v enournem razgovoru obvestil o vseh aktualnih vprašanjih svojega resora. O trgovinskih pogajanjih je m. dr. dejal: »Samo v 10 dneh, od 14. do 24. oktobra, smo podpisali pet trgovinskih dogovorov, od katerih so nekateri življenske važnosti za nadaljnji razvoj vse naše zunanje trgovine. Tako je bil novi trgovinski sporazum z Nemčijo sklenjen 16. oktobra, z Grčijo 18. oktobra, s Švico 21. oktobra, z Italijo pa 24 oktobra. Z Bolgarijo smo v tem času postavili podlago za gospodarsko sodelovanje glede gotovih vprašanj. Istočasno smo pripravili pogajanja, ki se bodo v kratkem začela z Rumunijo, Madžarsko in Francijo. Tolikšna trgovinskopolitična delavnost v tako kratkem času dozdaj še ni bila zabeležena v naši državi.

Izvoz žita in sliv

Letos smo imeli razmeroma obilno žetev pšenice in precej slab pridelek koruze, ki zato odpade kot izvozni predmet. Prebitek pšenice za izvoz v letu 1939/40 more doseči kljub povečani domači potrošnji in ustvarjanju večjih nalog hrane kakih 35.000 vagonov. Dozdaj smo že izvozili 12.700 vagonov, poleg tega pa smo sklenili ugodne pogodbe za še 10.000 vagonov, po večini z Italijo in Nemčijo.

Proizvodnja suhih sliv v državi je večja kakor pa je bilo pričakovati. Lahko računamo, da bo Bosna dala 3.500 do 4.000 vagonov, Srbija pa okoli 3.000 vagonov suhih sliv. V Nemčiji smo z dopolnilnim kontingentom zagotovili prodajo 2.300 vagonov. PRIZAD je dozdaj že kupil 1960 vagonov sliv in nadaljuje s svojimi nabavkami. Kljub ogromnim ponudbam odgovarjajo cene na vseh merodajnih tržiščih v državi intervencijskim cenam. Dobra kakovost nam bo olajšala letos tudi plasman sliv na novih tržiščih v severnih državah ter v Holandiji in Franciji, ker srednja Evropa ne more porabiti letošnjega našega prebitka. PRIZAD bo te dni določil pogoje za izvoz v te države.

Izvoz živine

Na vprašanje novinarjev o stanju živinoreje je minister dr. Andres dejal:

Pogajanja z Nemčijo, Italijo in Švico so posebno pripomogla k zboljšanju izgledov za izvoz živine. Dozdaj ti izgledi niso bili bog ve kako zadovoljivi. Zaradi dejstva, da smo z Nemci zagotovili ravnotežje v plačilnem prometu, je zavod za pospeševanje zunanje trgovine mogel uspešno končati pogajanja, ki nam zagotavljajo do konca letošnjega leta izvoz 30.000 živih in 15.000 zaklanih prašičev, 300 vagonov masti, 100 vagonov slanine in 5.000 glav goveje živine v Italijo, s katero imamo ugoden plačilni promet (pasivni saldo nad 130 milijonov din). Sklenili smo pogodbe, ki nam omogočajo izvoz do 800 glav goveje živine na teden, od česar odpade 360 glav na lažja goveda. Tudi z Nemčijo smo poskusili skleniti pogodbe glede izvažanja lažjih govedi (bus) in uspešni izid teh poskusov bo prinesel znatno olajšanje razmer v hribovitih krajih, ki so dozdaj najmanj sodelovali pri izvozu. Pogodba o izvozu živine v Švico določa izvoz 4.000 glav živih prašičev v mesecu novembru, od česar najmanj 1/3 odpade na mesnate prašiče. Od povečanja izvoza mesnatih prašičev in lažje goveje živine bodo imeli predvsem korist hrvatski kraji, od izvoza mastnih prašičev in težje goveje živine pa bolj Vojvodina in Srbija. Izvoz v Češkomoravski protektorat je slabši (tisoč prašičev na teden) zaradi neugodnega plačilnega prometa. Pogodbe, ki smo jih sklenili, in trgovski zaključki, ki jih je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine že dosegel z Italijo, Nemčijo in Švico, nam omogočajo ohraniti cene živini na rentabilni višini. To pomeni, da morejo biti cene za proizvajalce na notranjih tržiščih in sejmih za govedo najboljše kakovosti 6 do 7 din, za prašiče, tudi najboljše kakovosti, 9 do 10 din za kilogram žive teže. Sedanje cene se že gibljejo v teh mejah.

Izvoz lesa

Kar se tiče izvoza lesa, so se izgledi, ki sicer niso bili ugodni in katerih uresničenje so onemogočale motnje v prometu, poboljšali po zadnjih sporazumih. V Nemčijo bomo v zadnjih 4 mesecih letošnjega leta mogli izvoziti za 3 milijone nemških mark lesa. Kontingent lesa za Italijo se je povečal od 153 na 195 milijonov lir na leto. Cene, ki jih imamo na teh tržiščih, se morejo smatrati za zadovoljive v sedanjih razmerah. Glede izvoza lesa bomo imeli v ostalem ugodne izglede tudi na francoskem, angleškem in španskem trgu. Pogajanja s Francijo in Španijo, ki so že na pragu, nam bodo prinesla vsekakor gotov napredek.

Uvoz industrijskih izdelkov in surovin

Zatem so novinarji prosili ministra, naj jim pove kaj o uvozu in o naši preskrbi. Minister dr. Andres je odgovoril: Pri vseh dosedanjih pogajanjih smo si prizadevali ne samo, da bi dosegli ugodne pogoje za izvoz, temveč prav tako in še bolj, da bi zagotovili našo normalno preskrbo inozemstva. Vprašanje preskrbe je zaradi vojnih razmer v Evropi stopilo na prvo mesto. Težave, ki so se glede tega pojavile, morejo ogrožati našo gospodarsko delavnost, ter je razumljivo da smo posvetili temu vprašanju vso pozornost.

V odnošajih do klirinških držav je to vprašanje toliko bolj važno, ker od njegove rešitve zavisi tudi izplačilo denarja iz našega izvoza. Danes morem reči, da smo pri dosedanjih pogajanjih to vprašanje ugodno rešili. Z Nemčijo smo popolnoma zagotovili ravnotežje v izmenjavi blaga. Nemčija nam bo še dalje dobavljala vse vrste blaga, ki jih pri normalnih razmerah uvažamo, izvzemši tekstilne proizvode. V nadomestilo za tekstilije bomo mogli uvažati znatno večje količine črnega premoga, koksa, pa tudi strojev in vozil.

Z Italijo smo v zadovoljivem plačilnem položaju, ker še dolgujemo okoli 130 milijonov lir. Iz Italije bomo uvažali tudi v bodoče vse vrste blaga v kliringu, medtem bombažno predivo, ki je za nas posebnega pomena. Prav tako smo vprašanje uvoza zadovoljivo rešili tudi z Grčijo. Neugodno stanje v plačilnem prometu imamo predvsem s češkomoravskim protektoratom, kjer imamo za 43 milijonov kron terjatev. Toda to vprašanje bomo, upam, zadovoljivo rešili v novembru.

Ostaja še vedno nerešeno vprašanje gotovih surovin, kakor so bombaž, volna, železo in drugo. Storili smo razne korake, da gospodarstvo ne bi trpelo pomanjkanja surovin, a skorajšnja pogajanja z deviznimi državami nam bodo prinesla vsekakor znatno olajšanje v tem oziru. Glede bencina in nafte se bodo jutri začela pogajanja z Rumunijo v Bukarešti. Za zdaj je uvoz nafte normalen.

Kaj mora vedeti slovenska mladina JRZ

Mladina Jugoslovenske radikalne zajednice je imela v Celju sestanek, na katerem je govoril tudi ravnatelj »Slovenca« inž. Sodja iz Ljubljane. Dokazoval je, kakšni izdajalci so nacionalisti, ki spletkarijo zoper slovensko samoupravo, katero zahteva slovenski narod že od 6. stoletja dalje. Inž. Sodja je dokazoval to iz brižinskih spomenikov korotanskega prestola in kmečkih puntov. Končno je obsodil slovenski liberalizem ki pa ni mogel preprečiti, da slovenske matere ne bi rodile voditeljev slovenskega naroda. Slovenci naj bodo hvaležni svojemu voditelju, da se jim bo sedaj v kratkem izpolnila dolgoletna želja po slovenski samoupravi.

Kazni za neupravičen prestop državne meje

»Službeni list« ljubljanske banske uprave objavlja banovo uredbo »proti neupravičenemu prehajanju državne meje«. Uredba stopi takoj v veljavo in določa globo 10 do 1000 din ali v primeru neplačila zapor 1 do 20 dni za naslednje prestopke:

1. kdor skuša iti čez državno mejo skrivaj ali na mestih, ki za prehod niso dovoljena.

2. kdor prekorači državno mejo ali potuje po državi s tujim potnim listom ali tujim dokumentom,

3. kdor da svoj potni list ali drugo izkazno listino v uporabo drugi osebi.

4. kdor kakorkoli pomaga komu, da prestopi državno mejo tajno ali na nedovoljenih mestih, ali pa daje takim osebam stanovanje ali skrivališče.

V uredbi določene kazni seveda ne izključujejo morebitnih višjih kazni po upravnih oblastih ali sodiščih, ako vsebuje prestopek kakšno kazensko dejanje po drugih kazenskih zakonih in uredbah.

Vojni mornarji na dvorni straži

Beograd, 31. okt. p. Ob priliki proslave današnjega Jadranskega dneva je prevzela stražo na dvoru kr. vojna mornarica.

Izredna državna podpora za zagrebško gledališče

Zagreb, 31. okt. o. Finančni minister dr. Šutej je odobril narodnemu gledališču v Zagrebu naknadni kredit 2 milijona dinarjev. S tem je za sedaj kriza gledališča odpravljena.

Napredovanje

Beograd, 31. okt. p. Napredovali so v 7. pol. skupino veterinarski pristavi Josip Legat pri sreskem načelstvu v Uroševcu, dr. Josip Bizjak pri sreskem načelstvu v Tesliću in Fran Rigler pri veterinarskem bakteriološkem zavodu z Ljubljani.

Kulturni pregled

Dr. Andrej Budal

Ljubljana, 31. oktobra

Danes praznuje v Vidmu v Italiji svojo petdesetletnico tamošnji profesor, slovenski pisatelj, prevajalec in kritik dr. Andrej Budal. V Št. Andražu pri Gorici rojeni rojak je študiral gimnazijo v Gorici in se na to posvetil študiju romanistike na dunajski ter nekaj časa še na pariški in rimski univerzi. Prvo službo je nastopil na goriški realki l. 1914., potlej je nekaj časa

poučeval francoščino na realki v Idriji, dokler se ni ustalil v Vidmu.

V slovenski književnosti se je začel dr. Andrej Budal uveljavljati že l. 1911 kot pripovednik. Bil je predvsem sotrudnik »Ljubljanskega zvona«, kjer je priobčil l. 1911 zgodovinsko povest »Križev pot Petra Kupljenika« pod psevdonimom Pastuškin. Ta psevdonim ga je dolgo spremljal na literarni poti. Pod istim psevdonimom je l. 1924. izšla omenjena povest v knjižni izdaji (Tiskovna zadruga v Ljubljani). »Ljubljanskemu zvonu« je v naslednjih letih pošiljal svoje krajše pripovedne spise in se oglašal tudi s slovstvenimi poročili, zlasti iz sveta romanskih literatur. Tudi v zadnjih letnikih je dr. Budal objavil kritike raznih slovenskih knjig in tako izpričal, da v tujem okolju pozorno zasleduje naše slovstveno življenje. Razen v LZ je Pastuškin sodeloval v »Slovanu«, tržaški »Njivi«, tržaškem »Novem rodu«, »Goriškem koledarju« in goriški »Mladiki« ter v raznih drugih literarnih publikacijah naše manjšine v Italiji. Šele kdaj pozneje bo lahko bibliografija celotnega dela pokazala dr. Budalovo obsežno dejalnost na slovenskem književnem poprišču.

Kakor je v svoji pripovedni prozi dober opazovalec ljudskega življenja in človeških značajev, se v slovstvenih sestavkih odlikuje po obširni razgledanosti in prečiščenem okusu. življenjske prilike in neprilike so nanesle, da živi že dolga leta izven našega kulturnega kroga, kjer ne more posvečati svojega velikega znanja, bistre inteligence in spretnega peresa v toliki meri literarnemu in kulturnemu delu, kakor bi bil mogel, če bi živel v našem kulturnem središču. Tem bolj je torej treba uvaževati delo, ki ga ustvarja v manj ugodnih okoliščinah.

Dr. Andrej Budal se je uveljavil tudi kot prevajalec. Tako je že l. 1911 izdal v posebni knjigi lep izbor Maupassantovih novel, za Tiskovno zadrugo pa je prevedel Goncourtovo »Dekle Elizo«, Fogazzarovega »Svetnika« in Boccaccijevo klasično delo »Dekameron« v treh knjigah. Tako je dr. Budal izdatno sodeloval tudi pri naši kulturni usmeritvi v romanski duhovni svet.

Odličnemu slovstvenemu in kulturnemu delavcu želimo ob njegovem življenjskem jubileju še mnogo zdravih in uspešnih let!

Razstava Neodvisnih

Od vseh umetniških društev, ustanovljenih v zadnjih letih, se je klub Neodvisnih najbolj trdno zasidral v razstavnem paviljonu. Razstava, ki jo te dni zatvarjajo, je že peta po redu, kar je za marljivost Neodvisnih prav lepo spričevalo. Z rednimi razstavami si želi klub priboriti priznanje javnosti in ni mogoče zanikati, da jim za organizirano propagando primanjkuje sposobnosti.

Z vzdevkom »neodvisni« raztavljalci ne poudarjajo kakšne notranje enotnosti, sorodnosti ali povezanosti med seboj. Izvečine isti ljudje so bili prej v klubih druge, tretje, četrte in pete generacije, kakor so se takrat želeli imenovati z neko namišljeno mladostno revolucionarnostjo.

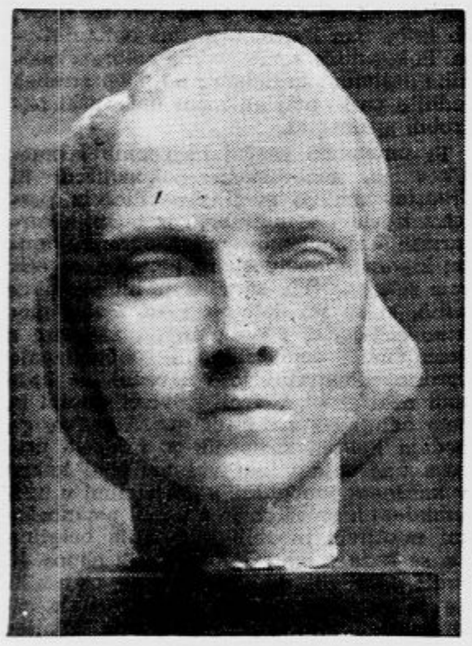

Karel Putrih, Punči

Sedanje ime so si izposodili od pariških Neodvisnih in tako približno naznačili svoje smeri. Seveda pa niti tem slikarjem ne kiparjem ni mogoče priznati kake absolutne neodvisnosti v pogledu smeri, sloga ali šole. Neodvisnost naj bi zaprav značila prelom s preteklostjo, z akademizmom. S prvo in drugim, posebno v tradicionalnem pomenu besede razstavljalci res nimajo trdnih zvez. Zato pa so tembolj po večini odvisni od plehkega akademizma, vladajočega ta čas po slikarskih šolah, ki hočejo iz svojih gojencev za vsako ceno vzgojiti »sodobne umetnike«. Kakor tisti slovenski profesor ki je nameraval iz svojih dijakov napraviti same filozofe, s čimer je marsikateremu spodmaknil za vselej realna tla za bodočega moža.

Slikarske šole niso vzgojile še nobenega umetnika in ga ne bodo. Umetnosti same se ni mogoče priučiti, slikarske šole so le za to, da nadarjenemu začetniku utro pot tako, da mu nudijo izobrazbo v potrebni ročni spretnosti, brez katere ni mogoče doseči posebnih uspehov. Kdor je zapustil slikarsko šolo s zavestjo patentiranega umetnika, je za vselej zgrešil pravo pot. Le tisti, ki so za lastno delo strožji sodniki ko za dela drugih, ki iščejo, poizkušajo in se trudijo v spoznanju, da je umetnost tako težko dosegljiva ko le kaj, da se ji je mogoče približati, doseči jo pa je le ideal — tisti utegnejo kdaj postati pomembni za slovensko likovno umetnost. Vztrajnost, doslednost v delu, jasna razsodnost in potrebna razgledanost po vsem duhovnem življenju so pogoji za uspeh, za katerega je le malokateri izbran. Treba se je le ozreti nazaj, da vidimo, koliko jih še stoji od legionov kiparjev in slikarjev, ki so jih bila stoletja prav tako polna kakor sedaj. In tisti, ki so ostali do danes: s trpljenjem, z muko so ustvarjali, se gnali za vzorom.

Naj bi na to pomislili razstavljalci, ki so s svojimi deli napolnili prostore razstavnega paviljona. Morda bo ta ali oni spoznal, da ni umetnost, oponašati zgolj sličnost kompozicijskega načina francoskih impresionistov, še celo, ko so njegove izraževalne sposobnosti močno začetniške; da se pravi oblačiti se po modnem kroju surrealistov in ne vedeti za prave, vse lepše pa tudi težje probleme slikarske umetnosti; da je težje dobro risati ali modelirati roko ali samo zapestje, kakor pa oponašati Maillola, Braqua, Chirica itd.. Cézanne je bil velik, ker je bil edinstven za njim pa ne ostaja kdo ve kaj zanimivosti!

Sto je potov, po katerih je mogoče kaj doseči. Treba je le študirati, opazovati, razmišljati, iskati. Res, tudi s sanjskimi prividi, s podobami iz podzavesti se je mogoče okoristiti. Vse to pa so kar siromašni problemi v razmerju do tistih, ki jih pravemu slikarju ustvarja n. pr. ena sama čaša vode ali vina, komur je drugo bolj povšeči.

Precej dobrih del je na razstavi; tista, ki moremo v njih svoje življenje nadaljevati, ki so sama iz življenja porojena ki žive. Neodvisnemu obiskovalcu razstave odločitev ne bo težka.

Č. S.

Drugi slovenski prevod Maja

V prvem zvezku zbornika »Slovanski spomini (Slovenska matica) je izšel l. 1911 slovenski prevod znamenite češke romantične pesnitve K. H. Máche »Maj«. Prevod, ki je bil pozneje ponatisnjen v »Češki antologiji« (Slovenska matica), je priredil za stoletnico pesnikovega rojstva dr. Ivan Lah in hkrati prispeval študijo »Maj in njega pesnik K. H. Mácha«. Osem in dvajset let po Lahovem prevodu smo dobili v razkošno opremljeni in natisnjeni izdaji Bibliofilske založbe v Ljubljani drugi prevod Máchove očarljive pesnitve. Ta prevod je delo pesnika in kritika dr. Tineta Debeljaka.

Ob novem »Maju« nam melanholično prihaja v spomin Terencijev rek »Habent sua fata libelli«. Zares, koliko češke in naše zgodovine, koliko vrtoglavih sprememb je poteklo med obema prevodoma te pesniške mojstrovine! Med tem je minila stoletnica pesnikove smrti in ob istem letu stoletnica »Maja«. Zdi se, da je novi val zanimanja za Mácho, ki ga je prineslo leto 1936, vzpodbudil dr. T. Debeljaka, da je začel znova prevajati Máchovo pesnitev. Medtem ko je zorel drugi slovenski prevod »Maja«, je bil Mácha drugič pokopan, umrl pa je tudi njegov prvi slovenski prevajalec malo pred začetkom viharjev, ki so razdejali njegov svet in katerih konca še ne poznamo. Kako težko je pred to knjigo pozabiti ozadje časa, ki se spleta okrog Máchove visoke pesmi o prirodni lepoti, ljubezni, svobodi in smrti! Tudi drugi prevajalec »Maja« ga ni prezrl in je v uvodu s prikupnimi besedami naznačil njegove bridke poteze.

V kakšnem odnosu je bil do Máche in njegovega »Maja« prvi prevajalec, pokojni dr. Ivan Lah, je pokazal v svojih »reminiscencah in refleksijah«, ki jih je v slovaškem prevodu objavil dr. Vojtech Merka l. 1937 v Nitri. Bil je to odnos sorodnega duha, odnos romantika do romantika, obenem pa izraz prevajalčevega čustvenega kulta mladosti in ljubezni. Saj ima prvi prevod posvetilo: Posvečeno E. D. Ljubezni in spominu preteklosti.« In v navedenem interviewu z dr. Merko pravi dr. Lah: »In naj so že bili časi taki ali drugačni, on (»Mácha) je ostal pesnik mladosti in pesnik pomladi, zato ostane večno mlad«. Tudi dr. Tine Debeljak se je poltil prevajanja »Maja« z občutjem, da je ta pesnitev vzlic svoji stoletni starosti še vedno mlada in da nudi prevajalcu kaj hvaležno priliko za preizkušnjo pesniško-prevajalskih sposobnosti.

Tako drugi slovenski prevod Máchovega »Maja« nikakor ni bil nepotrebno pesniško delo, marveč je nazorno pokazal, v koliki meri se je v teku necelih treh desetletij razvil in sublimiral naš pesniški jezik. Primerjava obeh slovenskih prevodov med seboj in vsakega posebej z izvirnikom je prav mikavno delo, ki nas neredko postavlja pred najtežje probleme prevajanja pesniških umotvorov. Ti problemi niso samo formalni, marveč se tičejo najrahlejše substance, notranjega ritma, besedne barvitosti in vsebinskih odtenkov Máchovih melodično pojočih, slikovitih, iz intuitivne globine in stvarjalne napetosti rastočih verzov.

Če uvažujemo, da je bil prvi prevajalec Ivan Lah po svojem osebnem značaju bolj pripovednik in publicist, kakor pa lirik tenkočutnega posluha za vse drhtljaje poglobljene in bogato niansirane Máchove pesniške besede, tedaj moramo priznati, da njegov prevod za tedanje čase ni bil slab. Ima pa očitna znamenja neke ohlapnosti, površnosti, impresionističnega odnosa nasproti besedni umetnosti; zadovoljuje se marsikje s približnimi rešitvami težjih prevajalskih nalog.

Naj navedem za primer enega najlepšega in najglobljih odstavkov v vsej pesnitvi: simbolno podobo mladosti ob koncu »Maja« »Lah: ...prešle so sanje vse, kot senca brez sledu, / kot slika belih mest v jezérskem temnem dnu, / kot mrtvih zadnji vzdih, kot zadnja misel njih/ kot slava starih dob, kot davnih bojev rog / kakor ugasli svit na krajih severnih / ton harfe zlomljene, kot strte strune zvok / kot bajka davnih dni, kot zašle zvezde sled,/ zgubljene deve pot, kot mrtvi nje pogled / kakor pozabljen grob, kakor zapadli svet, / kakor po ognju dim, kot zvona daljni glas, / labuda zadnji spev, kakor zgubljeraj. / To moja je mladost.« Debeljak: »Kot senca, ki umre, prišel je mladi sen. / kot belih mest odraz, v dno jezera vtopljen, / tako kot zadnja misel, mrtvih zadnji vzdih, / tako kot njih ime, kot davnih bojev vik, / žar severnih noči, ugasle luči v njih, / razbite harfe glas, razdrte strune krik, / kot zgodbe davnih dni, ugasle zvezde sij, / pot padle deklice, kot ljubic mrtve oči, / kot grob pozabljeni, kot padec večnosti, / plamena ugasli dim, kot zvona veliki jek, / spev mrtvega laboda, kot izgubljeni raj / to moja je mladost.«

Primerjava obeh prevodov z izvirnikom nam pokaže, da ne ta ne oni prevod ne doseza kraja kondenziranosti in umetniške popolnosti Máchovih verzov, ki jim je v izvirniku težko kaj dodati ali odvzeti, ne da bi se spremenila njih zaključena lepota. Toda končna skrivnost vsakega pesniškega umotvora je njegova navezanost na strukturo izvirnega jezika, na vse tone in poltone besed, na njihovo originalno predstavotvornost, na vsa prelivanja ritma in ubranost rim, torej na nekaj, česar ne more niti največji prevajalec prav do zadnjega prenesti v drug jezik. Izmed obeh prevodov pa je Debeljakov ne le formalno, marveč tudi poetično bližji Máchovemu izvirniku. Oba prevajalca sta ohranila dvanajsterec originala. Med tem ko je dr. Lah ohlapnejši v ritmu, nič kaj izbirčen v rimah, zadovoljen samo s približnimi pesniškimi podobami, je dr. Debeljak konciznejši in natančnejši v zgradbi verza, bližji njegovi značilni máchovski barvi, strožji v izbiri rim in v zvestobi originalu, pri tem pa rahločutnejši za izrazno zmogljivost slovenske pesniške besede. Dr. Lahov prevod ima dokaj manj pesniških kvalitet, a je v nekem smislu poljudnejši in svobodnejši.

Tak prerez, ki sem ga napravil na majhnem delcu pesnitve pokaže tudi drugod približno iste rezultate. Natančna primerjava dr. Debeljakovega prevoda z izvirnikom, ki pa zanjo na tem mestu ni prostora, bi sicer opozorila na to ali .no nedognano, šibkejše mesto, ali na kakšno netočnost, v splošnem pa bi potrdila celoten vtis, da je drugi prevod Máchovega »Maja« že na višini sodobnega prevodnega pesništva in da ustreza razvoju našega pesniškega jezika v zadnjih tridesetih letih. Predvsem pa čutimo, da je prevod delo lirika, ki je bil na njem stvarjalno udeležen.

Mnoge Maleševe ilustracije razširjajo pesniško obzorje te besedne umetnine v likovno-umetnostne vizije in ponekod — a ne vedno — povečujejo njeno poetično atmosfero. Vsekako pomeni bibliografski »Maj« lep donesek k poveličanju slovesa češke literature in dostojen slovenski literarni spomenik Prešernovemu prijatelju Máchi. Ali ne bi kazalo izdati »Maja« v še cenejši, vsakomur dostopni knjižici? o.

Prof. dr. Ozvald o vzgoji novega človeka

Pedagoško društvo v Ljubljani je priredilo v ponedeljek v dvorani Mineraloškega instituta svoje prvo sezonsko predavanje. Naš vodilni pedagog, g. univ. prof. dr. Karel Ozvald je govoril o temi »Da bo mlado pokolenje kal novega človeka«. Številni poslušalci so pozorno sledili njegovim, kakor vedno jasnim, z zdravo življenjsko modrostjo prežetim izvajanjem.

Predavatelj je označil vzgojo mladine za osrednje vprašanje naše narodne bodočnosti zakaj »odkod neki če ne iz vrst mladega naraščaja, bi naj prišli možje in žene ki prineso boljše čase.« Pri tem pa težišče vzgojnega oblikovanja ni več v domači hiši, kakor je bilo nekoč marveč v šoli. Odtod ogromni pomen šolstva za narodno življenje. Predavatelj je znova podvrgel kritiki »miselnost moderne tovarne«, s katero je prepojena današnja šola njen čez mero racionalistični okosteneli in birokratski značaj, ter je postavil v središče svojih izvajanj izjavo švicarskega pedagoga Kappelerja, da sedanji svet ne more več ozdraveti ob dobrih učencih ampak samo še ob dobrih ljudeh. Vzgoja človeka v mladosti, to je potemtakem žgoči problem našega časa.

V nadaljnjem se je predavatelj pomudil pri razlikah med prosveto in kulturo in navedel besede ruskega filozofa Berdjajeva, ki je dejal, da ga v naši dobi ni bolj perečega vprašanja nego vprašanja, kaj je kultura in kaj civilizacija, kako se med seboj razlikujeta in kaj ju veže. Razrešitev problema kulturne in civilizacijske miselnosti je odločilnega pomena za usmerjanje vzgoje novega človeka. Preko mehanizacije in racionalizacije življenja, ki nam ju vsiljuje naš čas, je treba ustvarjati v novih oblikah življenja tudi občeveljavne nravstvene norme ali moralne obveze, kajti brez njih ni mogoče urejeno in duhovno plodno človeško sožitje. Vzgojitelji mladega rodu morajo najti metodo, po kateri bodo vzgajali v sedanjem naraščaju novega človeka, ki bo imel odprto dušo za svetinje človeštva kakor so delo, resnica, ljubezen, pravica, domoljubje«. Nobena šolska reforma ne more tega izvesti, preroditvena moč je dana samo duhovni vsebini, ki je položena v to ali ono kulturno odnosno obrazovalno dobrino. Metoda pa dobiva svoj smisel šele od cilja. Zato je treba postaviti pravilne cilje, pri čemer pa ne smemo segati predaleč, marveč je treba vedno najti pametno sredino. Pot nove vzgoje vodi samo k človeku — k boljšemu, pravičnejšemu, nravno močnejšemu človeku.

V tem duhu so izzvenele besede priznanega vzgojeslovca, izrečene v času, ko vsa dobra srca ponavljajo pesnikovo željo:

Da mi je za zarjo blestečo pogledati
In kaj ljubega, dobrega ti povedati
v teh težkih dneh,
o domovina...

Hvaležno poslušalstvo je dobro razumelo besedo o potrebi novega človeka. Toda kako pod svinčeno težo časa sprostiti duha, ki bo prerodil narod? Pota so tudi tu dokaj zamotana in treba bo velikega napora, da se duh novega pokolenja otme pred razkrojem in zlomom, ki označujeta neumljivo pot zgodovine...

ROGAŠKA SLATINA

zdravi tudi v zimskem času razne bolezni želodca, črevesa, obisti, žolča, jeter, sladkorne bolezni itd.

Vsa sredstva zdravljenja se nahajajo v hotelu JUGOSLOVANSKI KRALJ. — 86 najmoderneje opremljenih sob. Centralna kurjava. — Strogo dijetetična kuhinja. Družabni prostori, radio. — Vse informacije daje brezplačno

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

Naše gledališče

DRAMA

Sreda 1. novembra: Antigona. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Četrtek, 2.: Striček Vanja. Premiera. Premierski abonma.
Petek, 3. ob 15.: Kacijanar. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.
Sobota, 4.: Striček Vanja. Red B.

Mogočno delo iz antike je Sofokljejeva tragedija »Antigona«, ki je dosegla na našem odru lepo vpriziritev. Tragedija plemenitega značaja Edipove hčere Antigone je podana na globoko dojmljiv način. Delo je zrežiral Lipah.

»Striček Vanja« je igra ruskega pisatelja Čehova in pokaže veliki trenutek življenjskega razočaranja pri dobričini stričku Vanji ko spozna, da se je vse življenje žrtvoval za nevrednega človeka. Tipika Čehova je mojstrstvo v podajanju in slikanju različnih nastrojev, v katerih prihajajo posamezni značaji do izraza. Naslovno vlogo bo igral Levar, nadalje sodelujejo: Skrbinšek, Mira Danilova, Vida Juvanova, Gabrijelčičeva, Rakarjeva, Kralj, Daneš in Vertin. Režiser dramaturg Josip Vidmar. Premiera bo v četrtek za premierski abonma.

OPERA

Sreda, 1. novembra: Trubadur. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Četrtek, 2.: Boris Godunov. Red Četrtek. Gostuje Josip Križaj.
Petek 3.: Kogojeva akademija. Izven.
Sobota, 4.: Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Novoangažirana članica Mira Baščeva bo pela v sredo partijo Leonore v Verdijevem »Trubadurju«, s katero je že v prejšnjih nastopih pokazala obilo lepih in dobrih momentov. Tenorsko partijo bo pel poleg nje Francl, ki je imel ravno v tej operi vedno izreden uspeh.

Josip Križaj, ki je že nedavno gostoval v naslovni partiji »Borisa Godunova«, je zapustil s svojo izredno kreacijo najglobljivtis. V četrtek bomo imeli spet priliko občudovati njegovo zrelo umetnost v istem monumentalnem delu Musorgskega.

Libreto »Figarove svatbe« je tipična francoska komedija iz predmarčne dobe, polna duhovitih zapletkov in obratov in dobro karakteriziranih tipov, kot je pač predobro poznamo v Linhartovem »Matičku«. Temu živahnemu dejanju je znal Mozart ustvariti ustrezajočo glasbo, ki daje vsem pevcem dovolj možnosti, da lahko pokažejo vse svoje pevske in igralske vrline. Premiero tega izvrstnega dela pripravljata dr. Švara in Ciril Debevec.

*

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda 1. novembra: Hlapec Jernej in njegova pravica. Znižane cene.
Četrtek, 2.: Celjski grofje. Red C.

RADIO

Sreda 1. novembra

Ljubljana 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Cerkvena glasba iz franč. cerkve. — 10.30: Verski govor (g. J. Jagodic). — 10.45: Duhovne pesmi (plošče). — 11.30: Prazniční koncert radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Tercet sester Stritarjevih ob spremljevanju harmonija — 13.50: Godalni kvartet. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Saint Saens: Ples okostnjakov. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere. V odmorih: glasbeno predavanje ter napovedi in poročila.

Beograd 18.20: Orkester. — 19.40: Tamburaški zbor. — 20: Operni prenos. — **Zagreb** 20: Orgle. — 20.30: Staroslovanski rekviem. — 21: Komorni koncert. — 21.30: Cerkvena glasba. — **Praga** 19.20: Češke in slovaške pesmi. — 19.40: Poljuden koncert. — 20.35: Zvočna igra. — 23: Koncert češke glasbe. — **Sofija** 18.15: Pester spored. — 20: Violinski koncert. — 20.30: Lahka godba in petje. — 21.30: Petje in godba. — **Dunaj** 19: Lahka glasba. — 20.15: Wagnerjev večer. — 22.50: Kakor Berlin. — Berlin 20.15: Vojaška godba. — 22.30: Operne melodije. — 23: Lahka godba. — 24.15: Nočni koncert.

Četrtek 2. novembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav (plošče). — 7.05: Napovedi, poročila — 7.15: Plošče. — 12: Preludiji in melodije (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Kvintet pihal. — 14: Poročila. — 18: Resni zvoki (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Zvočna igra. — 20: Pevski koncert ge. Mile Kogejeve, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 20.45: Reproduciran koncert simf. glasbe: Beethovnova V. in Čajkovskega V. simfonija. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Violina in kitara (gg. prof. K. Jeraj in Stanko Prek).

Beograd 18.30: Radijski orkester. — 19.40: Plošče. — 20: Humor. — 21: Pesmi in skladbe za čelo. — 22.10: Petje. — **Zagreb** 17.15: Ženski pevski kvartet. — 20: Zvočna igra. — 21: Recitacije. — 21.15: Zborovsko petje. — 22.20: Komorni trio. — **Praga** 20: Koncert Češke filharmonije. — 21.20: Schubertov oktet. — 23: Češka glasba. — **Sofija** 19: Orkestralni koncert. — 20: Violina. — 21.20: Lahka glasba. — 22: Ples. — **Dunaj** 20.15: Petje in recitacije. — 21.30: Koncert orkestra. — 22.30: Nočni koncert.

Lučine imajo novo trirazrednico

Lučine, 30. oktobra.

V južnem delu občine Trate v Poljanski dolini v Lučinah je bila v nedeljo svečano otvorjena nova trirazrednica. Lučine so tipičen primer, ob kakšnih težavah se je v preteklih desetletjih razvijalo naše sokolstvo. Do leta 1862. v Lučinah vobče ni bilo šole, potem pa je dobri župnik Šimen Jan skozi dve leti »muštral« mladino v krščanskem nauku, branju in računanju v veliki stanovanjski sobi. Toda le v pomladnih in zimskih mesecih. Naslednjih šest let je minilo brez pouka vse do leta 1871, ko je vzel mladino »v roke« g. Martin Rudolf. Vse to poučevanje pa je bilo bolj poskus kakor redno šolanje.

Zasilna šola v Lučinah je bila ustanovljena l. 1879. Vodil jo je župnik Dolinar. Zanimivo je, da je prosvetno ministrstvo na Dunaju že l. 1879. zahtevalo, naj se zgradi šola v Lučinah. Toda ker je bilo prav tedaj treba zidati tudi cerkev, so šolo odložili, zato pa se je župnik zavezal, da bo skozi 10 let sam poučeval otroke v župnišču. To je bil začetek zasilne šole, ki je ostala potem do leta 1935. Tega leta se je zasilna šola ukinila, Lučine so dobile dvorazrednico, prispeli sta dve državni učni osebi. Stanje pa kljub temu ni bilo idealno, kajti v najetih prostorih se je stiskalo do 70 otročičev hkratu.

Potreba po novi šoli se je kazala bolj in bolj. No, in lani v maju so zazvenele lopate. Šolo je zgradil podjetnik Žigon iz Ljubljane, načrte zanjo je napravil inž. Emil Navinšek, večino obrtniških del pa so opravile domače roke same. Ljudje so pomagali s kulukom. Otrok je zdaj 176, ker se jih je nekaj prešolalo iz Črnega vrha. Lepe zasluge za šolo imajo domači činitelji, med njimi šolski upravitelj g. Vladimir Makarovič z go. Marijo. Novo šolsko poslopje ima tri učilnice. Ena bo, ker je posebno velika, lahko služila splošnim prosvetnim namenom. Poleg stanovanja za šolskega upravitelja so še dve samski sobi s pritiklinami in velika klet. Šola ima mnogo svetlobe. Dvorišče je veliko, vrta pa okrog 1200 m². Zgradba je stala 450 000 din.

Križanka št. 108

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10	11
12				■	13					■	14	
15			■	16	■	17					■	
18		■	19		20					■	21	
	■	22					■		■	23		
24	25	■	26				27	■	28			
29												

Vodoravno: 1. nameščenec radijske postaje, 12. grški bog ljubezni, tudi planetoid; 13. vsemirski obok; 14. egipčansko božanstvo, tudi kemični znak za redko, dragoceno, v zdravilstvu uporabljano prvino; 15. spajanje kovin, tudi rimski vojskovodja, katerega legije je l. 9. po Kr., Arminij uničil v teutoburškem lesu; 17. beneški slikar v 16 stoletju; 18. naziv božanstev pri mnogih semitskih narodih; 19. italijanski fizik (* 1564., + 1642.); 21. vprašalnica, kemični znak za kovino, tudi kitajska dolžinska mera; 22 morski ptič; 23. zvok določene višine; 24. pijača starih Slovanov; 26. slaboumnež; 28. Seliškarjeva mladinska povest; 29 lastnik obsežnih zemljišč.

Navpično: 1. ruski pisatelj in dramatik (* 1886.); 2. jezero v Rusiji; 3. povrtnina; 4 središče krožnega gibanja, tudi kemični znak za prvino; 5. števnik; 6. francoski skladatelj operet in baletov (* 1836., + 1891) 7 starogrški novec, po bajeslovju pristojbina brodniku Karonu za prevoz duše čez podzemno reko Stik; 8. gibanje zraka; 9. mesto v severozapadni Italiji; 10. kemični znak za redko zemljo; 11. državni organ; 16. oblikovalna priprava; 19. bolgarska pesnica (* 1886.); 20. naravno razdobje; 21. mesto v severni Italiji; 23. morska riba; 25. besedica neštevilnosti, izjeme, tudi prigovarjanja; 27. kemični znak za redko prvino; 28. skrajen v vodo segajoč del kopnine.

Rešitev zlogovnice št. 107

1) Korotan; 2) Adonis; 3) Riga; 4) bakrorezec; 5) Lofoti: 6) akademija; 7) Zorin; 8) Norne; 9) Ispahan; 10) Karlovec; 11) Nepal; 12) episkop; 13) Zlatibor; 14) Ivangorod; 15) Solin; 16) Itaka; 17) Zakopane; 18) Adiža; 19) karikatura; 20) Uticán; 21) Romunska; 22) imitacija; 23) janičarji; 24) Osoje; 25) Tugomer.

Prve in četrte črke povedo Horacov rek: »Kar blazni knezi si zakurijo, to narodi na lastni koži čutijo.«

J E S E N S K I V I H A R

Besede pred smrtjo

Umirajoči kažejo često izredno duševno čilost

Iz zadnjih besed, ki so jih izgovorile znamenite osebnosti kratko pred smrtjo, ali ki so jih baje izgovorile, sklepajo, da kažejo umirajoči pogostoma nenavadno duševno svežost.

Najbolj znani sta pač poslednji Goethejevi besedi: »Več luči!« Katon je dejal kratko pred zadnjim dihom: »Dobro, ki sem ga izkazal v svojem življenju soljudem, je moja tolažba v smrti.« Giordano Bruno je zaklical: »Bog, ti si močan! Zmaguješ nad svetom in njegovimi zlodejstvi. Sprejmi me v svoj mir;« Locke je dejal lady Marshamovi, ki je sedela ob njegovi postelji in mu brala psalme: »Prenehajte s tem!« Potem je oči za vedno zaprl. Haller je ugotovil: »Moje srce nehuje že utripati.« Madame de Pompadour je rekla župniku, ki se je hotel odstraniti, ko je videl, da gre z njo h koncu: »Trenutek, gospod župnik, lahko odideva skupaj od tod.«

Chesterfield, ki ga je bila sama vljudnost, je dejal, ko je stopil njegov prijatelj Dayrolles k njegovi smrtni postelji: »Prinesite vendar Dayrollesu stol!« Benjamin Franklin se je nekoliko minut pred smrtjo s trudom dvignil in menil: »Da, umirajočemu je vse težko!« Leon Gambetta: »Pogum, prijatelji moji! Zame je že vse mimo!« Madame de Rohan: »O svoboda, kakšne zločine počenjajo v tvojem imenu!« Mirabeau: »Dajte mi umreti ob zvokih čudovite glasbe!« Nelson: »Z božjo pomočjo sem storil svojo dolžnost.«

William Pitt je vzkliknil, ko je umrl od žalosti nad zmagami Napoleona I.: »O, uboga moja domovina, kakšno te zapuščam!« Byron je dejal: »Sedaj grem spat!« Napoleon I.: »Moj Bog! Francoski narod! Čelo armade!« Schiller: »Čedalje bolje, čedalje mirneje!« Grillparzerjeve zadnje besede so se nanašale na podpis, ki ga je izvršil kratko pred svojo nenadno smrtjo: »Ne boste ga mogli prebrati!«

Razparač ženskih kril

Čuden zločinec v Nemčiji

Monakovska policija je prejemala v zadnjem času, odkar veljajo predpisi za zatemnitev, s strani žensk in deklet pogoste ovadbe, da jim je neki neznanec ponoči na cesti z ostrim nožem rezal obleko in tudi spodnje perilo. To se je dogajalo tudi ob navzočnosti drugih ljudi, ki pa zavoljo teme žrtvam niso mogli pravočasno priskočiti na pomoč. Policija je tega čudnega Jacka Razparača končno prijela.

Gre za nekega 26letnega možaka, ki je zavoljo tatvin, ropov in drugih zločinov že ponovno sedel v zaporu in prisilni delavnici. Tudi kot razparač ženskih kril je pred leti nekoč že nastopal. Kot vzrok za to svoje delovanje navaja odkrito neko škodoželjnost, ki je v njem. Ta škodoželjnost pa se mu je pojavila spet ob zelo nepravem času, kajti v današnjem času je v Nemčiji še posebno težko nabaviti si nove obleke in perilo, a za kazniva dejanja, ki se zgodijo z izkoriščanjem zatemnitve določajo zakoni tudi smrtno kazen.

Nove listine o Tolstoju

V moskovskih vojaških arhivih so odkrili neke listine, ki se nanašajo na pisatelja Leva N. Tolstoja. Iz dokumentov izhaja, da se je Tolstoj l. 1852. potegoval, da bi bil sprejet v vojaško službo, in sicer k topništvu. Prošnji je priložil tudi genealoški prikaz rodovine.

Iz te priloge je razvidno, da je imela rodbina Tolstoj svoj grb šele od l. 1799. Tolstoj piše v prošnji na vojaško poveljstvo, da ni član nobenega tajnega društva. Kakor znano, je Tolstoj z uspehom sodeloval v krimski vojni. O priliki obleganja Sebastopola je bil celo odlikovan s kolajno za hrabrost in povišan v podporočnika.

V A Š K O P O K O P A L I Š Č E

Humor na grobovih

Američanom daje tudi smrt priliko za šalo

»Življenja zadnji smeh« je naslov novemu filmu, ki so ga nedavno predvajali v New Yorku med dodatnim programom in ki je prava zbirka ameriških nagrobnih napisov. Človek bi mislil, da je vsebina tega filma navzlic njegovemu naslovu zelo žalostna ali vsaj resna, pa ni, vsaj ne v običajnem pomenu besede.

Nagrobni napisi, ki jih prikazuje film, in ki izvirajo z najrazličnejših pokopališč v Zedinjenih državah ter večinoma iz zadnjih let, so sposobni spraviti v obrat mišičje za smeh. V marsičem sličijo grotesknim napisom, ki jih naletimo pogostoma na znamenjih po alpskih deželah, ki so jih preproste roke postavile na krajih kakšne nesreče. Včasih so bili pokojniki sami, ki so si za svoje grobove določili smešen napis.

Neki skrbni zakonski mož, mister Jared Bates iz Chicaga, je v svoji oporoki n. pr. določil naslednji napis za svoj nagrobni kamen: »Posvečeno spominu Jareda Batesa. Njegova vdova, mlada 24 let, stanuje v Elm-Streetu št. 7., ima vse lastnosti dobre gospodinje in bi rada bila potolažena«. Ali je mlada vdova po tem napisu dobila drugega moža, ni znano, gotovo pa jo je zavoljo njega »neobvezno« obiskal marsikakšen kandidat za zakon.

Morda je bil dentist Obidiah Haskell iz Filadelfije že za svojega življenja vesel človek, ki je svojo okolico rad spravljal v smeh. Ob smrti mu vsekako ni manjkalo nekega divjega humorja. Nagrobnik si je dal namreč okrasiti z zobovjem, spodaj pa je napis: »O, glej na ta kraj s strahospoštovanjem — tu je neki zobozdravnik izpolnil svojo zadnjo luknjo!« Nekemu farmarju iz Dakote ki je bil znan zavoljo svoje naklonjenosti do kapljice, so napisali sledeče: »Jim se je napil do smrti v trdnem upanju, da tudi v onostranosti ni prepovedi alkohola«. Neka skopa vdova, ki je svojim sorodnikom v oporoki zapustila le nekoliko dolarčkov, pa je dobila za kazen napis: »Bila je najbolj skopa vdova v Teksasu in je učakala 98 let samo zato, da bi si čim dalje prihranila stroške za pokop«.

»Spominu Anne Hopewellove« bereš na drugem nagrobniku, ki ga kaže film iz Severne Karoline. In pod napisom pripoveduje pesem, na kakšen tragičen način se je miss Anna poslovila od življenja. Začenja se nekako sledeče: »Tu počiva naša Ana, njene smrti kriva bila je banana.« In iz naslednjih smešnih stihov zveš, da kriva prav za prav ni bila toliko banana, kolikor njena lupina. Malo hudo se je maščeval farmar Fitzbugh iz Delawarea nad svojo pokojno ženo Brtsy. Na grob ji je dal napisati besede: »Tu počiva moja žena in jaz sem tega zelo vesel«.

Ker večina zveznih držav nima paragrafov o javnem pohujšanju in zgražanju, so takšni napisi zelo pogosti.

Ameriški reporterji v Evropi

Ameriški radio, film in tisk živijo danes pretežno od senzacij, ki jim jih daje evropska vojna.

Neki veliki pariški tednik poroča, da so vse tri vodilne agenture, Associated Press, United Press in Internacional News Service, odposlale skupaj 795 poročevalcev v Evropo. Na čelu je United Press, ki ima sama okrog 500 reporterjev na naši celini. Internacional Service jih ima 125. Associated Press pa nekaj več nego sto. Ti poročevalci sporočajo vsak dan povprečno milijon besed v Ameriko. Telefonski in telegrafski promet med Evropo in Zedinjenimi državami je od začetka vojne tako zaseden po tisku, da nastajajo za zasebne brzojavne in telefonske pogovore stalne, dolge zamude. Pet vodilnih ameriških dnevnikov je poslalo v Evropo cele štabe novinarjev. Izdatki za to poročevalsko službo so ogromni, ogromni pa so tudi dohodki, ki jih imaj od nje tisk, radio in film.

Periskopi

Po njihovi uporabi razlikujemo tri vrste periskopov, napadalni periskop, zračni opazovalni in nočni periskop. Vsak izmed teh periskopov je opremljen s pomožnimi pripravami, ki omogočajo opazovalcu ugotoviti oddaljenost, brzino in točno smer sovražnega objekta.

Izdelovanje periskopov zahteva zato ogromno mero precizijskega dela Podmorniški periskopi morajo biti zgrajeni še posebno močno, ker morajo zdržati enak vodni pritisk kakor podmornica sama. Ti periskopi morajo imeti seveda tudi pripravo, ki drži objektive, reflektorje in leče vedno suhe.

Vegetarijanec iz ljubezni

V Londonu so imeli te dni poroko, ki je zbudila veliko pozornost. Poročil se je 33letni kipar Eric Doudney s Patricijo Nicholsovo, hčerjo ustanovitelja kluba vegetariancev.

Lepa patricija je doslej odbijala vse snubače, češ da se hoče kot načelna vegetarianka poročiti samo z vegetariancem. Doudney je spadal med ljudi, ki zapravljajo svoj čas v londonskih nočnih lokalih. Vedno je veljal za Lukulovega učenca, ki mu je bila razkošna miza nad vse užitek tega sveta. Tako ga je Patricija kratko odbila, ko jo je zasnubil. Tedaj je Doudney prisegel, da postane čez noč vegetarianec, če sprejme njegovo snubitev. Na to je pristala in tako je mesožerni kipar postal zaljubljen rastlinojed.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pri vratih pozvoni. Služkinja pogleda skozi linico in pravi: »Gospe ni doma.«

»Jaz pa sem videl prav tačas njeno glavo pri oknu.«

»Ni mogoče! Kolikor jaz vem, nese glavo vedno seboj na sprehod.«

„Praporščak miru“

Kremelj, srce Moskve — Osebnost Molotova

Po sklenitvi nemško-ruske pogodbe sta si Stalin in v. Ribbentrop stisnila roki

Oči vsega sveta se obračajo v zadnjih časih pogostoma na Moskvo, kjer se odigravajo pomembni politični dogodki. Obračajo se prav za prav na Kremelj, srce Moskve.

Na Borovickem griču se nad reko Moskvo dviga ta ogromna, starodavna zgradba v obliki pravilnega peterokotnika in z obsegom 2 km. Dvajset m visoko, z linami in 18 stolpi opremljeno obzidje, skozi katero vodi pet vrat, obdaja ta sedež najvišjih oblasti Sovjetske Rusije. Iz te zgradbe, ki je prava zakladnica zgodovine, umetnosti in legende, upravljajo ogromno državno tvorbo. V notranjosti Kremlja nahajamo kot posebnost osem metrov visoki, počeni carski zvon, ki tehta 202.000 kg, 30.000 kg težko okrasno carsko krono in 875 topovskih cevi, ki izvirajo iz Napoleonovega časa. Dvorana, kjer so nekoč kronali ruske carje, je danes shajališče osrednjega sovjetskega izvršilnega odbora.

Med osebnostmi, ki so stopile po svojem odgovornem mestu v Kremlju posebno v ospredje, je vodja ruske zunanje politike, Molotov. Šele letošnjo pomlad je zamenjal dotedanjega vodjo boljševiške zunanje politike Maksimoviča Litvinova »Pravda« je Molotova ob njegovem imenovanju označila za »Stalinovega zastavonošo miru«. V resnici velja poverjenik za zunanjo politiko kot najzvestejši in najbližji Stalinov sodelavec.

Molotov šteje šele 49 let in je že od leta 1917 v Stalinovi neposredni bližini. Oba sta delala v uredništvu »Pravde« in sedela v »vojnorevolucionarnem odboru«, ki je pripravljal oktobrsko vstajo. Od l. 1921 je delal Molotov poleg Stalina kot drugi tajnik in že l. 1926 je navzlic svoji mladosti postal član najvišje instance strankinega vodstva, politbiroja. V boju zoper Trockega je bil brezpogojno na Stalinovi strani.

Molotov ni nikoli napisal nobene knjige, njegove govore in članke pa so že ponovno izdali v knjižni obliki in so pravi odmev Stalinovih misli. V zasebnem življenju velja Molotov, ki je študiral na petrograjski tehnični visoki šoli, za zelo skromnega in malo zahtevnega. V prostem času vrže rad kakšno partijo kart, večinoma pa ga je videti, kako stopa kot prvi in kako odhaja kot zadnji iz svoje delavnice v Kremlju.

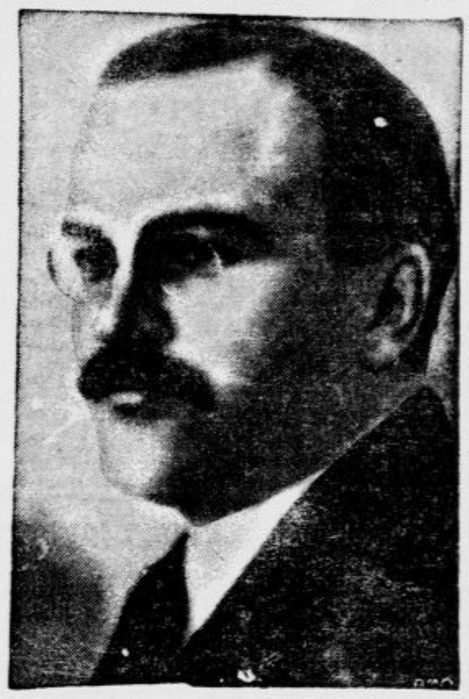

Komisar za zunanje zadeve Molotov

Duhovi v bleščečem se soncu

Genoveško pokopališče Campo Santo v Staglienu

Eno najbolj nenavadnih pokopališč na svetu je Campo Santo, Sveto polje v Staglienu. Leži ob periferiji Genove in se razprostira skozi Bisagnoško dolino na grič San Bartolomeo, kjer se odpira širen razgled na Ligursko morje. Obdajajo ga majhni logi in cvetlične grede, ki s svojo razkošno lepoto obiskovalca omamljajo. Spodnji del, ki so ga pred kakšnimi sto leti zgradili po načrtu slovitega arhitekta Resasca, ima obliko velikega četverokotnika, ki ga cipresni drevoredi delijo v štiri enako velika polja. Zgornji noveši del ob griču San Bartolomeo ima obliko elipse. Pokopališče samo obdaja stebrast hodnik z neštetimi arkadami, na obeh straneh zadnjih pa so bolj ali manj umetniški nagrobni spomeniki.

Ta umetniški značaj nagrobnih spomenikov na genoveškem pokopališču, ki predstavljajo po svoji preobilici in pretežni izdelavi v marmorju iz bližnjih carrarskih kamnolomov pravi ogromni muzej kiparske umetnosti na prostem, se očituje zelo različno, kakršen je bil pač okus tistih, ki so jih dali postaviti. Poleg globoko segajočih, poduhovljenih umetnin z genialnimi domisleki in občudovanja vredno edinstvenostjo v izvedbi, se kaže tudi neki grobi, v svoji krivosti smešni in celo odbijajoči naturalizem. Ni redko, da podaja kakšen spomenik n. pr. cele prizore umiranja v naravni velikosti kakor v kakšnem panoptiku, s preostalimi v njih vsakdanjih oblačilih in z vsemi potankostmi minljivih modnih muh, njih bolečina pa se kaže v teatralnih prizorih obupa. K sreči pa se zdi, da se je ta smer okusa, ki se je razširila na pokopališču ob koncu preteklega stoletja, že preživela. Olajševalno vpliva tudi v takšnih primerih dejstvo, da je vsem mramornim skupinam, poduhovljenim kakor kičastim, lastno toliko življenjskega in zgovornega, da dobi samoten, z domišljijo obdarovan obiskovalec vtis, da gleda duhove v bleščečem se soncu. Kdor se poglobi, daleč od kritikujočih obiskovalcev, v razpoloženje božje njive in v to, kar hočejo povedati njeni mramorni spomeniki, najsi bodo takšni ali takšni, temu bodo vse te postave v belem kamnu mnogo povedale.

Pionir sodobne medicine

Ob smrti klinika prof. Eiselsberga, dediča Billrothove šole

Te dni smo poročali, da je postal sloviti dunajski kirurg, prof. dr. Anton Eiselsberg žrtev tragične nezgode. Njegovo ime je bilo znano daleč po svetu. S svojim delom je nadaljeval tradicijo dunajske Billrothove šole. Njegove učence je najti na vodilnih mestih ne samo nemških, temveč tudi drugih bolnišnic.

Bil je častni doktor raznih vseučilišč, član nemške akademije znanosti in predsednik svetovnega kirurškega kongresa v Kairu. Prvo dunajsko kirurško kliniko je vodil do svoje upokojitve, odtlej je živel na svojem posestvu pri Welsu, kjer je v letošnjem juliju v polni svežosti obhajal svoj 79. rojstni dan.

Za napredek svoje stroke je storil ogromno delo, ki ga zgodovina znanosti ne bo mogla pozabiti. Čudovito je, kako dolgo si je znal ohraniti svojo popolno čilost. Ko so ga pred nekoliko leti njegovi nasprotniki označili za starega in izrabljenega, je pozval svoje študente, naj nekoliko dni zaporedoma opazujejo njegove roke pri operacijah in naj si zapišejo vsako njihovo negotovost, drhtenje in zastoj. In ko ni nihče izmed opazovalcev ugotovil niti najmanjše odpovedi starega gospoda, je to ugotovitev postavil proti trditvam svojih nasprotnikov.

Parlament v Helsinkih

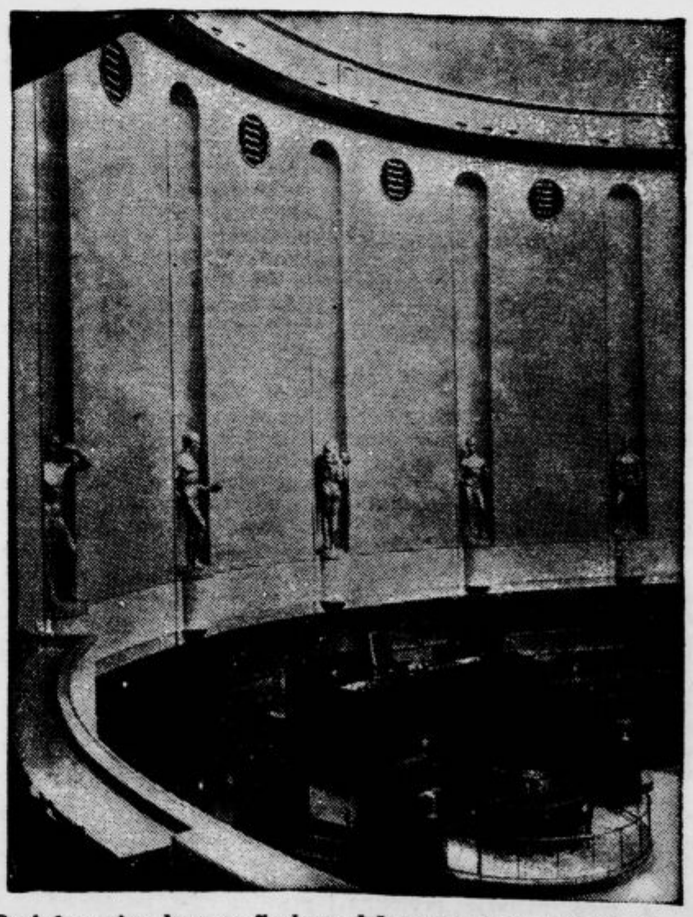

Pogled v sejne dvorane finskega državnega zbora v Helsinkih

Obsojen generalissimus

Špansko sodišče v Melilli, ki preiskuje politične zločine izza španske državljanske vojne, je obsodilo bivšega generalissima republikanske vojske Miajo na 15 let izgona iz države ter na zaplembo vsega premoženja. Miajova žena je bila obsojena na globo 1 milijon pezet.

N A M E S T O A N E K D O T E

Nekoč je ležal na smrtni postelji izredno skop Škot. Ko je čutil, da se mu približuje zadnja ura, je upihnil svečo, ki je gorela na omarici poleg postelje in rekel svojcem, ki so ga obdajali pri slovesu od življenja:

V S A K D A N E N A

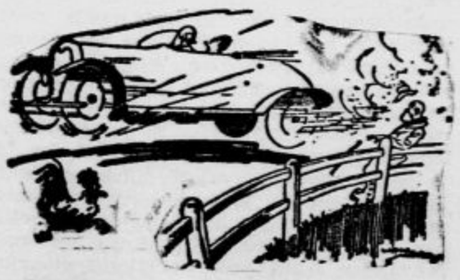

»Možiček, ko sva odhajala v mesto, si vozil mnogo počasneje kakor zdaj.«

»Ne smeš pozabiti, draga, da sem medtem vozilo zavaroval.« (Judge«)

SPORT

Ali naši res niso bili edini?

Še nekateri glasovi o poteku nedeljskega izrednega občnega zbora JAS, ki je pokazal marsikatero slabo stran v naših sportnih organizacijah

V zvezi z dodatnim poročilom o poteku nedeljskega izrednega občnega zbora JAS, ki smo ga objavili v včerajšnji številki in v katerem je bila tudi trditev, da sta slovenska zastopnika g. Safošnik za Ilirijo in g. Jenko za Železničarja in Maratona iz Maribora s svojo opozicijo povzročila, da so propadli **vsi** predlogi delegatov slovenskih klubov, želi Ilirija ugotoviti naslednje:

»Delegat SK Ilirije g. Safošnik na izrednem občnem zboru JAS ni zavzemal načelnega opozicionalnega stališča do slovenske skupine, kar dokazuje naslednje:

1) da je z vsemi ostalimi slovenskimi delegati glasoval za prenos sedeža saveza v Ljubljano in

2) da je prav tako glasoval za spremembo pravil, kakršno je predlagalo vodstvo slovenske skupine, čeprav je bil ta predlog več ali manj nejasen.

V obeh gornjih primerih so vsi slovenski delegati glasovali kompaktno, odločilno pa je bilo stališče srbskih delegatov, katerih nespretno vodstvo slovenske delegacije ni znalo pridobiti za svojo tezo.

Pri volitvi začasne savezne uprave, ki je prišla na vrsto potem, ko je bil določen sedež saveza v Zagrebu in so bila nova pravila že sprejeta, pa je zastopnik Ilirije oddal svoj glas za bivšega dolgoletnega in zasližnega predsednika JAS Veljka Ugrinića.«

O nastopu slovenskih delegatov na tem zgodovinskem občnem zboru objavlja zanimive podatke tudi včerajšnja »Politika« iz ust beograjskega delegata g. Simića, ki ugotavlja med drugim, »da so slovenski delegati pred glasovanjem za prenos saveza popolnoma odkrili svoje karte in postavili celo nekatere finančne pogoje. Zahtevali so 15.000 din v gotovini in 48.000 din v treh obrokih z gotovimi pogoji in obljubami. G. Simić je izjavil zaključno, da se mu je nedeljski občni zbor zdel bolj podoben trgovini kakor pa sportnemu zborovanju.

•

Tukaj ni prostora, niti razloga, da bi do vseh podrobnosti tolmačili posamezne faze omenjenega občnega zbora, toda eno je treba vendarle pribiti. Spričo velike važnosti, ki jo je imelo to zborovanje za nadaljnji razvoj naše atletike, moramo ne glede na levo in desno obsoditi vsak korak slovenskih delegatov, ki je škodil skupnim interesom slovenske in jugoslovenske atletike. V ostalem pa postaja polagoma šele zdaj umljivo, zakaj so slovenski klubi, kljub temu da hočejo zdaj naknadno ugotoviti svojo popolno solidarnost, po pravici izgubili zaupanje, da bi jim bilo poverjeno vrhovno vodstvo v nazveza stopiti v stik s svojim članstvom, obenem pa nuditi priložnost tudi delegatom vseh klubov in društev, da predložijo svoje predloge, ki naj bi se pozneje skupno obravnali na posebni konferenci zastopnikov vseh treh podzvez. Dela je mnogo in treba je hiteti!

Še ena nedelja tekem za točke

Kakor smo na kratko napovedali že včeraj, bo prihodnja nedelja spet vsa v znamenju nogometnega prvenstva, in sicer ligaškega v obeh ligah in tudi podsaveznega za točke LNP v vseh treh skupinah. Podrobne sporede bomo objavili v poznejših številkah, vendar pa želijo prireditelji opozoriti nogometno publiko že danes na naslednji dve tekmi:

Zagrebški Gradjanski v Ljubljani

To nedeljo se bo začelo že I. kolo spomladanskega tekmovanja v hrvatsko-slovenski ligi. Razpored je takšen, da bo ta dan v Ljubljani gostoval — sam živi Gradjanski iz Zagreba. Njegova pozicija v prvenstveni tabeli je daleko najmočnejša in bo zato ta tekma gotovo višek ligaškega sporeda na ljubljanskem igrišču. Po nedeljski zmagi »purgerjev« nad Haškom se mora računati, da bodo Zagrebčani tudi v Ljubljani pokazali lepo igro, pri tem pa pripravili našim belo-zelenim mnogo trdega dela.

Med prvenstvenimi tekmami LNP bo to nedeljo ena najpomembnejših na Jesenicah, in sicer

med Bratstvom in Marsom

Obe moštvi sta najbolj resna kandidata za prvaka ljubljanske skupine. Mars je v prvi jesenski tekmi doma zmagal s 2:1 in gotovo je, da bo zdaj v povratni tekmi na domačih tleh hotelo zmagati Bratstvo. Mars je trenutno dve točki na boljšem od Bratstva, ki pa bi v primeru zmage zaradi boljše razlike golov zasedlo vrh tabele. Že ta situacija obeta, da bo nedeljsko srečanje na Jesenicah res od začetka do konca skrajno napeto.

Jeseničani vabijo številne prijatelje Bratstva, naj do zadnjega pridejo na igrišče in pomagajo zmagati domačim...

V nekaj vrstah

Kaj je bilo s tekmo v Murski Soboti?

SK Rapid iz Maribora nam je v zadevi prvenstvene tekme z Muro v Murski Soboti poslal daljši dopis, iz katerega posnemamo v glavnem:

»Začetek te tekme za točke je bil prvotno določen za 14.30. Rapid je zaradi spremenjenega voznega reda brzojavno zaprosil za preložitev te tekme na 15. uro, čemur je LNP tudi ustregel. O tej odgoditvi sta bila v teku sobotnega popoldneva obveščena oba kluba in tudi ljubljanski sodnik g. Skalar. Na dan tekme se je moštvo Rapida že v vlaku preobleklo in točno ob 15.05 nastopilo na igrišču Mure. Tekma se je res tudi začela nekaj pred 15.15, ni pa res, da sta se kluba sporazumela za prijateljsko srečanje. Igra se je začela kot prvenstvena in tako tudi končala. **Pravilni rezultat te prvenstvene tekme je 2:0 v korist Rapida.** O svojevrstnem nastopu saveznega sodnika Turka bo gotovo še razpravljal sodniški odbor pri LNP.

Tudi mi smo bili obveščeni tako, da je bila nedeljska tekma med Muro in Rapidom prijateljska, medtem ko je ss. g. Turk prvenstveno tekmo po določenem roku odžvižgal in bi se morala potemtakem s 3:0 beležiti v škodo Rapida. V zvezi s gornjim pismom smo se informirali pri LNP, kjer izjavljajo, da so podatki o brzojavkah med Rapidom in LNP in tudi o nastopu sodnikov in moštev na igrišču v Murski Soboti točni. Vsekakor bo zdaj stvar preiskave in odločitve v posameznih odborih LNP, kaj bo s to zagonetno prvenstveno tekmo v Murski Soboti.

Konferenca zimskih sportnikov na Jesenicah

Jesenice, 31. oktobra.

Uprava gorenjskega zimsko-sportnega podsaveza je poslala vsem svojim članom obširno okrožnico, ki je posvečena novim razmeram v zimskem sportu, kakor so nastale zaradi splošne reorganizacije sportnega življenja v zvezi z novo politično ureditvijo države. Glede na to, da sta bili v zadnjem času tudi v zimsko-sportni organizaciji že ustanovljeni dve samostojni narodni zvezi, hrvatska in srbska, smatrajo Gorenjci, da je treba to vprašanje čim prej in še pred nastopom letošnje sezone rešiti tudi pri nas Slovencih.

Pri tej priliki poudarja GZSP ponovno, da se mora ta nova ureditev v slovenskem zimskem sportu izvesti kar najbolj pravično in z enakim upoštevanjem teženj in predlogov vseh klubov in **podsavezov. V** tem pogledu gre seveda GZSP popolnoma izjemno in vidno stališče, ker je znana stvar, da imajo Gorenjci to sportno panogo najbolj razvito in tudi vzorno organizirano. Ne glede na to pa slej ko prej poudarjajo načelo, da je vsem prosta pot za delo in razvoj in je treba sportno in finančno slabše razvitim klubom in podsavezom pomagati na noge.

Ob razmotrivanju o vseh teh vitalnih vprašanjih našega smučarskega sporta se je GZSP odločil za sklicanje **konference vseh zimsko-sportnih podzvez v dravski banovini, ki bo v soboto dne 4. novembra na Jesenicah.** Na tej konferenci hoče pod**zveza stopiti v stik s svojim članstvom, obenem pa nuditi priložnost tudi delegatom vseh klubov in društev, da predložijo svoje predloge, ki naj bi se pozneje skupno obravnali na posebni konferenci zastopnikov vseh treh podzvez. Dela je mnogo in treba je hiteti!**

Olimpiada v Ameriki?

V zadnjih dnevih so se spet pojavile vesti, da gre delo za organiziranje prihodnje olimpiade pri Fincih nemoteno dalje in so v Helsinkih še zmerom odločeni drugo poletje izvesti to mirovno sportno manifestacijo. Predsednik mednarodnega olimpijskega odbora grof Baillet-Latour je v zvezi s tem poslal posameznim olimpijskim odborom vprašanja, naj izjavijo, ali bodo kljub vojni sodelovali na olimpiadi. Predsednik je razen tega pristavil, da je prejel od ameriškega olimpijskega odbora zagotovila, da bi bila v primeru, če bi Finska le morala opustiti izvedbo olimpiade, Amerika pripravljena prevzeti prihodnje olimpijske igre. Po drugih virih pa je predsednik ameriškega olimpijskega odbora Brundage te vesti zanikal in dodal, da ameriški olimpijski odbor o tem vprašanju sploh ni razpravljal. Vse kaže torej, da se zbirajo nad prihodnjo olimpiado hudi oblaki in je zmerom manj upanja, da bi jo uspelo spraviti pod streho.

Dirka na Večni poti bo še letos. Na razna vprašanja občinstva in dirkačev, ali bo izvedena motociklistična dirka na Večni poti, sporoča motosekcija Avtokluba, da je bila njena dirka zaradi slabega vremena samo začasno preložena in bo še izvedena v letošnji sezoni.

SK Mars. V četrtek dne 2. t. m. ob 20. bo strogo obvezni sestanek vseh juniorskih igralcev na običajnem mestu. V petek dne 3. t. m. ob 20. bo sestanek vseh igralcev I. moštva na istem mestu. Udeležba je strogo obvezna.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 44. so izšle. Vsebina: Katastrofalni poraz Haška. — Gradjanski je jesenski prvak. — Nasprotujoča si poročila o varaždinski tekmi. — Nemčija bo izvedla zimske olimpijske igre v Ga-Pa, če bo do konca novembra konec vojne. — Janez Klinar, najboljši atlet Balkana, je hotel postati maratonski tekač. — Ratko Kacijan ne more nikoli več igrati nogomet. — Kako je Dalmatinec videl Kacijanove prestopke. — Druga zmaga Splita. — Uspešen remis osiješke Slavije. — Beograd je bil jeziček na tehtnici, da je JAS ostal v Zagrebu itd. Vmes je še mnogo pestrega drobiža in raznih zanimivosti iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Paberki iz Bele Krajine

Trgatev je zdaj že za nami. Bila je vesela, pritoževati pa se ne moremo niti nad pridelkom. Trtje je bilo polno in grozdje lepo dozorelo, tako da imamo zdaj zidanice polne dobrega mošta in portugalke, za božič pa bomo že imeli obilo mladega, dobrega belega in črnine. Premalo pa bo menda — kupcev, čeprav so naša vina dobra in že na glasu. Ljubljanski in drugi gostilničarji bi morali časih pogledati tudi k nam za Gorjance, in poizkusiti naša vina. Ne bomo jih hvalili, saj se hvalijo sama ljudem pa jih vendar moramo odkriti.

Letos smo naše vinograde začeli tudi obnavljati. Trta učaka komaj trideset do štirideset let, naše pa so zdaj že utrujene. Zamenjali jih bomo z žlahtnimi vrstami, pri tej obnovi naših vinogradov pa bi morali vinogradniki posaditi in potem vzgajati čim več črnine.

★

Tudi naši *sadjarji* so se letos pohvalili z odlično letino in dobrim pridelkom. Obrodilo je vse: jablane, hruške, slive. Zdaj pečemo slivovko, ki je letos posebno okusna in močna. Zanimanje za sadjerejo se je v Beli Krajini v zadnjih letih sploh zelo dvignilo in poudariti moramo da je naša sadjereja čedalje bolj vzorna. To je tudi razumljivo: Belokrajnci imamo zdaj že deset podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva. Do lanskega leta smo imeli samo tri, letos pa je to število naraslo kakor smo omenili, kar na deset. Podružnice SVD imajo zdaj v Črnomlju, Metliki, Vinici, Gradacu, na Talčem vrhu, v Semiču, Tribučah, Starem trgu, Preloki in Lokvici.

Vzorno začeto in tudi po uspehih prav dobro akcijo za smotrno sadjerejo bi morali v Beli Krajini še nadaljevati in ji tako nadoknaditi vsaj del tistih vrelcev, ki so v Ameriki presušili.

★

Naši *živinorejci* v zadnjem času nimajo posebne sreče. Že skoraj poldrugo leto pustoši med našo živino parkljevka, ki nam onemogoča prirejanje živinskih sejmov in vsak odgon živine na sejme izven Bele Krajine. V zadnjem času je število novih primerov parkljevke čedalje manjše, tako da bomo menda že v kratkem imeli spet zdravo živino, možnost sejmov, možnost odgona živine drugam in s prodajo živine tudi možnost zaslužka, ki je zdaj nimamo.

Med živinorejci, čeprav ne takšnimi pravimi, kakršne običajno razumemo pod tem nazivom, moramo omeniti tudi naše *čebelarje*. Čebelarstvo je bilo pri nas prej zelo skromno, zdaj pa imamo že več vzornih čebelarjev, ki si od čebelarstva obetajo dober zaslužek. Kot posebno zanimivost naj še dodamo, da je bilo letos pri nas za čebele malo hrane in so nekateri najbolj napredni čebelarji poslali svoje panje na pašo — kar onstran Gorjancev, tja okoli Št. Jerneja. Takšnih primerov preseljevanja čebel in pošiljanja panjev drugam na pašo v Beli Krajini doslej še nismo poznali.

★

Naše *prosvetne razmere* — šolske in splošne na vasi — niso prav posebno zadovoljive. Čutimo pomanjkanje učiteljstva, še bolj pa takšnih učiteljev, ki bi jih resno in iskreno zanimalo tudi splošno prosvetno delo na vasi.

Nič novega ni tole, kar bomo povedali: na naših učiteljiščih uče bodoče učitelje vsega, o tistem, kar bi jim bilo na vasi najbolj potrebno, pa jim nihče ne pove. Tudi brezposelnih učiteljskih abiturientov imamo veliko število. Ko čakajo na službo, bi jih prosvetna oblastva lahko z velikim pridom v posebnih tečajih seznanjala s kmetijskimi, zadružnimi, zdravstvenimi in drugimi vedami, tako da bi tudi v tem pogledu dobili vsaj skromen temelj za svoje poznejše, tako važno in v moralnem pogledu odgovorno delo na našem podeželju. Zdaj tega ni in zaradi tega niti učitelji — pogosto brez svoje lastne krivde — ne izpolnjujejo nalog in namenov, ki so jim dani in ki jih od njih pričakuje naša vas.

★

Malo več sreče imamo Belokranjci pri *gospodarskih in gospodinjskih tečajih*. Letos je posebno dobro uspel tečaj v Tribučah. Ti lepi uspehi in resnična ukaželjnost Belokranjcev in posebno Belokranjic naj bi dali kr. banski upravi in drugim pobudo, da s svojimi tečaji po naših vaseh nadaljujejo in hrabre našega kmeta na poti proti boljšim časom Bele Krajine.

Belokranjci so mehki in sprejemljivi za vsak dober nasvet. Radi ga sprejmejo in radi ožive. O tem so se prepričali vsi, ki so imeli opravka v naših vaseh in ki so dajali našim kmetom pobudo za naprednejše gospodarstvo ali našim ženam in dekletom za vzornejše gospodinjstvo. Še nekaj tečajev in v vsaki vasi vsaj en zgled vzorne kmetije — posebno pozornost zasluži preskrba z vodo — in naše vasi bodo kmalu naprednejše, pridelek pa bo obilnejši in dobičkanosnejši. Bela Krajina pa je po svoji revščini že pravljična in zato tem bolj zasluži pouk, vzgled in uspeh.

★

Naše *ceste* niso dobre. O tem smo poročali že neštetokrat. Letos so izboljšali cesto med Črnomljem in Vinico ter med Črnomljem in Metliko, nadaljujejo pa z deli za izboljšanje ceste med Črnomljem in Starim trgom ob Kolpi. Ceste izboljšujejo počasi tudi v metliški okolici. Zdaj prelagajo klanec pod Drašiči proti Krmačini, v sami Metliki pa so popravili tudi klanec na banovinski cesti, ki vodi proti Drašičem. Najslabša je — državna cesta, tako da se je avtomobilisti kar boje in izogibljejo. Cestnemu vprašanju v Beli Krajini bi morala pristojna oblastva posvečati največjo pozornost več pozornosti s strani domačih cestnih odborov pa zaslužijo tudi nekatere lokalne ceste.

★

Tujski promet je v Metliki in Črnomlju čedalje živahnejši. Iz najprej zelo skromnih začetkov se je razvil prav lepo in je Bela Krajina s strani letoviščarjev deležna čedalje številnejšega obiska. Letos so v Črnomlju popravili oziroma skoraj čisto prenovili prejšnje kopališče popravljeno oziroma pa je bilo prav lepo izpopolnjeno pa je bilo tudi kopališče metliškega Tujskoprometnega društva ob Kolpi. Med tujci so bili Slovenci in zlasti Hrvati, svojo otroško kolonijo pa je poslala k nam tudi ljubljanska mestna občina.

Posebna tujskoprometna atrakcija je bil letošnji črnomaljski festival, ki je bil prirejen 18 junija, obiskalo pa ga je okoli 2.000 ljudi. Kdor pozna naše skromne razmere ve, kako ogromna je ta številka.

Za Belo Krajino bi bilo prav potrebno tudi posebno muzejsko društvo, ki bi zbiralo stare, še pristne narodne noše in druge izdelke in jih obvarovalo pozabe. Narodnega blaga je pri nas še dovolj in tudi dovolj lepega, res pristno našega. Muzejsko društvo za Belo Krajino naj bi imelo svoj sedež v Ljubljani, kjer bi bilo neprestano lahko v stikih z vsemi drugimi podobnimi društvi in kjer je dovolj poznavalcev in ljubiteljev narodnega blaga, ki bodo čisto zanesljivo radi pomagali, da ne bo naše izumrlo.

★

Tudi o naši *železnici*, ki bo približala morje Sloveniji, moramo povedati nekaj besed. Delo napreduje precej hitro. Pri sekciji je zaposlenih okoli tri sto delavcev, prav toliko pa tudi pri drugih podjetjih, ki so prevzela posamezna dela pri gradnji. Zdaj popravljajo tudi ovinek nad črnomaljsko postajo, da bo pozneje odcep laže izvršen.

Železnica bo dala našim ljudem precej kruha, varčnejši pa bodo nekaj beličev tudi lahko prihranili. Bela Krajina, ki ni plodna in nima pomembnejših industrij, bo tako vsaj nekaj časa imela košček boljšega kruha.

★

Naposled še nekaj besed o naših *»Nemcih«*. Letos pomladi je odšlo na delo v Nemčijo veliko število naših mladcev in mož. Nekateri so se spet vrnili, nekateri celo novič odšli nazaj v Nemčijo. Zaslužek je tam dober, za Belo Krajino pa posebno pomemben zaradi tega, ker naši »Američani« žive onstran morja v tako skromnih razmerah, da so pisma iz Amerike in dolarji v njih čedalje bolj redki.

Na drugi strani pa nam Nemčija tudi škoduje: v narodnostnem pogledu naših ljudi. Ko odhajajo tja, so še čisto naši, ko pa se vračajo, čutimo, da se nam odtujujejo in nam prinašajo neko novo miselnost. Zaradi tega ne bo odveč, če novič poudarimo potrebo zbujanja narodne zavednosti ne samo pri nas, v Beli Krajini, ampak sploh po vsej slovenski zemlji...

R—y

Proti prhljaju

Negujte lase s Trilysinom, da odpravite prhljaj in izpadanje las. Nova učinkujoča tvarina, dodana Trilysinu, čuva Vaše lase.

Trilysin

MASTEN ALI BREZ MASTI

Simboli narodov

Mihael, Marijana, Uncle Sam in John Bull

Tudi ljudstva imajo svoje vzdevke. Ti vzdevki niso vedno laskavi in tudi niso stalni. Največ sprememb je doživela pač postava nemškega Michla. Pogosto so ga predstavljali s spalno čepico kot simbolom počasne neokretnosti. Zgodovina pa je pokazala, da zna Mihel včasih odložiti to čepico. Iz zaspanega kmetskega moža je postal vojščak in njegov obraz je dobil poteze nadangela Mihaela. Tak angel je bil nekoč sploh simbol bojujočega se Nemca, tako je bilo v dobi reformacije in kmečkih puntov ter v dobi tridesetletne vojne. Šele dosti pozneje, v mlačnem ozračju biedermeierske dobe, je postava nadangela Mihaela dobila zaspan obraz in nočno čepico.

Marianna ni brez vzroka simbol Francije. Galantni narod je ženskemu elementu v svojem življenju dajal vedno prevladujoč položaj. Koliko kraljev so vodile tam metrese, koliko političnih in drugih podjetij je bilo tam pod vplivom častihlepnih žensk. Toda Marianna ni metresa in regentka. Na glavi ima jakobinsko čepico in v desnici drži prapor revolucije. Njeno ime je nekoč, v dobi meščanskega kralja, krilo politično tajno zvezo. Šele pozneje se je posplošilo in je označevalo junakinjo svobode, simbol francoske republike, kakor ga poznamo s francoskih znamk.

Stric Sam zre s slikanice svetovne zgodovine v karirani suknji in s sivim cilindrom na glavi. Kakšen je njegov izvor, je še zavito v temo. Sam, ameriška okrajšava svetopisemskega Samuela, je v Zedinjenih državah priljubljeno krstno ime in bogati stric iz Amerike je bil za mnoge Evropce istoveten z yankeejem. Tako se je Uncle Sam rodil morda v možganih dediščine željnih nečakov kot legendarna figura. Morda pa je tudi igra s črkami, ki je USA razširila v Uncle Sam.

John Bull je znamenita prispodoba angleškega naroda. Njegovo ime se je pojavilo 1712 v nekem londonskem političnem pamfletu, ki je glosiral v zakriti obliki tedanje politične dogodke. V tistem času so v angleški literaturi ironične simbole iz živalskega carstva imeli zelo radi, tudi Jonathan Swift je polagal odgovore na mnoga politična vprašanja mislečim konjem na jezik. Pisec tistega pamfleta pa je predstavil javnosti like četvorice prepirljivcev: lorda Struta (gospoda bahača), Nikolaja Froga (žabe), Louisa Baboona (opice) in Johna Bulla (Janeza Bika). Angleškemu občinstvu se je posebno priljubila figura zadnjega moža, bika, ki je podiral v teku vse, kar mu je bilo na poti. Pri tem je igralo neko vlogo po vsej priliki tudi ime resničnega človeka, kajti v 16. stoletju je organist in skladatelj John Bull ponesel angleško slavo po Evropi.

Zastopnika

s prakso vinske stroke za Ljubljano in okolico IŠČE renomirana tvrdka, uvedena v Sloveniji. — Samo prvovrsten zastopnik naj pošlje ponudbe na oglasni oddelek lista pod »br. 2500«.

Hubertus

plašči à din 250.-

vse vrste dežnih plaščev, trenškotov sukenj toplega perila itd nudi po priznano nizkih cenah

PRESKER,

Sv. Petra c. 14.

Psiho-grafolog in astrolog

S. Paradiso

Maribor, Kneza Koclja 24

Psiho grafolog Paradiso Vam pokaže smer sreče in blagostanja. Predložite svoje rojstne podatke in lastnoročni podpis, pa Vam opiše Vaš značaj. Odpre Vam zastor Vašega življenja. Pove Vam, s kom in kako se toste po očili. Kako se obvarujete nesporazuma v zakonu. Kako vzgajajte otroke. Katerih bolezni se morate varovati. Kdaj se podajajte v špekulacije, da Vam srečno uspejo. Kdaj stavite v loteriji itd.

Dela na najnovejši znanstveni podlagi grafologije. Njegovim psihološkim analizam izraža na tisoče obiskovalcev prisrčne zahvale. Za stroške in dopisovanje je treba poslati din 40 v naprej.

NAJSLAJŠA in NAJBOLJŠA krepilna pijača je

BERMET—VINO

ČRNINA IZ FRUŠKE GORE.

Sremski Karlovci — Gostilničarji nudite to špecijaliteto svojim gostom. V sodčkih od 50 l naprej ga razpošilja

B. MARINKOV,

Sremski Karlovci — Fruška gora.

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. PICCOLIJA

v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

PREVOZE

premoga, drv, moke, selitve itd. v vseh tudi vagonskih količinah Vam izvrši točno in po najnižjih cenah z avtomobili ali konjsko vprego prevozništvo

A. SEMENIČ

Privoz št. 13, Ljubljana

TELEFON 36-92

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moje srčnoljubljene, nenadomestljive soproge, zlate mamice, hčerke, sestre, tete, svakinje, gospe

ALBINE BAHAR roj. KOS

GOSTILNIČARKE

izrekamo tem potom iskreno zahvalo vsem, ki so z nami sočustvovali, jo obiskovali in tolažili v njeni dolgi, mukapolni bolezni. Posebno zahvalo smo dolžni zdravniku gosp. dr. Rusu za ves njegov požrtvovalen trud v njeni težki bolezni. Nadalje se prisrčno zahvaljujemo č. p. Jožefu za vse njegove številne obiske in duhovno tolažbo v njenem bridkem, dolgem trpljenju. Končno se toplo zahvaljujemo vsem onim, ki so blagopokojnico v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti in pokrili njeno prerano gomilo s številnimi venci in cvetjem.

Vsem bodi Bog plačnik!

V LJUBLJANI, dne 31. oktobra 1939.

Žalujoči soprog FRANC in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremili našo ljubo mamo, staro mamo, sestro in taščo, gospo

TEREZIJO SCHROTT

roj. SOVIČ

na njeni zadnji poti, darovali cvetja in nam pismeno ali ustmeno izrazili sožalje, naša najiskrenejša zahvala.

Čakovec, Ljubljana, Senovo, Poljčane, 31. oktobra 1939.

Rodbine: Schrott, Brozovič, Vučnik

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Kam pa, kam?

Danes in jutri
priznano dobre domače krvavice, vsakovrstna vina, portugalka, sladki štajerski mošt. Se priporočam Lojza Taučarjeva. 29252-18

Za danes
se priporoča gostilna pri »PANJU«, Vegova ul. 10. 29296-18

Gostilna Zajc, Zgor. Šiška
Drejčeva 8 nudi cenjenim gostom domače krvavice in pečenice in najboljša vina vseh vrst. — Se priporoča Josip Omahen. 29350-18

Halo! Halo!
Cenj. občinstvu vljudno sporočam, da bom pričel 2. novembra v novo otvorjeni podružnici v Šiški, Beljaška 34 v hiši gostilne pri »Korelnu« v bližini nove nove cerkve prodajati prima gov. din 8—10, tel. 10—12, svinjsko 12—14. Za obilen obisk se priporočam Ivan Dolničar, mesar. 29352-18

Službo dobi

Postrežnico
iščem od desetih dalje za nekaj ur dnevno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29255-1

Več pleskarskih pomočnikov
sprejmem takoj. Glinšek Ivan, Rožna dolina, Cesta II. 36 Ljubljana. 29244-1

Krojaškega pomočnika
sprejmem takoj za velike kose. Stojan Ivan, Jesenice Gorenjsko, Obrtniška ul. 29314-1

Avtoelektrikarja
ki je vajen avtomobilske instalacije in popravil akumulatorjev sprejmem takoj. Kovač Jože, Tržič. 29312-1

Več avtomehanikov
sprejmem za takoj. Kovač Jože, Tržič. 29313-1

Rezbarja
za veliko delo, potrebujem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29285-1

Pošteno dekle
sprejmem za vsa hišna dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kuharica - sobarica«. 29290-1

Več voznikov
sprejme takoj Tone Huž, Vegova ul. 10. 29295-1

Perfektna kuharica
zmožna samostojno voditi gospodinjstvo, poštena, popolnoma zanesljiva, lepega vedenja, ki poseduje dolgoletna spričevala, dobi mesto proti dobri plači k eni osebi v Ljubljani. Ponudbe pod »Poštena, čista kuharica«. 29303-1

Kontorist in prodajalec
za specialno trgovino zdravniških potrebščin, dobi mesto. Nemščina, lep rokopis pogoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastop takoj«. 29224-1

Mlinar
samski, trezen in zanesljiv, dobi službo pri Kovačič Jože, Brod 17 p. Sv. Križ ob Krki. 29218-1

Briv. pomočnika
sprejmem takoj. — Salon »Merlak«, Sv. Petra c. 76. 29269-1

Raznašalec
s 3.000 din kavcije dobi stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Emona«. 29270-1

Spretno kuharico
katera obvlada tudi nemščino, dobi mesto za Zemun. Plača dobra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23273-1

Krojaškega pomočnika
prvovrstno moč, za velike kose, iščemo. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29212-1

Krojaško pomočnico
za moško delo, sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29213-1

Sobarica
katera tudi pere, dobi stalno službo z dobro plačo v Ljubljani. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29199-1

Krojaško pomočnico
sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29317-1

Postrežnico
stanujočo v Šiški, sprejmem. Naslov: Benič, Murnova 6, pri novi cerkvi, Šiška. 29318-1

Trgov. sotrudnika
popolnoma izvežbanega v manufakturi, ki ureja tudi izložbe in je deloval v trgovinah z mešanim blagom sprejmem 1. jan. 1940. Podrobne ponudbe s sliko nn zahtevki na P. Koren, preje Šterk, Črnomelj. 29339-1

Železninarja
popolnoma izvežbanega, — sprejme trgovina v mestu. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe s prepisi spričeval in zahtevki pod »Bela Krajina« na ogl. odd. Jutra. 29340-1

Dva krojaška pomočnika
za mala in velika dela — sprejme takoj L. Knol, Litija. 29342-1

Postrežnico
snažno in spretno, za dopoldanske ure, iščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29338-1

Krojaškega pomočnika
sprejme Šefic Vinko, Sv. Petra nasip 29, Ljubljana. 29334-1

Služkinjo
z znanjem kuhe in gospodinjstva, iščem. Plača dobra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29332-1

Sprejmem takoj
mizarja, mehanika in tapetnika, Aero, Kolodvorska 18 29325-1

Kuharico
popolnoma izvežbano, — sprejme večja trgovska hiša v mestu na deželi. Pogoj zdravje, spretnost, neoporečnost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »500«. 29320-1

Pekovskega pomočnika
mladega, pridnega, sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29344-1

Vajenci(ke)

Mesarskega vajenca
poštenega, pridnega takoj sprejme Ant Belhar mesar, Tržič. 28821-44

Službe išče

Frizerka
dobra moč, dela vse, išče službo za takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva frizerka«. 29258-2

Gospodična
inteligentna, z malo maturo in enoletnim trg. tečajem, zmožna strojepisja in pisarniških del, išče primerne službe. Gre tudi en mesece brezplačno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hvaležna 222«. 29248-2

Abs. trg. teč.
gimn. in male mature išče zaposlitve v pisarni. Gre tudi v prakso. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »251«. 29200-2

Sposoben administrator
star 25 let, išče službo privatnega uradnika. Ostalo po dogovoru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29243-2

Pošteno dekle
išče zaposlitve za popoldan. Zna pospravljati boljše sobe ali pisarne, lepo pere in lika. Stari trg 28, II. nadstr. 29227-2

Starejša oseba
vešča samostojnega kuhe, išče službe čez dan ali poldnevno za skromno nagrado. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva 287«. 29287-2

Gospodična
stara 36 let, zmožna trgovine in vsega gospodinjstva želi primerne službe. Poseduje obrt, trgovine in nekaj gotovine. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobra moč«. 29293-2

Brivski pomočnik
mlad in dober delavec išče službo za takoj. Ante Nenadić, brivski pomoč pri Franc Hering, Preserje p. Radomlje. 29214-2

Pekovski pomočnik
z mojstrskim izpitom, mlad prvovrsten delavec, — želi spremeniti službo. Sposoben za poslovodjo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29276-2

Prodajalka
prikupne zunanjosti, želi službe, najraje v trgovini bonbonov in deserta. — Zmožna prav tako vseh pisarniških del s prakso. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vestna prodajalka«. 29337-2

Tkalski mojster
Jugoslovan, star 28 let, popolnoma samostojen, z večletno prakso na težkih tkaninah (krimer, pliš, baržun in štof) išče zaposlitve za takojšen nastop. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Astrahan«. 29329-2

Prodajalka
zanesljiva in delavna, želi namestitve. Naslov: Paveu Fani, Zavodna 6, Celje. 29347-2

Mesto gospodinje
v boljši hiši ali gostilni pri samostojnem gospodu — ščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29349-2

Gospodična
z najboljšimi referencami, išče pisarniške službe kot začetnica. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna in vztrajna«. 29333-2

Zaslužek

Zimskim športnikom
zlasti športnim učiteljem se nudi lep postranski zaslužek potom sklepanja zimsko-športnih nezgodnih zavarovanj pri svojih tovariših in znancih odnosno učencih. Malenkostni zavarovalni prispevki in enostavna manipulacija. Interesenti se naj javijo pod »Smuk 39« na ogl. odd. Jutra. 29247-3

Pouk

Miss Farler
English lessons, Dvoržakova 3, III. n. 28695-4

Višješolka
poučuje po zmerni ceni z uspehom vse predmete nižje gimnazije. Oglasiti se od 12. do 15. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29249-4

Francoščino in nemščino
poučujem dijake(inje) vseh šol in razredov in privatiste. Sem drž. diplomirana in imam mnogoletno učno prakso. Groharjeva c. 2 — vhod s Tržaške ceste 1, I. nadstr., vrata št. 5. 29256-4

Angleščino in klavir
poučujem uspešno in poceni (roj. Amerikanka). — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 28783-4

Izkušen instruktor
absolvent agronomije, poučuje učence gimnazije in meščanskih šol iz vseh predmetov in potrebnih jezikov. Pride na dom. Honorar po dogovoru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29309-4

Angleščina
za začetnike ob ponedeljkih in četrtkih — tudi Vernih duš dan — ob pol osmih na Učiteljišču, Resljeva. 29266-4

Dipl. učiteljica
poučuje nemščino, francoščino in klavir. Informacije dopoldne in 11.—12. in popoldne. Cena zmerna. — Dollar, Mestni trg 5, II. 29282-4

Strojepisni pouk
Večerni tečaji, oddelki od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaji od 1 do 4 mesece.
Novi tečaji se prično 2. novembra. Šolnina zelo nizka. Moderna in največja strojepisnica. Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15 telefon. št. 48-43. 28787-4

Tečaji nemščine
začetniški, nadaljevalni in konverzacijski. Dnevni in večerni. Mesečno 40 din. Beethovnova 9, I. 29328-4

Potniki

Serioznega zastopnika
za prodajo radio aparatov, sprejmemo. BANJAI, Ljubljana, Miklošičeva 20. 29281-5

Prodam

Barako
z dvojno steno 7 X 4, v dobrem stanju, prodam takoj. Cena nizka. Poizve se v baraki gledališke mizarne, Knafljeva ulica. 29245-6

Frizerji!
Prodam malo rabljen Forschritt aparat za trajno ondulacijo poceni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Aparat«. 29215-6

Zimska suknja
črna, dobro ohranjena, poceni naprodaj Benedičič, Šmartinska 14. 29311-6

Amerikanska peč
dobro ohranjena. naprodaj. Informacije: Tyrševa c. 75. 28784-6

Prodam
brezhibno Wertheim blagajno št. II., pisalni stroj in novo kartoteko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Nizka cena«. 29267-6

Otroški voziček
naprodaj. Šiška, Medvedova 17, vhod iz Žibertove, pritličje. 29239-6

Otrošek vozičke
najugodneje kupite — pri BANJAI, Ljubljana, Miklošičeva c. 20. 29280-6

Parkete, deske in bukova drva
ugodno proda Ivan ŠIŠKA tovarna parketov. Metelkova 4, telefon 22-44 249-6

Kupim

Bukov žir
zdrav, suh, kupujem. Ponudbe na Franc Bergant, tovarna olja, Medvode. 29289-7

Knjige

Popolnoma zastonj
dobite začetek velikega ljubezenskega romana »Ljubezen španskega častnika«, če še danes pišete upravi »Družinskega tednika«. Ljubljana, Miklošičeva 17 28933-8

Avto, moto

Poltovorni avto
v dobrem stanju, nosilnost do 800 kg kupim Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod šifro »Gotovina 288«. 29288-10

Opel Super Six
limuzina za smešno nizko ceno naprodaj. Informacije Ostrožnik, trgovina, pasaža. 29305-10

Motor DKW
100 ccm Ardie 125 ccm in Puch 250 ccm za vsako ceno naprodaj. — Müller, Jurčičev trg 2, III. 29324-10

BMW motor
500 ccm OHV, prodam. Zaloška c. 30. 29316-10

VELIKA IZBIRA BLAGA ZA damske plašče in kostume R. MIKLAUC PRI „ŠKOFU" LJUBLJANA LINGARJEVA ULICA Pred škofijo Ugodne cene

Ford — limuzino,
8 cilindrsko, brezhibno ohranjeno

Winderer — limuz.
4 cilindrsko, najnovejši model ugodno proda za stopstvo DKW, J. Lovše, Tyrševa cesta 35 28988-10

Krupp
Junkers Diesel, 4 in pol ton čiste nosilnosti, 90 ks, skoraj nov, naprodaj zaradi nabave večjega, dalje Blitz 3 in Chevrolet 2 tonski. O. Žužek Krupp zastopstvo, Ljubljana, Tavčarjeva 11. 29319-10

BMW limuzina
najnovejšega typa, ekonomičen, šestcilindrski, brezhiben, malo vožen, triptik Italija, Nemčija, moderno opremljen, nujno naprodaj, polovična cena. Informacije Ostrožnik, trgovina, pasaža 29304-10

Pohištvo

Orehovo jedilnico
kombinirano in več spalnic poceni proda mizarstvo Josip Goljar, Gerbičeva ulica vis a vis trgovine Novak. 29294-12

Pohištvo
novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali samo dati v shrambo sprejme posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupce je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vse reklamo preskrbimo sami. Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana Tyrševa 12. 17-12

Prehrana

Več oseb
sprejmem na dobro domačo hrano. Sv. Petra cesta 27, Zor. 29327-14

Kapital

Posojila
na vknjižbo hiš v mestih, na kmečka posest va po 6 odst obresti na dolgoročno odplačilo nabavljamo, prodajamo hiše, posestva, gostilne itd Realitetna pisarna, Zagreb, Vlaška 2-II. 28926-16

Vlonže knjižice
Prve Hrvatske štedionice in njenih podružnic kupuje in plača najvec takoj in v gotovini. — Realitetna pisarna Vlaška 2-II., Zagreb 28927-16

V najem

Gostilno
z velikim sadonosnikom, vrtom in gospodarskimi poslopji, se odda radi družinskih razmer takoj v najem. Ponudbe na podružnico Jutra Ptuj pod »Dober promet«. 29246-17

Lokali

Brivski in damsko-frizerski salon
in kompletno spalnico poceni prodam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29257-19

Kupim trgovino
modno ali mešano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »100.000«. 29284-19

Lokal
za manufakturno trgovino, vzamem takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tončka v Ljubljani ali Kranju«. 29354-19

Posest

Posestvo
ali večje zemljišče vzamem v najem za več let. Event. kupimo pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra zemlja«. 29315-20

Novo hišo
z vrtom, 4-stanovanjsko, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovina ali dogovor 450.000«. 29121-20

Večje število parcel
kompleksov parcel gozdov trgovskih in stanovanjskih hiš in vil ima naprodaj gradbeno strokov izobražen posredovalec
KUNAVER LUDVIK
Cesta 29 oktobra 6 Telefon 37-33.
Pooblaščeni graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago 125-36

Če kupite
ali prodaste hišo, parcelo, posestvo obrnite se na priznano, solidno in kulantno realitetno pisarno Franjo Pristavec Ljubljana, Erjavčeva cesta 4a Vse informacije so brezplačne 348-20

Parcelo ali vilo
kupim v severnemu delu Ljubljane, najraje za Bežigradom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovina 376«. 29091-20

Hišo
v centru Ljubljane, pripravno za gostilno, z veliko delavnico, primerno za vsako obrt ali manjšo tovarno, ali parcelo za trinadstropno hišo, prodam. Prevzem hipoteke. Brezplačne informacije. Interpromet, Aleksandrova 10. Mr-20

Hišo
v Ljubljani, obremenjeno z večjo hipoteko, ugodno prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »230.000«. 29345-20

Parcela
v Zalogu K O. Kašel 1285 kv. m, ugodno naprodaj. Poizve se: Zibelnik Iv., Dravlje, p. Št. Vid. 29351-20

Mali hotel
na Štajerskem, s 15 po večini opremljenimi sobami in vsemi postranskimi prostori, kletmi, vodovod, elektrika, tik železniške postaje (pomembno križišče) prodam zaradi izselitve za 250.000 din — tudi na več obrokov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Primerno za penzioniste«. 29353-20

Stanovanje odda

Sobo in kuhinjo
oddam v podstrešju. Kodeljevo, Malejeva ul, nova hiša. 29254-21

Enosob. stanovanje
v podpritličju, oddam v Cigaletovi ul. 1. 29259-21

Trisobno stanovanje
komfortno, oddam 1. XII. 1939 stalni stranki. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29201-21

Dvosob. stanovanje
s pritiklinami in nekaj vrta oddam za december. Tyrševa cesta 66. 29263-21

Več stanovanj
eno-, dvo- in trisobnih stanovanj za takoj ali za 1. december odda Realitetna pisarna, Ljubljana, Gosposvetska cesta 3. 29286-21

Petsobno stanovanje
s kopalnico in komfortom, v bližini glavne pošte, oddamo 1. decembra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Centrum«. 29291-21

Trisobno stanovanje
z vrtom oddam. Poizve se pri Pegan, Carja Dušana 14, pri novi gimnaziji. 29307-21

Komfortno stanovanje
dvosobno, takoj oddam za Bežigradom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29298-21

Petsobno stanovanje
s kopalnico in vsemi pritiklinami v sredini mesta oddamo 1. februarja 1940. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Februar«. 29292-21

Dvosob. stanovanje
oddam v 1. nadstropju. — Oddam lokal na dvorišču za mirno obrt Ogledati od 13. do 15. ure. Karlovška cesta 2. 29302-21

Lepo stanovanje
3 sobe, kabinet, kopalnica v vili z vrtom, po ugodni ceni takoj oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izredna prilika«. 29262-21

Dvosob. stanovanje
s kabinetom oddamo solidni stranki za november ali december v Podmilščakovi ulici 14. 29278-21

Enosob. stanovanje
s kabinetom in pritiklinami takoj oddam Podmilščakova ulica 41, Bratovž Franc. 29272-21

Dvosob. stanovanje
oddam 1. decembra odrasli družini Kavškova 13. Sp. Šiška. Ogled popoldne. 29275-21

Enosobno
lepo in solnčno stanovanje v pritličju nove vile takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29230-21

Stanovanje
v pritličju vile. Mirje, 3 sobe, kabinet, kopalnica itd oddam s 1. februarjem Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 28949-21

Stanovanje
enosobno, vse pritikline, pod enim ključem, oddam 1. decembra. Šiška, podaljšek Aleševčeve ulice 38. 29330-21

Kazino Pričetkom leta 1940. oddamo v večleten najem povečano in preurejeno tovarniško restavracijo na Jesenicah. Le seriozni interesenti naj se z lastnoročnim življenjepisom (ob navedbi družinskih in premoženjskih razmer, strokovnih izpričeval in znanja jezikov) obrnejo na naslov: Kranjska industrijska družba, Jesenice-Fužine, ki jim bo nato poslala razpis s podrobnimi pogoji.

2-sobno stanovanje
oddam za takoj samo mirni stranki do največ 3 odraslih oseb. Ogled Novi trg 5, II. levo od 2. novembra dalje. 29321-21

Dopisi

Gospodična
značaja, želi spoznati znaznačajna, želi spoznati znanudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod šifro »Intimna sreča«. 29205-24

Trgovec
inteligenten, star 50 let, v Ljubljani, želi resnega znanja z boljšo gospodično, vdovo ali ločenko, do 55 let, katera bi mi hotela pomagati pri trgovini z večjo vsoto denarja. Poznejša ženitev ni izključena. Samo resne ponudbe s polnim naslovom na ogl. odd. Jutra pod Strogo tajno zajamčeno«. 29308-24

»Klasična«
Prosim javite svoj naslov na ogl. odd. Jutra pod značko »Cvetje v jeseni«. 29300-24

Stanovanja išče

Enosob. stanovanje
išče zakonski par brez otrok za december v okolici Stadiona. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29297-21a

Dve stanovanji
enosobno in dvosobno s kopalnico v isti hiši iščemo za takoj ali za december. Najraje bi vzeli v najem manjšo hišo z dvema stanovanjema. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Družinice«. 29204-21a

Sobo odda

Sostanovalko
sprejmem v vso oskrbo. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29253-23

Sobico
oddam po zmerni ceni takoj ali pozneje. Masarykova cesta 58, pritličje. 29299-23

Sobo
oddam boljšemu gospodu. Novi trg 1, I. 29274-23

Sobico
čedno, s souporabo kopalnice v I. nadstropju takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29310-23

Lepo sobo
opremljeno, oddam takoj. Tyrševa cesta št. 51, II. levo. 29283-23

Prazno sobo
s posebnim vhodom poceni oddam. Langusova ul. 5. 29279-23

Sobo
lepo, solnčno, s kopalnico za 1 ali 2 osebi oddam takoj. Bežigrad 7, I. 29271-23

Parketirano sobo
oddam za december. Černetova 11. 29341-23

Postrežnico
za dve odrasli osebi, iščem za takoj. Javiti se od 12. do 13. ure vsak dan: Lavričeva 4, I. n. 29336-23

Garsoniero
komfortno (2 sobi). Poizve se Aero, Kolodvorska 18. 29326-23

Sobo
lepo opremljeno, oddam. Ogled od četrtka naprej, Dvorakova 3, I., levo. 29346-23

Sobe išče

V Celju
iščem za prvi december eno opremljeno sobo in eno prazno, prikladno za zobotehnični laboratorij. Po možnosti v pritličju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 28725-23a

Opremljeno sobo
strogo separirano, v centru išče soliden gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Event. tudi prazno«. 29277-23a

Sobo
prazno, raje opremljeno, s separatnim vhodom, iščem v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Reden točen plačnik«. 29335-23a

Sobo
s posebnim vhodom, čisto, s kopalnico, po možnosti centralna kurjava, v centru na progi Vič, išče gospodična. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod šifro »Takoj sobo«. 29343-23a

Prazno sobo
iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Miren gospod«. 29355-23a

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Stroji

Ugodno naprodaj
čevljarski rabljen »Cilinder stroj«, pisalni stroj »Adler 30« in dirkalno kolo »Diamant«. Ogled pri tvrdki Ivan Jax & sin, nasledniki, Ljubljana, Tyrševa cesta 36. 29251-29

Turbino
rabljeno 800 do 1000 l. s. padec 3 m, kupim. Ležeča os. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Turbina«. 27872-29

Šivalni stroji
Phoenix, Veritas, Viktoria, šivajo naprej, nazaj, vežejo in krpajo. — Na ugodne obroke. Stare stroje vzamemo v račun. Nova trgovina, Tyrševa 36, nasproti Gospodarske zveze 29051-29

Hitite!
Naprodaj je več prvovrstnih pogreznljivih šivalnih strojev po zares nizkih cenah pri »Promet« (nasproti križanske cerkve). 29331-29

Pisalni stroj
(kovček) mali, in 2 motorni kolesi za vsako ceno naprodaj. Müller, Jurčičev trg 2, III. 29323-29

Pridelki

Kislo zelje, repo
in sarmo prvovrstno in vsako množino po kon kurenčni ceni dobavlja Homan, Ljubljana Sv Petra c. 81 tel. 3539 299-33

Informacije

Obvestilo
Podpisani I. H. p. Vodnikova 131, sem prodal g. K. G. Emonska 25 nekaj zemljišča. Dotično pogodbo bom spodbijal. Vsled tega se vsi, ki kupujejo ta svet, naprej opozarjajo na posledice H. I. 29260-31

Obvestilo
Podpisani H. J. p. Vodnikova obveščam J. Č. p. Vodnikova 133, da postavi mejnike na isto mesto kot so bili, sicer bom pravno postopal. H. J. 29261-31

Pozor!
Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za nikake dolgove, ki bi jih naredila moja žena Gračner Ana ali kdorkoli. — Karl Gračner, Celje - Ostrožno št. 43. 29348-31

Dragocenosti

Briljantne uhane
in prstan ter lepo večjo preprogo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovina«. 29301-36

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE - juvelir, Ljubljana, Wolfova

Razno

Continental

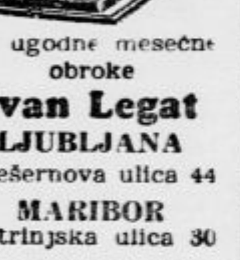

na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
LJUBLJANA
Prešernova ulica 44
MARIBOR
Vetrinjska ulica 30

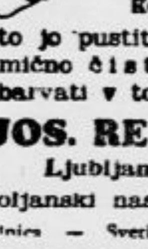

Od Vas je odvisno da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti al barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
...nica — Svetlolikalnica

Bogato za zimske suknje kamgarni, športni ševioti za fine obleke
R. MIKLAUC PRI „ŠKOFU" LJUBLJANA LINGARJEVA ULICA Pred škofijo Solidna postrežba!

Kupujemo
posušeno cvetje arnike, korenine preobjede, bezgovo cvetje, baldrianove korenine in sviščeve (encianove) korenine. Ponudbe naj se pošljejo na APEF Via Deciani 15 — Udine.

Kliseje
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA

SABA RADIO
glavno zastopstvo za dravsko banovino
ANT. BREMEC
CELJE, Miklošičeva 2 — tel. 202
Kupujte aparate direktno v trgovini, ker dobite znaten popust.

STROJI — NAJNOVEJŠI OTROŠKI VOZIČKI

Velika — MOTORJI — TRICIKLI — ŠIV. STROJI — Izbira
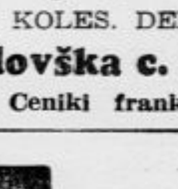
IGRAČNI VOZIČKI, SKIROJI, AVTOMOBILČKI, KOLES. DELI
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovška c. 4
Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26 — Ceniki franko.

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

✝

Umrl je naš dragi oče, ded in praded

FRANC PUREBER

posestnik in mestni nadstražnik v pokoju

v 88. letu starosti, previden s tolažili sv. vere.
Pogreb našega pokojnega bo v sredo, 1. novembra 1939 iz hiše žalosti v Žabji vasi, ob 4. uri popoldne, na farno pokopališče v Šmihelu.
V ŽABJI VASI, dne 30. oktobra 1939.

Žalujoča žena MARIJA in sinova IVAN, EMIL in hčeri MICI, POLDI. Družine: prof. ANDREČ, RADI, PUREBER, RENČELJ in PANTELIĆ.

Ujetnika v deželi lam

15

Med tem pripovedovanjem so bili prišli do marmornih stopnic. Ko so se Cin-Lo in njegova ujetnika počasi vzpenjali po širokih stopnicah, je ljudstvo spoštljivo stalo ob njihovem znožju. Komaj pa sta naša prijatelja dospela do bogato okrašenega vhoda in storila nekaj korakov naprej, sta se že znašla v mogočni stebrni dvorani, kjer so bila tla in stene obložene z dragocenimi preprogami. Pot jih je vodila naravnost skozi širni prostor, ki je bil razsvetljen z mnogoštevilnimi svetilkami in poln težkega vonja po kadilu. Na oni strani ju je Cin-Lo s kratkim migom roke povabil v manjšo, a čudovito bogato opremljeno sobano. »Bodite tako dobri in počakajte nekaj trenutkov,« je rekel Cin-Lo dr. Madiganu; »veliki lama želi najprej govoriti z mladim gospodom v štiri oči!«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.